

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

23 - 29 EKİM 2023 HAFTASI

İÇİNDEKİLER

23 - 29 EKİM 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	3
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	3
İŞSİZLİK VERİLERİNDEKİ DERİN ÇELİŞKİ!	8
CARİ AÇIK, HIZLA YÜKSELMEMEYE DEVAM EDİYOR.	9
IMF TÜRKİYE RAPORUNDA; KRİZİN DERİNLEŞEREK DEVAM EDECEĞİ VURGULANIYOR!	10
PARA BULMALARINI DAHA ZORLAŞTI	10
KALKINMA PLANI UMUT VERMEDİ	11
HALKIN CEBİNDEN SARAY'A GİDEN YOL	12
EYLÜLDE AÇIK 129,2 MİLYAR TL	13
BORCA BATTIK	14
BİR MİLYAR TL'Yİ DAHA HAVAYA SAÇTILAR!	14
AÇLIK SINIRI ASGARİ ÜCRETİN ÜZERİNDE, YOKSULLUK SINIRI 43 BİN LİRAYI AŞTI!	15
ADALETSİZ VERGİLER ÜCRETLERİ KEMİRDİ	16
EKONOMİK KRİZ DİYANETİ TEĞET GEÇTİ!	16
DİYANET, DEV BÜTÇEYİ TÜKETTİ	17
MEB'İN BÜTÇE PAYI AZALIYOR	18
KAMU KAYNAKLARI DİNİ EĞİTİME	19
STANFORD'IN 266'DA 1'İ BÜTÜN ÜNİVERSİTELER	20
EMEKLİLER ÖLÜMÜNE ÇALIŞMAK ZORUNDA!	21
ERDOĞAN'IN MAAŞINA 43 BİN LİRALIK ZAM	22
EMEKLİ 'SOSYAL ATIK' İLAN EDİLİP, 'ÇALIŞAN-ÇALIŞMAYAN' DİYE AYRIŞTIRILYOR!	22
EMEK VE ÇALIŞMA YAŞAMINDA TEHLİKE SİNYALLERİ ÇALIYOR	23
EKONOMİK KRİZ, İNTİHARI ARTIRDI	24
AVRUPA'DA ÖĞRENCİLER DÜNYAYI DOLAŞIRKEN, TÜRKİYE'DE OKUL KANTİNİNDE YEMEK YİYEMİYOR!	25
YOKSULLUK DERİNLEŞECEK	25
YOKSULLUK İNSAN HAKLARI İHLALİDİR	26
YANDAŞ ŞİRKETLERE SERVET GARANTİSİ!	28
RANTA AÇILAN ASKERİ ARAZİDEN BİLAL ERDOĞAN ÇIKTI	29
PTT'DEN 'YENİ KONSEPT'E 2 MİLYON TL	29
MECLİS 57 LÜKS ARAÇ KİRALAYACAK	30
İTİBARDAN TASARRUF OLMAZI! SARAY'A 20 ARAÇ DAHA...	30
FATURA AĞIR OLDU	31
BİR DEV İHALE DAHA AKP'LİYE GİTTİ	31
AKP'Lİ BAŞAKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN 699 MİLYONLUK İHALESİ YANDAŞ ŞİRKETE GİTTİ	32
BAKANLIK KAÇAK YAPILARA YOL VERDİ	32
FETHİYE ÇAKIL PLAJINA DA YAT LİMANI KURULMAK İSTENİYOR	33
KAMUDA SORUN ARTTI AMA TESPİTLER AZALDI	33
OKULÖNCESİNDE DİNİ EĞİTİME DOĞRU	34
KREŞLERDE BİLE MESCİT AÇACAKLAR	35
PANSİYONDA REVİR YOK MESCİT DİRDİNDELER	36
BOĞAZIÇI KÜLTÜRÜ YOK EDİLİYOR	37
EĞİTİMDE SORUN SARMALI BÜYÜYOR!	37
BASKI, TACİZ, İSTİSMAR VE EĞİTİMSİZLİĞE MAHKUM EDİLEN KIZLARIMIZ!	43
SAĞLIKTA KADROLAR BOŞ KALDI	44
SAĞLIKTA YASAKLAR ZİNCİRİ...	44
ETTE HEM FİYATLAR ARTIYOR HEM DE HALKIN ET TÜKETİMİ AZALIYOR!	45
CANLILARI KATLEDİP VERİLERİ GİZLİYORLAR	45
ASIL SORUMLULARIN YARGI ÖNÜNDEN KAÇIRILMASINA BİR SON VERİLSİN	46
İSTANBUL'DA YABANCI NÜFUS 10 KAT ARTTI	47
DAVET EDİLECEK YABANCI KUVVET, ÖSO MU?	48
COĞRAFYAMIZDA KAN VE GÖZYAŞI BÜYÜYOR!	49

23 - 29 EKİM 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*23 Ekim 2011 - Van'da 7.2 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi.

*24 Ekim Birleşmiş Milletler Günü 24 Ekim 1945'te kurulmuş; dünya barışını, güvenliğini korumak ve uluslararası ekonomik, toplumsal ve kültürel bir iş birliği oluşturmak için kurulan uluslararası bir örgüttür. Birleşmiş Milletler kendini "adalet ve güvenliği, ekonomik kalkınma ve sosyal eşitliği uluslararası tüm ülkelere sağlamayı amaç edinmiş küresel bir kuruluş" olarak tanımlamaktadır. Birleşmiş milletler gerçekleştirdiği çalışmalar ile Dünya'da huzur ve refahın sağlanması, eşitliğin oluşturulması ve yoksulluğun giderilmesi için son derece önemli bir mihenk taşıdır.

*26 Ekim 2017'de İYİ Parti Meral Akşener öncülüğünde kuruldu.

*27 Ekim Türkmenistan Bağımsızlık Günü

*27 Ekim Dünya Görsel ve İşitsel Miras Günü

*28 Ekim Dünya Animasyon Günü

*29 Ekim Cumhuriyet Bayramı:29 Ekim 1923 Türkiye'de cumhuriyetin ilanı: Mustafa Kemal Atatürk ilk Türkiye cumhurbaşkanı seçildi. Bu yıl Cumhuriyetimiz 100 yaşını tamamlayıp ikinci yüzyılımızın başlatıyor.

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

-**Hanehalkının** (ailelerin) ücret, kazanç, sosyal yardımlar, emeklilik hakları ve net mülk gelirlerinden oluşan **harcanabilir geliri** 2022 yılında cari fiyatlarla bir önceki yıla göre yüzde 107 oranında artarken, tüketim harcamaları ise yüzde 114,6 oranında büyüdü.

-Hanehalkı harcanabilir gelirinin 2022 yılında yüzde 107 oranında artması kira, faiz ve kar payı elde eden hanelerin gelirindeki yüksek oranlı artışlardan kaynaklandı. Ücret gelirlerindeki artış yüzde 81'de kaldı. AKP'nin ekonomi politikası, kira, faiz ve kar payı elde edenlere yararken ücretlileri ise tam anlamıyla ezdi.

-Ücret gelirlerinin, GSYH içerisinde 2020 yılında yüzde 29 olan, 2021 yılında yüzde 26,7'ye gerileyen payı 2022 yılında da yüzde 23,5'e kadar indi. Kira (mülkiyet) gelirlerinin payı yüzde 13,5'ten yüzde 17,5'e, faiz gelirinin payı yüzde 3,8'den yüzde 4,4'e, kar payının payı ise yüzde 9,1'den yüzde 12,5'e kadar yükseldi.

-Ağustos 2023'te resmi işsizlik oranı (sadece son dört haftada iş aramış olan işsizler) geçen yılın ağustos ayına göre 0,6 puan, bu yıl temmuz ayına göre 0,2 puan geriledi ve yüzde 9,2 oldu. Ancak **gerçek işsizlik oranı** ise yüzde 23 olarak hesaplanıyor.

-Sanayi üretimi, ağustosta bir temmuz ayına göre yüzde 0,8 oranında azaldı. Üretim temmuz ayında da haziran ayına göre yüzde 0,3 oranında gerilemişti. Sanayi üretiminde yaşanan bu gelişme, ekonominin bu yılın üçüncü üç aylık döneminde, ikinci üç aylık döneme göre küçüldüğüne yönelik tahminleri güçlendiriyor.

-Yaklaşık 1,5 ay önce açıklanan 2024-2026 yıllarına ilişkin Orta Vadeli Programda bu yılın tümü için 42,5 milyar dolar olarak tahmin edilen cari işlemler açığı ocak-ağustos döneminde 43,1 milyar dolara çıktı.

-Türkiye bu yılın ilk sekiz aylık döneminde 37,8 milyar dolarlık uzun vadeli dış borç anapara ödemesi yaparken, dış borç faiz ödemeleri ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 43,1 oranında artarak 11,3 milyar dolara kadar çıktı.

-Merkez Bankasının, swap borçlarının 483 milyon dolar azaldığı 29 Eylül- 6 Ekim haftasında brüt rezerv 680 milyon dolar arttı, eksi durumdaki net rezerv ise 590 milyon dolar artarak -56,3 milyar dolardan -55,7 milyar yükseldi.

-Bankalardaki mevduat 29 Eylül – 6 Ekim haftasında 32 milyar lira artarak 13,34 trilyon liraya çıkarken, kredi stoku 9 milyar liralık daralmayla 10,68 trilyon lira oldu. Mevduatın krediye dönüşüm oranı da yüzde 80'e indi. Yıl başından bu yana mevduat yüzde 50,5, kredi stoku ise yüzde 41,1 oranında genişledi.

-Risk Merkezi'nin verilerine göre Ağustos 2023 sonu itibariyle bankalara tüketici kredisi borcu bulunan vatandaş sayısı 38 milyon 880 bin kişiye çıktı. Borçlu vatandaş sayısında son bir yılda 1 milyon 859 bin kişilik artış yaşandı.

-Kredi faizleri ise yükselmeye devam ediyor. Bireysel kredilerin ortalama faizi geçen hafta 2,55 puanlık artışla yüzde 59,75 oldu. TL ticari kredilerin faizi 4,12 puan arttı ve yüzde 49,35 oldu. Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 10,07'ye, Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 8,63'e tırmandı.

HANEHALKININ HARCAMALARI GELİRİNDEN DAHA FAZLA ARTTI

- Hanehalkının (ailelerin) ücret, kazanç, sosyal yardımlar, emeklilik hakları ve net mülk gelirlerinden oluşan harcanabilir geliri 2022 yılında cari fiyatlarla bir önceki yıla göre yüzde 107 oranında artarken, tüketim harcamaları ise yüzde 114,6 oranında büyüdü.
- Yüksek enflasyon nedeniyle hanehalkının harcanabilir geliri 4,5 trilyon liradan 9,2 trilyon liraya yükselirken, tüketim harcaması ise 4 trilyon liradan 8,6 trilyon liraya çıktı. Tüketim harcamasında yaşanan bu büyük artışın da altında yine yüksek enflasyon yatıyor. Hem fiyat artışları hem de hanehalkının yükselmekte olan enflasyondan korunmak için tüketim harcamalarını öne çekerek yaptığı biliniyor.
- Harcamaların gelirden daha yüksek oranda artması, hanehalkının tasarruf eğilimini düşürdü. 2022 yılında hanehalkı 1 trilyon lira tasarruf yaptı. Hanehalkının tasarruf oranı yüzde 11,5'ten yüzde 10,5'e geriledi. Tasarruf oranının düştüğü 2022 yılında yatırım oranı da yüzde 30,6'dan yüzde 30'a geriledi.
- TÜİK'in hesaplamalarına göre 2022 yılında mali şirketler net borç veren pozisyonunda, mali olmayan şirketler, devlet ve hanehalkı ise net borç alan sektörler oldu. Toplamda ise Türkiye ekonomisi net borç alıcı konumunda oldu. Milli gelirin yüzde 5'i oranındaki bu net borçlanma ihtiyacı dış alemden (dış borçlanmayla) karşılandı. (Cari işlemler açığı)

ÜCRETLİLER KAYBETTİ, KİRA, FAİZ VE KARPAYI GELİRLERİNDE PATLAMA YAŞANDI

- Hanehalkı harcanabilir gelirinin 2022 yılında yüzde 107 oranında artması kira, faiz ve kar payı elde eden hanelerin gelirindeki yüksek oranlı artışlardan kaynaklandı. Ücret gelirlerindeki artış yüzde 81'de kaldı. AKP'nin ekonomi politikası, kira, faiz ve kar payı elde edenlere yararken ücretlileri ise tam anlamıyla ezdi.
- Hanehalkının refahı açısından önemli bir gösterge olan çalışanlara yapılan ödemeler (maaş ve ücretler ile işverenin sosyal katkıları) 2022 yılında yüzde 81 oranında artarak 3,5 trilyon liraya yükselirken, mülkiyet (kira) gelirleri oranında artarak 2,6 trilyona, faiz gelirleri yüzde 139 oranında artarak 660 milyar liraya, kar payı gelirleri ise yüzde 184 artarak 1,9 trilyon liraya çıktı.
- Ücret gelirlerinin, GSYH içerisinde 2020 yılında yüzde 29 olan, 2021 yılında yüzde 26,7'ye gerileyen payı 2022 yılında da yüzde 23,5'e kadar indi.
- Ücret gelirlerinin milli gelir içerisindeki payında bu dramatik düşüşün yaşandığı 2022 yılında kira (mülkiyet) gelirlerinin payı yüzde 13,5'ten yüzde 17,5'e, faiz gelirinin payı yüzde 3,8'den yüzde 4,4'e, kar payının payı ise yüzde 9,1'den yüzde 12,5'e kadar yükseldi.
- TÜİK'in kurumsal sektör hesaplamalarından yola çıkılarak yapılan bu belirlemeler, iktidarın yarattığı yüksek enflasyon ve uyguladığı politikaların emeğiyle geçinen ücretlileri ezerken, ücretlilerden diğer kesimlere önemli bir gelir aktarımı yaşanmasına yol açtığı görülüyor.

GERÇEK İŞSİZLİK ARTIYOR

- **Resmi işsizlik:** Ağustos 2023'te resmi işsizlik oranı (sadece son dört haftada iş aramış olan işsizler) geçen yılın ağustos ayına göre 0,6 puan, bu yıl temmuz ayına göre 0,2 puan geriledi ve yüzde 9,2 oldu.
- Resmi işsiz sayısı, geçen yılın aynı ayına göre 160 bin, bu yıl temmuz ayına göre ise 56 bin kişi azalarak 3 milyon 223 bin kişiye geriledi.
- Resmi işsizlikteki azalma
- **İstihdam Artışı Eksik İstihdamdan:** Son bir yılda istihdam 667 bin kişi artmış gözüküyor.
- **Ancak bu kaliteli bir istihdam artışı değil.** Zira istihdam artışı, tümüyle zamana bağlı eksik istihdamdan kaynaklanıyor. (istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışan, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya

başlayabilecek olan kişiler) Son bir yılda eksik istihdamda 857 bin kişilik artış yaşandı. Dolayısıyla istihdamdaki artışın tamamı eksik istihdamdan kaynaklandı.

- **Gerçek İşsizlik Artıyor:** Resmi işsizlik tanımı gereğince son dört hafta içerisinde iş arama kanallarından birini kullananlardan oluşuyor.
- Sayıları 2 milyon 118 bini bulan kısa süre çalıştığı için daha uzun süre çalışmak için iş arayanlar (zamana bağlı eksik istihdamdakiler) ile sayıları 3 milyon 500 bini bulan umutsuzlar (işsiz olduğu halde iş bulma umudu olmadığı için iş aramayan ancak iş bulsa hemen başlayabilecek durumda olan) dahil edildiğinde gerçek işsiz sayısı 8 milyon 841 bin kişi olarak gözüküyor.
- Gerçek işsizlik oranı ise yüzde 23 olarak hesaplanıyor.
- Gerçek işsiz sayısı geçen yıl Ağustos ayında 7 milyon 394 bin, bu yıl temmuz ayında ise 8 milyon 710 bin olarak hesaplanıyordu.
- Dolayısıyla ağustos ayında gerçek işsiz sayısı bir önceki yıla göre 1 milyon 477 bin kişi arttı.
- Gerçek işsizlik oranı da son bir yılda 3 puandan fazla artarak yüzde 19,9'dan yüzde 23'e yükseldi.
- **Genç İşsizlik:** Resmi işsizlik tanımına göre hesaplanan genç işsizlik oranı ise Ağustosta yüzde 17,2 olarak gerçekleşti. Bu oran geçen yıl Ağustos ayında yüzde 18,7 olarak hesaplanmıştı.
- TÜİK iş bulma umudu olmadığı için iş aramayan gençlerle ilgili bir istatistik açıklamadığı için, gençler arasında gerçek işsizlik hesaplanamıyor. Ancak genel umutsuzluk seviyesine bakıldığında gençler arasındaki gerçek işsizliğin yüzde 35'i bulunduğu tahmin ediliyor.
- **Ne Eğitimde Ne De İstihdamda Olanlar:** TÜİK aylık istatistiklerde "ne eğitimde ne de işgücünde" olmayan gençlerle ilgili verileri saklıyor. En son açıkladığı 2023 yılının ikinci çeyreğine ilişkin istatistiklere göre 15-24 yaş grubundaki gençlerin yüzde 20,8'i ne eğitimde ne de istihdamda bulunuyorlar,
- Ne eğitimde ne de istihdamda olan yükseköğretim mezunu gençlerin oranı ise yüzde 26,4'ü buluyor.
- **Kayıtlı İşsizler Azalıyor:** İş bulma umudu azaldıkça, diğer bir ifadeyle iş bulma umudu olmadığı için iş aramayı bırakanlar arttıkça İş-Kur'a kayıtlı iş arayanların sayısı da azalıyor.
- İş-Kur'a kayıtlı işsiz sayısı eylülde geçen yılın aynı ayına göre 723 bin kişi azalarak 2 milyon 559 bin kişiye geriledi.
- **İşsizlik Sigortası:** Bu yılın ilk sekiz aylık döneminde toplam 1 milyon 228 bin kişi, işinden çıkarıldıktan sonra, işsizlik ödeneği almak umuduyla İşsizlik Sigortası Fonu'na başvurdu.
- İş-Kur bu dönemde başvuruların sadece 564 bin183'üne işsizlik ödeneği bağladı. Yani her 100 başvurudan 46'sı işsizlik ödeneği almaya hak kazandı.
- İşsizlik Sigortası Fonu, eylülde 378 bin işsize işsizlik ödeneği verdi.
- Resmi işsiz sayısının bine 3,2 milyona ulaştığı ve 1 milyon 227 kişinin işsizlik ödeneği almak için başvurduğu bir dönemde, sadece 378 bin kişinin işsizlik ödeneği alabilmesi, sistemin işsizlik ödeneği verilmesini zor koşullara bağlamış olmasından kaynaklanıyor.
- Kaynaklarının çok büyük bir bölümü fona pirim ödeyen ve adına pirim ödenen işçiler yerine işverene aktarılan İşsizlik Sigortası Fonu'nun, pandemi döneminde eritilen varlığı ise 163,2 milyar liraya çıktı.

SANAYİ ÜRETİMİ İKİ AYDIR AZALIYOR

- Sanayi üretimi, ağustosta bir temmuz ayına göre yüzde 0,8 oranında azaldı. Üretim temmuz ayında da haziran ayına göre yüzde 0,3 oranında gerilemişti. Sanayi üretiminde yaşanan bu gelişme, ekonominin bu yılın üçüncü üç aylık döneminde, ikinci üç aylık döneme göre küçüldüğüne yönelik tahminleri güçlendiriyor.
- Üretimde yaşanan bu azalma imalat sanayi sektöründeki yüzde 1,27 oranındaki üretim azalışından kaynaklandı. Madencilik sektörünün üretimi temmuz ayıyla aynı düzeyde seyrederken, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektörünün üretiminde ise yüzde 2,37 oranında artış yaşandı.
- Üretim geçen yılın aynı ayına göre ise yüzde 3,1 oranında artış kaydetti.

CARİ AÇIKTA YILLIK TAHMİN ŞİMDİDEN AŞILDI

- Yaklaşık 1,5 ay önce açıklanan 2024-2026 yıllarına ilişkin Orta Vadeli Programda bu yılın tümü için 42,5 milyar dolar olarak tahmin edilen cari işlemler açığı ocak-ağustos döneminde 43,1 milyar dolara çıktı.
- Geçen yılın aynı dönemine göre 23 oranında artan cari işlemler açığının, OVP'deki tahminin seviyesinde gerçekleşmesi Eylül-Aralık 2023 döneminde az da olsa fazla verilmesine, tahmine yakın bir düzeyde gerçekleşmesi ise en azından cari işlemler açığı vermemesine bağlı bulunuyor.
- Ancak tarihsel olarak Eylül-Aralık dönemi (bir iki yıl istisna olsa da) Türkiye'nin yüksek cari işlemler açığını verdiği dönemler olarak biliniyor.
- **Açığın Finansmanında Güçlük Yaşanıyor:** 43,1 milyar dolarlık cari işlemler açığı verilen ocak-ağustos döneminde, Türkiye 21,7 milyar dolarlık dış finansman bulabildi. Dolayısıyla 21,7 milyar dolarlık bir finansman açığı yaşandı.
- Finansman açığının 18,6 milyar dolarlık kısmı döviz rezervlerinden karşılandı. 3,1 milyar doları ise net hata ve noksan kalemine yansıdı. Eğer, döviz gelir ve giderleri ile sermaye hareketlerinin tahmin ve kayıtlarında bir hata yapılmadıysa, Türkiye'ye bu dönemde kayıt dışı olarak giren 3,1 milyar dolar cari işlemler açığının finansmanını bu ölçüde kolaylaştırdı.
- **Seçim Öncesi Ve Sonrası Net Hata Ve Noksan:** Seçim döneminde (mart, nisan ve mayıs aylarında eğer Merkez Bankası ödemeler dengesi bilançosunu hazırlarken çok büyük ve ciddi bir hata yapmıyor ise) net hata ve noksan kalemi mali sistemden sistem dışına kayıt dışı olarak 14,9 milyar dolarlık muazzam bir döviz çıkışı olduğuna işaret ediyordu.
- Seçimden sonraki üç aylık dönemde ise mali sisteme kayıt dışı olarak yine 16,3 milyar dolarlık muazzam bir dövizin girdiğini gösteriyor.
- **Seçim öncesi iktidar değişikliği korkusuyla Türkiye'den yurt dışına önemli ölçüde bir kayıt dışı döviz çıkışı yaşanırken, seçimde iktidarın değişmemesi üzerine kayıt dışı döviz girişinin hızlanması iktidardan beslenen suç ekonomisinin büyüklüğü açısından fikir veriyor.**

MERKEZ BANKASIN NET REZERVİ -56,3 MİLYAR DOLARA İNDİ

- Merkez Bankasının, swap borçlarının 483 milyon dolar azaldığı 29 Eylül- 6 Ekim haftasında brüt rezerv 680 milyon dolar arttı, eksi durumdaki net rezerv ise 590 milyon dolar artarak -56,3 milyar dolardan -55,7 milyar yükseldi.
- Söz konusu haftada brüt rezerv 122,2 milyar dolardan 122,9 milyar dolara yükseldi.
- Brüt rezervin 81,3 milyar doları son haftada 1,6 milyar dolar artan döviz varlıklarından, 39,7 milyar doları ise yine son hafta 898 milyon dolar azalan altın varlıklarından oluşuyor.
- Brüt rezervin yüzde 62,2'si yurt içi ve yurt dışından yapılan swap borçlanmalarından kaynaklanıyor.
- 6 Ekim itibarıyla 125 milyar dolarlık dış varlığı (döviz ve altın) bulunan Merkez Bankasının bilançosunda (Hazine ye olan borçları da dahil) 112,5 milyar dolarlık; bilanço dışında ise 76,5 milyar dolarlık swap (Katar, BAE, Çin gibi ülkelerin merkez bankalarına ve yerli bankalara) olmak üzere toplam 189 milyar dolarlık yükümlülüğü bulunuyor.
- Kamunun, Merkez Bankasındaki döviz mevduatı Merkez Bankasının borcu olarak kabul edilerek hesaplanan net rezerv (eksi) -63,9 milyar dolar olarak gözüküyor. Bu tanıma göre net rezervde son haftada 590 milyon dolarlık artış yaşandı.
- Kamunun döviz mevduatı borç kabul edilmeden hesaplanan net rezerv ise son hafta 584 milyon dolar artarak -55,7 milyar dolara yükseldi.

DIŞ BORÇ FAİZ ÖDEMELERİ ARTIYOR

- Türkiye bu yılın ilk sekiz aylık döneminde 37,8 milyar dolarlık uzun vadeli dış borç anapara ödemesi yaparken, dış borç faiz ödemeleri ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 43,1 oranında artarak 11,3 milyar dolara kadar çıktı. Türkiye'nin 2023 yılını 16 milyar doların üzerinde bir rakamla rekor seviyede dış borç faiz ödemesiyle tamamlayacağı tahmin ediliyor.
- Ocak-Ağustos döneminde yapılan 11,3 milyar dolarlık faiz ödemesinin 5 milyar dolarını kamu kesimi, 6,3 milyar dolarını ise özel sektör gerçekleştirdi.
- AKP döneminde Türkiye yurt dışına toplam 226,8 milyar dolar dış borç faiz ödemesi yaptı.

KREDİ- MEVDUAT: KKM AZALİYOR, KREDİLER DARALİYOR

- Bankalardaki mevduat 29 Eylül – 6 Ekim haftasında 32 milyar lira artarak 13,34 trilyon liraya çıkarken, kredi stoku 9 milyar liralık daralmayla 10,68 trilyon lira oldu. Mevduatın krediye dönüşüm oranı da yüzde 80'e indi. Yıl başından bu yana mevduat yüzde 50,5, kredi stoku ise yüzde 41,1 oranında genişledi.
- Kur korumalı mevduatlar 75 milyar lira daha azalarak 6 Ekim itibariyle 3 trilyon 228 milyar liraya geriledi. KKM'de en yüksek haftalık azalış yaşandı.
- **Dolarizasyon Oranları:** Bankalarda döviz cinsinden açılan hesaplar söz konusu haftada 547 milyon dolar azalarak 198,3 milyar dolara indi. Bu kapsamdaki gerçek kişilerin döviz mevduatı 1,6 milyar dolar dolar azalarak 120,6 milyar dolar oldu.
- Yabancı para cinsinden açılan mevduatların toplam mevduata oranı, 6 Ekim itibariyle yüzde 40,8'e indi.
- Gerçek kişilerin mevduatlarındaki dolarizasyon oranı ise yüzde 41,7 oldu.
- İstatistiklerde TL olarak gösterilen ancak dövize endeksli olan (son haftalarda fiilen yaşandığı gibi çözüldüğünde dövize giden) KKM'ler de döviz mevduatı sayılarak hesaplanan gerçek dolarizasyon oranı ise 65'e geriledi. Gerçek dolarizasyon oranı yüksek kalmaya devam ediyor.
- **Kredi Stoku:** Kredi stoku ise aynı haftada 9 milyar lira azalarak 10,67 trilyon lira oldu. TL cinsinden kredilerin 16,2 milyar lira azaldığı 29 Eylül – 6 Ekim haftasında döviz kredileri ise 459 milyon dolar azaldı.
- Bankaların vadesinde tahsil edemediği için icra takibine aldığı krediler ise 168,7 milyar liraya çıktı.

VATANDAŞLARIN BORCU: 39 MİLYON KİŞİNİN BİREYSEL KREDİ BORCU BULUNUYOR

- Vatandaşların bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesi 29 Eylül – 6 Ekim haftasında 7,7 milyar lira azalarak 2 trilyon 458 milyar liraya indi.
- Söz konusu haftada tüketici kredilerinde 4,1 milyar liralık, kredi kartı borç bakiyesinde ise 3,7 milyar liralık azalış yaşandı.
- Yıl başından bu yana ise tüketici kredileri yüzde 32,6 oranında artarak 1 trilyon 485 milyar liraya, kredi kartı borç bakiyesi ise yüzde 114,5 oranında artarak 973 milyar liraya yükseldi.
- Bankaların zamanında tahsil edilemediği için icra takibine aldıkları vatandaşlardan olan kredi alacakları ise yılbaşından bu yana 10,4 milyar
- 40,6 milyar liraya çıktı. Varlık yönetim şirketlerinin kontrolünde ise 36,6 milyar liralık bir batık tüketici kredisi alacağı bulunuyor.
- Bu arada vatandaşların TOKİ'ye de 46 milyar liralık taksitli konut borcu bulunuyor.
- **39 Milyon Kişinin Borcu Var:** Risk Merkezi'nin verilerine göre Ağustos 2023 sonu itibariyle bankalara tüketici kredisi borcu bulunan vatandaş sayısı 38 milyon 880 bin kişiye çıktı. Borçlu vatandaş sayısında son bir yılda 1 milyon 859 bin kişilik artış yaşandı.
- Yine aynı tarih itibariyle kredi kartı borcu bulunan vatandaş sayısı ise 35 milyon 479 bin kişiye yükseldi. Kredi kartı borcu bulunanların sayısında da son bir yılda 2 milyon 874 bin kişilik artış kaydedildi.
- Bankalara kredili mevduat hesabı bulunan vatandaş sayısı ise aynı dönemde 1 milyon 523 bin kişilik artışla 27 milyon 885 bin kişiye ulaştı.

KREDİ FAİZ ORANLARI YÜKSELMEYE DEVAM EDİYOR

- Bankalar, 29 Eylül- 6 Ekim haftasında tüm vadelerdeki TL mevduata ortalama faizini önceki haftada olduğu gibi yüzde 37,15'te tuttular. Üç ay vadeli mevduatın faizi ise yüzde 45,49'a kadar yükseldi.
- Kredi faizleri ise yükselmeye devam etti. Bankalar, ihtiyaç kredisi faizlerini 1,86 puan daha artırarak yüzde 60,93'e çıkardılar. Taahhüt kredisi faizini 6,12 puan artırarak yüzde 46,99'a çıkaran bankalar, konut kredilerinin faizini ise 0,55 puan azaltarak yüzde 41,66'ya indirdiler. Bütün bireysel kredilerin ortalama faizi ise 2,55 puanlık artışla yüzde 59,75 oldu.
- TL ticari kredilerin faizi 4,12 puan arttı ve yüzde 49,35 oldu. Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 10,07'ye, Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 8,63'e tırmandı. TL Ticari kredi faizlerinde yılbaşından bu yana 35 puanlık artış yaşandı.

- İkincil piyasada, iki yıl vadeli tahvilin yıllık faizi geçen hafta sonu itibariyle önceki hafta sonuna göre 2,24 puan azalarak yüzde 21,93'e indi. Beş yıl vadelinin faizi yüzde 28,91'e, on yıl vadelinin faizi de yüzde 27,27'ye çıktı.
- Hazinesinin beş yıl vadeli dış borçlanma kağıtlarının (Eurobond) faizi de 8,45 seviyesine yükseldi.
- Türkiye'nin önceki hafta yeniden 400 puanın üzerine çıkan risk primi (CDS) ise geçen hafta yüzde 3,48 oranında azalarak 392,7 oldu. CDS, 300 olan aşırı kırılabilirlik göstergesinin ve 350 olan Türkiye'nin uzun yıllar ortalamasının oldukça üzerinde seyretmeye devam ediyor.

DÖVİZ KURU-ALTIN BORSA

- Merkez Bankasının açıkladığı kurlara göre dolar kuru geçen hafta önceki haftaya göre yüzde 0,67 oranında artarak 27,74 TL'ye çıktı, Euro kuru ise yüzde 0,53 oranında artarak 29,23 TL seviyesine yükseldi.
- Dolar kuru yıl başından bu yana yüzde 48,4, Euro kuru ise yüzde 46,6 oranında arttı. Bu dönemdeki enflasyon (*Ocak-Eylül yüzde 49,86*) dikkate alındığında TL yıl başına göre **reel olarak** az da olsa değerlendirilmiş durumda. TL'nin yıl başından bu yana **cari kurla değer kaybı** ise dolara karşı yüzde 32,6, Euroya karşı yüzde 31,8 oldu.
- 1 Ocak – 13 Ekim 2023 dönemi ortalama dolar kuru ise 22,42 liraya kadar yükseldi. Ortalama dolar kurunun yılın tamamı için 24 TL'yi bulacağı hesaplanıyor. (Son OVP'de 23,88 TL olarak öngörülmüştü)
- Geçen yüzde 5,91 oranında artarak 1,723,84 liraya yükselen gram altın fiyatlarında yıl başından bu yana ise yüzde 57,3 oranında artış yaşandı, Borsa endeksi geçen hafta yüzde 4,15 oranında geriledi. Borsada yılbaşından bu yana yaşanan yükseliş ise yüzde 47,3 olarak hesaplandı.

ENFLASYON TASARRUFLARI ERİTİYOR

- Aylık enflasyonun yüzde 4,75 olduğu eylül ayında hisse sentleri dışındaki tüm tasarruf araçları enflasyona yenildi.
- Eylülde reel olarak TL mevduatlar tasarruf sahibine yüzde 3, dolar yüzde 4,4, Euro yüzde 6,4, altın yüzde 4,8 Devlet tahvilleri (DİBS) yüzde 12,6 oranında kaybettirdi. Borsada ise yüzde 1,8 oranında reel getiri oluştu.
- Son altı ayda reel olarak tasarruf sahibine TL mevduat yüzde 18,9, devlet iç borçlanma kağıtları ise yüzde 36,6 oranında reel kayıp yaşattı. Aynı dönemde dolarda yüzde 6,7, Euroda yüzde 6,5 Altında yüzde 7, hisse senetlerinde ise yüzde 18,3 oranında reel getiri sağlandı.
- Son bir yıllık dönemde ise TL mevduat yüzde 28,4, devlet iç borçlanma kağıtları yüzde 48,2, dolar yüzde 8,7 ve Euro yüzde 1,6 oranında reel kayıba yol açtı. Aynı dönemde yatırımcısına borsa yüzde 51, altın yüzde 4 oranında reel getiri sağladı.
- **TL cinsinden mevduat ve Devlet tahvillerinde oluşan yüksek reel kayıplar tasarruf sahiplerini, altın, konut ve diğer gayrimenkuller, araba ve dövize yönlendiriyor. TL'den kaçışa yol açan bu uygulama sürdükçe enflasyonun kontrol altına alınması imkansız gözüküyor.**

İCRA DAİRELERİNE BU YIL 10,4 MİLYON YENİ DOSYA GELDİ

- 1 Ocak- 13 Ekim 2023 tarihleri arasında icra dairelerine gelen yeni dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 58,5 oranında artarak 10 milyon 700 bini buldu.
- Aynı dönemde, aboneliklerden kaynaklanan icradaki bazı alacaklardan vazgeçilmesinin de etkisiyle 12 milyon 226 bin dosya da sonuçlandırıldı ya da işlemde kaldırıldı.
- Dolayısıyla UYAP üzerinden açılan ve icra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı 13 Ekim itibariyle 21 milyon 698 bine geriledi.

İŞSİZLİK VERİLERİNDEKİ DERİN ÇELİŞKİ!

TÜİK, ağustosta işsiz sayısının 56 bin kişi azalarak 3,2 milyona, işsizlik oranının yüzde 9,2'ye indiğini açıklarken, İŞKUR aynı ayda işsizlik maaşına başvuran işsiz sayısının 133 bin kişi olduğunu duyurdu. Bu derin çelişkinin ötesinde geniş tanımlı işsizliğin yüzde 23'e yükselmesi, işsiz sayısının 8 milyonu aştığını gösteriyor!

Orta Vadeli Program'da (OVP) bile ekonomi yönetimi yılsonunda işsizlik oranının yüzde 10'u aşacağını hedeflerken, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ağustos ayında işsizlik oranının 0,2 puan düşüşle yüzde 9,2'ye indiğini, işsiz sayısının ise bir ayda 56 bin kişi azalışla 3 milyon 223 bin kişiye gerilediğini açıkladı. Buna karşılık **İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun (İŞKUR)** aynı aya ilişkin yayınladığı bültende ağustosta işsizlik maaşı almak için başvuruda bulunan işini kaybetmiş kişilerin sayısı 133 bin olarak yer aldı.

. TÜİK'in işsiz sayısındaki 56 bin düşüşe karşılık, bunun yaklaşık üç katı yeni işsiz İŞKUR'a işsizlik ödeneği için başvuruda bulunmuş.

TÜİK verilerinde resmi işsiz sayısı ile geniş tanımlı işsizler arasındaki devasa fark, güvenilirliği zedeliyor. TÜİK'in 'Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizler' olarak tanımladığı Atıl işgücü güncel istihdam literatüründe 'Geniş tanımlı işsizlik' olarak adlandırılıyor. Çalışabilecek durumda ve konumda olduğu halde iş bulamayan, çalışamayan, istihdam olanağı sağlanamayanları ifade eden atıl işgücü-geniş tanımlı işsizlik oranı TÜİK'in açıkladığı rakamlara göre temmuzda yüzde 19,2 iken ağustos ayında yüzde 23'e yükselmiş. Dolayısıyla atıl işgücü-geniş tanımlı işsiz sayısı geçen yılın aynı ayına kıyasla bir yılda 1 milyon 433 bin kişi artarak 7,4 milyondan, 8,8 milyon kişiye yükselmiş. Diğer deyişle TÜİK'in dar tanımlı olarak 3,2 milyon kişi açıkladığı işsiz sayısı ve yüzde 9,2'ye indiğini söylediği işsizlik oranı gerçekte yüzde 23 ve işsiz sayısı da 8,8 milyon kişi. Bir başka açıdan bakıldığında söz konusu yüzde 23 oranı, neredeyse çalışma çağında, çalışabilecek durumda olan yaklaşık her 4 kişiden birisinin işsiz olduğunu ifade ediyor. Bir başka dikkat çeken çelişki; ağustos ayında işsiz sayısı bir ayda 56 bin kişi azalırken, istihdam edilenlerin sayısı bir önceki aya göre bin kişi artmış. İstihdam edilenlerin sayısı 31 milyon 686 bin kişi olurken istihdam oranı değişmeksizin yüzde 48,4 olmuş. Bir önceki aya göre 0,1 puan azalan işgücüne katılım oranı yüzde 53,3 olurken, toplam işgücü 34 milyon 909 bin kişi. Kadınların istihdamındaki düşüş sürerken işgücüne katılım oranı yüzde 31,5 düzeyine geriledi. Daha fazla üretim, istihdam ve refaha ihtiyacı olan, milli gelir pastasını büyütmesi elzem haldeki Türkiye'de nüfusun yarısını oluşturan kadınların sadece üçte birinin ekonomiye ve üretime katkı vermesi toplumsal refah kaybının ve milli geliri büyütememe sorununun temel unsurlarından birisi.

Resmi işsizlik oranını yüzde 9,2 olarak açıklayan TÜİK'in hesaplamalarına göre 15-24 yaş grubu genç nüfustaki genel işsizlik yüzde 17,2. Genç ve eğitilmiş işsizlerde erkek işsizlerin oranı yüzde 14,2 olurken, genç kadınlarda bu oran yüzde 22,7 düzeyinde. Genç işsizliğin resmi işsizlik oranının iki katına yaklaştığı, **kadın ve erkek genç-eğitilmiş işsizler ordusunun milyonlarca kişiye ulaştığı bu tablo, ülkenin geleceği adına umut kırıcı, endişe vericidir!**

CARI AÇIK, HIZLA YÜKSELMEMEYE DEVAM EDİYOR.

Cari açık, ağustos sonunda 43,1 milyar dolara yükseldi. Orta Vadeli Program'da yılsonu için öngörülen 42,5 milyar dolarlık hedef, sekiz ayda aşıldı. Seçim öncesi hızla çıkış yaşanan Net Hata ve Noksan kalemindeki kaynağı belirsiz dövizlerde, seçim sonrası üç ayda 16 milyar dolar giriş gerçekleşmesi dikkat çekiyor!

Merkez Bankası (MB) tarafından açıklanan Ödemeler Dengesi rakamlarına göre cari işlemler açığı ağustos ayında 619 milyon dolar oldu. Ocak-Ağustos dönemi cari açık toplamı 43,1 milyar dolara yükseldi. Bu gelişmeyle, OVP'de bu yılın tamamı için 42,5 milyar dolar olarak öngörülen cari açık hedefi aşıldı. Ağustos ayındaki 619 milyon dolarlık açıkla sekiz ayda 43 milyar 132 milyon dolara ulaşan cari açık geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 23 arttı. OVP'deki 42,5 milyar dolarlık yılsonu hedefinin tutturulabilmesi için yılın kalan dört ayda cari açık verilmemesi, en azından bir ayda cari fazla verilmesi gerekiyor. Ticaret Bakanı Ömer Bolat, eylül ayında cari fazla verileceğini ve OVP'deki yılsonu hedefinin tutturulacağını savunuyor.

. İhracatta yavaşlama belirgin hale gelirken, ithalatta düşüş yaşanmasına karşın eylül ayında **5 milyar dolar dış ticaret açığı verilmesi** Bakanın tezinin tutmasının zor olduğunu gösteriyor.

Kaldı ki, ithalattaki düşüş ağırlıklı ihracata dönük üretim yapan imalat sanayinin ara ve yatırım malı, hammadde ithalatındaki azalmadan kaynaklanıyor. Devam eden Rusya-Ukrayna savaşı ve İsrail-Filistin savaşının başlaması, petrol fiyatlarında yükselişe yol açtı.

. Bu da Türkiye'nin enerji ithalatı faturasının ve cari açığın önümüzdeki aylarda artması anlamına geliyor.

Ödemeler dengesinde dikkat çeken bir başka çarpıcı unsur, **Net Hata ve Noksan** kaleminde (NHN) görülüyor. Kaynağı belirsiz döviz giriş-çıkışlarını yansıtan NHN'de seçim öncesi ciddi çıkışlar oldu. Bu kalemdeki dövizlerde yurt dışına kaçış yarışı yaşandı. Muhtemelen iktidarın değişeceği endişesiyle ciddi tutarda döviz Türkiye'den çıkarıldı. Marttan mayıs sonuna kadar sürekli ekside olan NHN'de her ay artan tutarda döviz çıkışı gözleniyor. Mayısta 8,7 milyar dolarlık çıkış mart-mayıs döneminde 15 milyar dolara ulaştı. Seçim sonrası NHN'deki döviz

giriş hızlandı. Haziranda 8 milyar dolar kaynağı belirsiz döviz girişi yaşanırken, temmuzda da 3,6 milyar dolar geldi. Ağustos rakamlarında ise NHH'de 4,5 milyar dolar kaynağı belirsiz döviz girişi görülüyor. NHH'de seçim öncesi üç ayda 15 milyar dolarlık çıkış, **seçim sonrası üç ayda yerini toplam 16,1 milyar dolar kaynağı belirsiz döviz girişine bırakmış!**

Kaynağı belirsiz milyarlarca dolarlık bu giriş-çıkışların şeffaf şekilde izahı gerek. Bu milyar dolarlar kimin, kaynağı ne? Muhtemelen bu milyar dolarların sahipleri, iktidarın güvencesiyle, kaynağının sorulup-sorgulanmayacağından, kazançlarının vergilendirilmeyeceğinden emin oldukları için seçim öncesi yurt dışına taşıdıkları paralarını geri getirmeye başladılar. **Rasyonele geçtiğini söyleyen şeffaf bir ekonomi yönetimi bu soruları yanıtlamaktan kaçamaz.**

IMF TÜRKİYE RAPORUNDA; KRİZİN DERİNLEŞEREK DEVAM EDECEĞİ VURGULANIYOR!

IMF Türkiye raporunda; enflasyon, işsizlik ve cari açığın artacağı, döviz açığı ve kurlarda yükselişin süreceği vurgulanıyor. IMF, daha çok zamlarla bütçede gelir artışı, daha yüksek faiz ve vergiye karşılık, maaş zamlarının daha düşük tutulmasını istiyor. Ağır ve radikal önlem alınmazsa krizin derinleşerek devam edeceğini söylüyor!

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'IMF'ye borç verecek durumdayız' söylemine karşılık, Fas'taki Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası yıllık toplantılarına katılan Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ile Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan IMF, Dünya Bankası, uluslararası fonlarla borç için ikna pazarlığı yaptı. Toplantılarda enflasyonla mücadele için faizleri yükseltmeyi vaat eden Hazine ve Maliye Bakanı, ekonomide olumlu sonuçların en erken bir yıl sonra görülebileceğini ifade etti. Merkez Bankası Başkanı, ikili görüşmelerde swap imkanı için yoğun çaba sarfederken Dünya Bankası'ndan da finansal destek ve taze kredi müzakereleri yürüttü. Bu arada Türkiye'yi yeniden 'yakın izlemeye' alan IMF, iktidarın talebiyle Türkiye'ye gönderdiği heyetin eylül ayında yaptığı incelemeler sonunda hazırladığı raporu geçen hafta açıkladı.

IMF Türkiye Masası uzmanlarının hazırladığı raporda; iktidarın seçim sonrası uygulamaya geçtiği ekonomi politikalarındaki değişiklikten memnuniyet duyulduğu belirtilirken, makro dengelerdeki kötü tablonun kısa sürede düzelmeyeceği, krizin devam edeceği vurgulanıyor. Orta Vadeli Program'da (OVP) öngörülen hedeflerin aksine enflasyon, işsizlik, cari açık artmaya, döviz açığı ve kurlar yükselmeye devam edecek. Büyüme hızı yavaşlayacak, yatırımlar büyük ölçüde duracak. IMF, OVP'deki yılsonu enflasyonunun yüzde 67 ve üzerinde gerçekleşeceğini öngörürken, 2024 enflasyonunun ise yüzde 42 oranını bulacağını dile getiriyor. Toplam yatırımların milli gelire oranının önümüzdeki beş yıl boyunca kesintisiz şekilde düşeceği vurgulanıyor. IMF, içinde bulunulan ekonomik tablo ve süren kriz ortamı nedeniyle toplam yatırımların milli gelire oranının; 2023'te yüzde 24,5'e, 2024'te yüzde 17,6'ya, 2025'te yüzde 13,7'ye, 2026'da yüzde 12,3'e, 2027'de yüzde 11,5'e, 2028'de yüzde 11'e düşeceğini öngörüyor.

IMF'nin yatırımların gerileyeceği yönündeki tespiti, üretimin düşeceği, ihracatın yavaşlayacağı, istihdamın azalacağı anlamına geliyor. TÜİK'in bu yılın ikinci çeyreğine ilişkin son büyüme verileri IMF'yi teyit ediyor. Sanayi sektörü büyüme hızı, 2023 2. çeyrekte eksi yüzde 2,6 oldu. Ödemeler dengesi de IMF'yi doğruluyor. Doğrudan yabancı yatırım sermayesi gelmiyor. 4 milyar dolara varan yerli yatırım sermayesi yurt dışına gitti. Raporda, enflasyonun düşürülmesi için politika faizinin daha fazla artırılması, kamu harcamalarında tasarruf, bütçe gelirlerinin artırılması için mal ve hizmetlere zam, vergilerde artış öneriliyor. Maaş zamlarının hedeflenen enflasyona göre yapılması isteniyor. Bakan Şimşek, maaş artışlarının hedef enflasyona göre yapılacağını ilan etti.

İktidar, çaresiz ve borç bulmak için IMF'nin isteklerini aşama aşama hayata geçirecek. Faiz artışı sürecektir. Başta elektrik, doğalgaz, akaryakıt vb. zamlar ve vergi artışlarıyla, geçim sıkıntısını, işsizliği, yoksulluğu artıracak **ağır kemer sıkma kararları içinse muhtemelen yerel seçimi atlatmayı bekleyecek.**

PARA BULMALARI DAHA ZORLAŞTI

Ekonomi yönetimi göreve geldiği günden beri birinci önceliğini yurt dışından para bulmaya verdi. Önce Körfez ülkelerine yapılan ziyaret ve buradan 50 milyar doların üzerinde bir kaynak geleceğine ilişkin açıklamalar yapıldı. Ardından, dünyanın önemli finans merkezlerine peş peşe ziyaretlerde bulunarak, fon yöneticileriyle görüşmeler yapıldı, onların beklentileri soruldu ve iktidarın ekonomik alanda yapacakları uzun uzun anlatıldı.

Politika faizinin yüzde 30'a çıkarılması, dolaylı vergilerde yüksek oranda artışlara gidilmesi, yabancı yatırımcılar tarafından "memnuniyetle" karşılandı, ama yeterli bulunmadı. "Aferin, doğru yoldasınız, daha çok adım

atmalısınız (siz bunu vatandaşınıza biraz daha fatura çıkarın diye okuyun)” gibi açıklamaları medyaya sızdırıldı. Fakat bütün bu çabalara rağmen yurt dışından para girişi ne Körfez ülkelerinden ne de diğer fonlardan sağlanamadı.

Ekonomi politikası kurgusunu yurt dışından gelmesini umdukları yabancı fonlara bağlamış olan iktidarın işi Ortadoğu’da yaşanan son gelişmelerle birlikte daha da zorlaştı.

Türkiye’nin kendilerine vaat ettiklerini yetersiz buldukları için sürekli daha fazlasını isteyen yabancılar, artık kafalarını iyice Türkiye’den öte yana çevirmiş olmalılar.

Bir insanlık dramına dönüşen çatışmalar, İsrail’in sivil olup olmadığına bakmadan giriştiği katliamlar, işlerin bu bölgede uzun süre durulmasının pek mümkün olmadığını gösteriyor.

Çatışmalar şimdilik Bölge ile sınırlı kalsa da etkilerinin küresel ölçekte olduğu gayet açık. Neye ya da nereye evrileceği henüz tam olarak bilinemeyen bu süreç, ekonomik anlamda belirsizliklerin de artmasına yol açtı. Özellikle uluslararası fon hareketleri üzerindeki sınırlayıcı etkisinin çok ciddi olacağı açık.

Altının ons fiyatının artması, ABD Hazine kâğıtlarının faiz getirisinin ciddi bir biçimde artmasını da dikkate aldığımızda, Türkiye’nin umutla beklediği ve büyük bel bağladığı yabancı fon girişinin yakın zamanda mümkün olmayacağı anlaşılıyor.

Türkiye’ye 50 milyar doların üzerinde fon gönderecekleri söylenen Körfez ülkeleri, bölgede yaşanan gelişmelerden doğrudan etkilenen grup içerisinde yer alıyor. Bu nedenle, o ülkelerin kendileri açısından da risklerin ve belirsizliklerin bu kadar yükseldiği bir dönemde Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu parayı göndermesi gündemlerinden tamamen çıkmış olmalı.

Şimdiye kadar Türkiye’ye fon girişi yapmak için pek gönüllü olmayan ama iktidarın ısrarla her istediklerini kabul ettikleri Batılı fonlar da artık gözünü tamamen Türkiye’den öteye çevirdiler. Ekonomik riskleri bu kadar yüksek olan bir ülkeye bu dönemde yatırım yapmaları söz konusu olmayacaktır. Zaten niye gelsinler ki? ABD’de 10 yıllık tahvil faizlerinin yüzde 5’e dayandığı bir dönemde, rahat rahat orada kazanmaları söz konusu iken, risk ve belirsizliği yüksek olan ve zaten pek de gönüllü olmadıkları bir ülkeye fon aktarmaları söz konusu olmayacaktır.

Türkiye’nin kısa vadeli(bir yıl içerisinde çevrilmesi gereken) dış borcunun 211 milyar dolara ulaştığını merkez bankasının verilerinden görüyoruz. Gerçekleşmesi beklenen cari açığı da dikkate aldığımızda, Türkiye’nin önümüzdeki 12 ay içerisinde yaklaşık 260 milyar dolarlık kaynak sağlaması gerektiği ortaya çıkar. Peki, bu para hangi dönemde bulunmak zorunda? Yukarıda yazılanları hatırlayın; ortalık karışık, riskler artmış, zaten para göndermeye gönüllü pek fazla kaynağın olmadığı bir dönemde.

Ekonomik aktivitenin yavaşladığına ilişkin emarelerin olduğu, dünyada belirsizliklerin yükseldiği bir dönemde, merkez bankasının politika faizinde nasıl bir değişikliğe gideceği merak ediliyor. Önümüzdeki hafta faiz kararını açıklayacak olan merkez bankasının faizlerde muhtemelen 250 baz puanlık sınırlı bir artışa gitmesi bekleniyor. Yabancıların “bu faiz yetmez daha fazla isteriz” dedikleri bir dönemde Merkez’in de iyice sıkıştığını söyleyebiliriz.

Boşuna dememiş Anadolu insanı: Elden gelen öğün olmaz o da vaktinde bulunmaz.

KALKINMA PLANI UMUT VERMEDİ

2024-2028 dönemine ilişkin 12’nci Kalkınma Planı, Plan Bütçe Komisyonu’nda sunuldu. Kağıt üstünde kalan planlardaki hedefler yine umut vermedi. 2028 yılı için dolar kuru öngörüsü 49,64 lira oldu.

Ülkedeki ekonomik sorunların üzerine yenilerini ekleyerek çıkılmaz bir hal yaratan iktidar, gelecek 5 yıla ilişkin pembe tabloların yer aldığı 12’nci Kalkınma Planı’nı açıkladı. Her planda olduğu gibi yeni planda da sosyal kalkınmayla refahı yükseltecek adımlar yer alıyor. Enerji ve ulaşımda Türkiye’yi merkez ülke haline getirmek amaçlanıyor. Ancak artık sadece kâğıt üstünde kalan planlardaki hedefler de umut vermiyor.

Planların itibarsızlaştırılmasının bir diğer göstergesi ise Orta Vadeli Programdan (OVP) sonra açıklanması oldu. Normal şartlarda önce 5 yıllık kalkınma planı, ardından her yıl 3 yıllık perspektifle OVP açıklanması gerekirken bu yıl önce program ardından plan açıklandı.

Cumhurbaşkanı Yardımcı Cevdet Yılmaz, 12’nci Kalkınma Planını TBMM Plan Bütçe Komisyonu’nda sundu. Plan’da 2023 hedeflerine de yer verildi. Ancak hedefler iktidarın, seçim propogandasındaki vaatlerinden ileriye gidemedi. Yılmaz 2023 hedeflerini şöyle anlattı:

“Dünyanın 10 büyük ekonomisi ve satın alma gücü paritesine göre ilk beş ekonomisi arasında yer almayı hedefliyoruz. İnsani Gelişme Endeksi’nde ilk 20 ülke arasına girmeyi, ailenin güçlendirilmesini, gelir dağılımında adaleti sağlamayı, çalışma çağındaki her bireyin üretkenliğinden faydalanarak işsizlik oranını yüzde 5’in altına düşürmeyi hedefliyoruz.”

Plan döneminde büyüme oranının yıllık ortalama yüzde 5 oranında gerçekleşmesi ve plan dönemi sonunda kişi başına gelirin 17 bin 554 dolara ulaşması, satın alma gücü paritesi (SAGP) cinsinden kişi başı milli gelirin ise 58 bin doları aşması hedefleniyor.

Plan dönemi boyunca 5 milyon ilave istihdam sağlanarak işsizlik oranının dönem sonunda yüzde 7,5’e gerilemesi öngörülüyor.

İhracatın 375,4 milyar dolara, ithalatın ise 481,4 milyar dolara ulaşması ve turizmde hedeflenen gelir artışıyla cari işlemler açığının milli gelire oranının dönem sonunda yüzde 0,2 olarak gerçekleşmesi bekleniyor. Planın 2028 yılında gerçekleşecek olan genel seçimlere

2028 Dolar Kuru Öngörüsü: 49,64 TL

Plana göre GSYH bu yılki 25,5 trilyon liradan 2028’de 78,9 trilyon liraya çıkacak. Dolar bazlı milli gelir 1 trilyon 67 milyar dolardan 1 trilyon 589 milyar dolara yükselecek. Buna göre ortalama dolar kuru 2028 yılında 49,64 liraya denk geliyor. Bir önceki kalkınma planında 2023 yılı için dolar kuru öngörüsü 6,90 lira seviyesinde yer alıyordu.

Kalkınma Planlarının Tarihi

1960 yılının eylül ayında kurulan Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) aracılığıyla Türkiye kalkınma planları ile ekonomiye yön vermeye başladı. 12 Eylül askeri darbesinden sonra DPT’nin yetkileri azaltıldı ve kalkınma planları önemini yitirdi. 2011’de ise AKP, 12 Eylül’ün devamı niteliğinde bir kararla DPT’yi kapattı. DPT’nin yerine kurulan Kalkınma Bakanlığı da dikiş tutmadı. Böylece Kalkınma Bakanlığı da 2018’de bir KHK ile kaldırıldı. Bugün kalkınma planları eski önemini kaybetmiş biçimiyle Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanıyor.

HALKIN CEBİNDEN SARAY’A GİDEN YOL

İktidar 2024 bütçesiyle halka ağır vergiler yüklüyor. Hazine’nin kasasına 3,4 trilyon TL KDV, 1,4 trilyon TL ÖTV geliri girecek. Sermayeye ise 2,2 trilyon TL vergi kıyağı getirilecek. Saray’ın bütçesi iki katına çıkarılacak.

Seçim ekonomisi ile alt üst edilen bütçe, gelecek yıl da halkın sırtına büyük yükler bindirecek. Harcamalarda tasarrufa gitmeyen iktidar, kaynağı halkın cebinden çıkacak vergilerle yaratacak.

TBMM’ye sunulan bütçe kanun teklifi ile 2024 yılında ödenecek vergiler belli oldu. Gelecek yıl vergi gelirlerinin 8 trilyon 335 milyar liraya çıkacağı öngörüldü. Teklifte bu yıla ilişkin tahminler de yer aldı. 2023 yılında vergi gelirlerinin 4 trilyon 824 milyar liraya ulaşacağı belirtildi. Vergi gelirlerinin yüzde 72,7 oranında artırılması bekleniyor.

Vergi gelirlerinde aslan payı ise tüketimden alınan vergiler oluşturdu. Bütçe teklifinde vergi gelirlerinin yüzde 40’ını dâhilde alınan mal ve hizmet vergileri oluşturdu.

Teklif, vergi yükünün yine yüksek enflasyon ve hayat pahalılığıyla mücadele eden halkın üzerine kalacağını gösterdi. 2024 yılında Hazine’nin kasasına girecek olan KDV gelirlerinin 3 trilyon 341 milyar 959 milyon 29 bin TL olması bekleniyor. Dahilde alınan KDV’nin yüzde 76,8 artırılarak 1 trilyon 670 milyar 599 milyon liraya çıkacağı, ithalde alınan KDV’nin de yüzde 79,4 oranında artacağı hesaplanıyor. Buradan da 1 trilyon 671 milyar 359 milyon TL gelir elde edilecek.

Akaryakıt, alkol ve tütün ürünleri, motorlu taşıtlar yanında lüks tüketime konu belli malların vergilemesini amaçlayan özel tüketim vergisinde (ÖTV) de ciddi artış bekleniyor. ÖTV gelirin 2023’e göre yüzde 71,9 oranında bir artışla 1 trilyon 409 milyar 765 milyon TL’ye çıkması bekleniyor. Teklifte bu yıl sonunda ÖTV gelirin 820 milyar 209 milyon TL olacağı tahmin edildi.

2024’te petrol ve doğalgaz ürünlerinden alınan ÖTV’nin yüzde 129,4, otomobilden alınan ÖTV’nin yüzde 43,6, içkiden alınan ÖTV’nin yüzde 70,3, tütün ürünlerinden alınan ÖTV’nin yüzde 71,8 artması bekleniyor.

Saray’ın Bütçesi Katlandı

Yüksek enflasyon ve hayat pahalılığı altında ezilen yurttaş için yeterli kaynak aktarımını yapmayan iktidar, Saray’ın bütçesini bir yılda ikiye katladı.

2023'te 6,6 milyar TL olan Cumhurbaşkanlığı Bütçesi, 2024'te 12 milyar 283 milyon 843 bin TL'ye çıkarıldı.

Bütçe teklifinde Cumhurbaşkanlığı personel giderleri 2023 yılına göre yüzde 136 artırıldı. 2023'de 940,3 milyon lira olan başlangıç ödeneği 2024 için 2 milyar 225 milyon lira olarak teklif ediliyor.

Bu yıl 3 milyar 822 milyon lira olan mal ve hizmet alımları için 2024 bütçesinde yüzde 81,33'lük artışla 6 milyar 931 milyon lira ayrıldı. Öte yandan bütçe teklifine göre, cumhurbaşkanlığı hizmetlerinde kullanılmak üzere 20 yeni araç alınacak.

Sermaye kesimine 2,2 trilyonluk vergi kıyağı

2024 yılı merkezi yönetim bütçesinde bütçe giderlerinin 11 trilyon 89 milyar lira, bütçe gelirlerinin ise 8 trilyon 437 milyar lira olacağı tahmin edildi. Buna göre gelecek yıl bütçe açığının da 2 trilyon 652 milyar lira olması öngörüldü. Öngörülen bütçe açığı kadar vergiden ise vazgeçilecek. İktidar, "vergi indirimi, muafiyeti, istisnası" adı altında sermaye kesiminden toplamda 2 trilyon 210 milyar TL'lik vergiyi almayacak. 2023 bütçesinde 994 milyar 380 milyon TL'ydi.

Vazgeçilen vergi gelirinin 1 trilyon 6 milyar lirasını gelir vergisi oluşturdu. Bu kalemin içerisinde ücretlerin asgari ücret kadar kısmının vergiden muaf tutulması da yer aldı. Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, bütçe ile ilgili yaptığı açıklamada bu kapsamda 2024 yılı için 595,1 milyar liralık vergi istisnası öngörüldüğünü belirtti. Geri kalan kısmı ise sermaye kesimine yapılan 'vergi kıyakları' oldu.

2024'te bazı vergilerden bütçe geliri beklentisi (TL)

Özel Tüketim Vergisi **1 trilyon 409 milyar 765 milyon**

- Petrol ve Doğalgaz Ürünleri **455 milyar 122 milyon**
- Motorlu Taşıtlar **498 milyar 229 milyon**
- Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallar **85 milyar 895 milyon**
- Alkollü İçkiler **107 milyar 574 milyon**
- Tütün Mamülleri **251 milyar 576 milyon**
- Kolalı Gazozlar **11 milyar 366 milyon**

Dahilde Alınan KDV

1 trilyon 670 milyar 599 milyon

İthalde Alınan KDV

1 trilyon 671 milyar 359 milyon

EYLÜLDE AÇIK 129,2 MİLYAR TL

Bütçe eylülde 129 milyar 218 milyon lira, ocak-eylül döneminde ise 512 milyar 602 milyon lira açık verdi. Böylece temmuz ve ağustos aylarının ardından bütçede yeniden açık kaydedildi.

Bütçe 2 ay aranın ardından yeniden açık verdi: Eylülde açık 129,2 milyar TL

Hazine ve Maliye Bakanlığı, eylül ayına ilişkin bütçe uygulama sonuçlarını açıkladı.

Buna göre, eylülde bütçe gelirleri, geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 113,2 artarak 441 milyar 265 milyon liraya, bütçe giderleri de yüzde 99,8 artışla 570 milyar 482 milyon liraya ulaştı.

Ocak-eylül döneminde ise bütçe gelirleri geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 74,2 yükselerek 3 trilyon 439 milyar 983 milyon liraya çıktı.

Bütçe giderleri de aynı dönemde yüzde 95,6 artarak 3 trilyon 952 milyar 585 milyon lirayı buldu.

Böylece merkezi yönetim bütçesi eylülde 129 milyar 218 milyon lira, ocak-eylül döneminde ise 512 milyar 602 milyon lira açık verdi.

BORCA BATTIK

Yurttaş yine krediye sarıldı!

Bankacılık sektörünün kredi hacmi, geçen hafta 72 milyar 708 milyon lira artarak 10 trilyon 751 milyar 390 milyon liraya yükseldi. Tüketici kredilerinin tutarı 1 trilyon 453 milyar 147 milyon liraya yükselirken kredilerin 920 milyar 66 milyon lirası ihtiyaç kredilerinden oluştu. Bankaların bireysel kredi kartı alacakları ise yüzde 1,7 artışla 977 milyar 590 milyon liraya çıktı.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayımlanan haftalık bültene göre, sektörün kredi hacmi 13 Ekim itibarıyla 72 milyar 708 milyon lira arttı.

Söz konusu dönemde toplam kredi hacmi 10 trilyon 678 milyar 681 milyon liradan 10 trilyon 751 milyar 390 milyon liraya yükseldi.

Bankacılık sektöründe toplam mevduat ise bankalar arası dahil geçen hafta 282 milyar 87 milyon lira arttı. Söz konusu haftada yüzde 2,1 yükselen bankacılık sektörü toplam mevduatı 13 trilyon 623 milyar 941 milyon lira oldu.

Tüketici Kredilerinin Tutarı 1 Trilyon 453,1 Milyar Liraya Yükseldi

Bültene göre, tüketici kredilerinin tutarı 13 Ekim itibarıyla 8 milyar 956 milyon lira artışla 1 trilyon 453 milyar 147 milyon liraya yükseldi. Söz konusu kredilerin 445 milyar 101 milyon lirası konut, 87 milyar 979 milyon lirası taşıt ve 920 milyar 66 milyon lirası ihtiyaç kredilerinden oluştu.

Bu dönemde taksitli ticari kredilerin tutarı 3 milyar 387 milyon lira artarak 1 trilyon 246 milyar 185 milyon liraya yükseldi.

Bankaların Kredi Kartı Alacakları 977 Milyar Lirayı Aştı

Bankaların bireysel kredi kartı alacakları ise yüzde 1,7 artışla 977 milyar 590 milyon liraya çıktı. Bireysel kredi kartı alacaklarının 428 milyar 108 milyon lirası taksitli, 549 milyar 482 milyon lirası taksitsiz borçlardan oluştu.

Yasal Öz Kaynaklar Arttı

Bankacılık sektöründe takipteki alacaklar, 13 Ekim itibarıyla bir önceki haftaya göre 342 milyon lira artarak 169 milyar 49 milyon liraya yükseldi. Takipteki alacakların 144 milyar 513 milyon lirasına özel karşılık ayrıldı.

Aynı dönemde bankacılık sisteminin yasal öz kaynakları 25 milyar 156 milyon lira artarak 2 trilyon 330 milyar 234 milyon lira oldu.

BİR MİLYAR TL'Yİ DAHA HAVAYA SAÇTILAR!

Vergi artışlarıyla bütçeyi toparlamaya çalışan iktidarın tasarruf tedbirleri yine sözde kaldı. Ekonomi yönetimi dış kaynak bulmak için ülke ülke dolaşırken, bir aylık uçak kiralama harcaması 1 milyar 68 milyon TL'yi buldu.

AKP iktidarı, tasarruf genelgesine rağmen harcamalarında hız kesmedi. Vergi oranlarındaki artışın etkisiyle temmuz ve ağustosta fazla kaydedilen bütçe, eylülde yeniden açık verdi. Açığın en büyük kaynağını ise cari transferler, personel giderleri ve faiz harcamaları oluşturdu.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre, merkezi yönetim bütçesi eylülde 129,2 milyar TL açık verdi. Bütçe giderleri 570,5 milyar TL, gelirleri ise 441,3 milyar TL olarak kaydedildi.

Ocak-Eylül döneminde 512,6 milyar TL açık veren merkezi yönetim bütçesi geçen yıl aynı dönemde 45,5 milyar TL açık vermişti.

Eylül'de cari transferler bir önceki yıla göre yüzde 88 artışla 212 milyar TL'ye çıktı. Görevlendirme gideri adı altında kamu teşebbüslerine toplamda 69,4 milyar lira transfer edilirken sadece yurttaşın kullandığı doğalgazı sübvans eden BOTAŞ'a yapılan transfer 14 milyar TL oldu.

Personel giderleri eylülde yıllık yüzde 118,5 artarak 134,4 milyar TL, faiz giderleri ise yüzde 113,7 artışla 70,8 milyar TL olarak gerçekleşti.

En Büyük Harcama Kalemi Uçak Kiraları

Ekonomi yönetiminin seçim sonrası dış kaynak için sık sık yurtdışı seyahatlerine çıkması uçak kiralama ödenen tutarları arttırdı. Geçen ay kiralık uçak ve helikopter için 1 milyar 68 milyon TL harcandı. Ek bütçenin kabul edildiği temmuz ayı itibarıyla hem para arayışı hızlandı hem de uçak kiralama ödenen tutar katlandı. Uçak kiralama için harcanan tutar kira harcamaları içerisindeki en büyük kalemi oluşturdu. Ocak- Eylül döneminde Hazine'nin kasasından çıkan toplamda 3,7 milyar lira uçak kiralama ödendi.

Kira harcamaları kaleminden araçlar için de yılbaşıdan bu yana 1,9 milyar lira ödendi.

Temsil Ve Tanıtım Giderleri Arttı

Temsil ve tanıtım giderleri adı altında ise başlangıç ödeneğinin yüzde 87'si Ocak-Eylül döneminde harcandı. Kamu bütçesinden yılbaşıdan bu yana 910,7 milyon lira temsil ve tanıtım harcamalarına gitti. Seçim döneminde propaganda aracı olarak kullanılan bu kalemin başlangıç ödeneği 1,5 milyar liraydı. En yüksek harcamalar ise nisan, mayıs ve ağustos aylarında yapıldı.

AÇLIK SINIRI ASGARİ ÜCRETİN ÜZERİNDE, YOKSULLUK SINIRI 43 BİN LİRAYI AŞTI!

BİSAM verilerine göre, dört kişilik bir ailenin sağlıklı ve dengeli beslenmesi için aylık yapması gereken harcama tutarı eylül ayı için 12 bin 612 lira oldu. Yoksulluk sınırı 43 bin 623 lira olarak gerçekleşti.

Birleşik Metal-İş Sendikası Araştırma Merkezi (BİSAM), "Açlık ve Yoksulluk sınırı Eylül 2023 Dönem Raporu"nu açıkladı.

Buna göre, dört kişilik bir ailenin sağlıklı ve dengeli beslenmesi için aylık yapması gereken harcama tutarı eylül ayı için 12 bin 612 lira oldu.

Açlık sınırı üzerinden hanehalkı tüketim harcamaları esas alınarak yapılan hesaplama sonuçlarına göre ise yoksulluk sınırı 43 bin 623 lira olarak gerçekleşti.

Günlük Harcama Gereksinimi 420 Lira

Rapora göre, günlük harcamalarda eylül ayında en yüksek maliyet grubunu süt ve süt ürünleri grubu 138.16 liralık harcama gereksinimi ile oluşturdu.

Et, tavuk ve balık grubu için yapılması gereken minimum harcama tutarı ise 81.94 lira olarak gerçekleşti.

Sebze ve meyve için yapılması gereken günlük harcama tutarı 89.38 lira, ekmeğin yapılması gereken harcama tutarı günlük 33.38 lira, katı yağ ve sıvı yağ ise 23.99 liralık masraf yapılması gereken ürün grubunda yer aldı.

Yumurta için 8.97, şeker, bal, reçel ve pekmez için ise 11.53 lira harcama yapılması gerektiği belirtildi.

ADALETSİZ VERGİLER ÜCRETLERİ KEMİRDİ

Çalışanlar yüksek enflasyonun yanı sıra adaletsiz vergi yükü altında eziliyor. Temmuzda alınan ücret zamları gelir vergisine gitti. Bir çalışanın sene başında ödediği bin 300 TL gelir vergisi, bu ay 3 bin 500 TL'ye çıktı.

DİSK Araştırma Merkezi (DİSK-AR), hazırladığı yeni bir araştırma, ücretlerin yaklaşık üçte birinin vergi ve kesintilere gittiğini ortaya koydu. 'Adaletsiz Vergi Ve Kesintiler Ücretleri Nasıl Kemiriyor?' başlıklı çalışmada, temmuzda ücretlere yapılan ara zamların gelir vergisine gittiği; çalışanların bir yandan yüksek enflasyon bir yandan adaletsiz vergi ve kesinti yükü altında ezildiği vurgulandı. Araştırmaya göre, 2023 Ocak'ta yaklaşık 1.300 TL gelir vergisi ödeyen bir çalışanın, 2023 Ekim'den itibaren ödediği gelir vergisi tutarı 3 bin 500 TL'ye çıktı. Ücretliler üzerindeki vergi ve kesinti yükü Ocak 2023'te yaklaşık yüzde 22 iken, 2023 Ağustos'tan itibaren yaklaşık yüzde 30'a yükseldi. 2023 Ocak'ta 4.350 TL olan vergi ve kesinti toplamı 2023 Mayıs'ta 5.100 TL'ye, 2023 Temmuz'da 6.378 TL'ye ve 2023 Ekim'den itibaren ise 7.295 TL'ye yükseldi.

DİSK-AR çalışanların gelir vergisi yükünün artmasının nedenlerini, "Gelir vergisi oranlarının çok yüksek olması, asgari ücret istisnasının matrahtan değil gelir vergisinden indirim yoluyla uygulanması, gelir vergisi tarife dilimlerinin düşük tutulması ve böylece çalışanların kısa sürede bir üst vergi tarife dilimine girmesi" olarak açıkladı.

Gelir vergisi tarife dilimleri ve oranları adil biçimde düzenlenmediğinden çalışanların üzerindeki vergi yükünün artmasına dikkat çeken DİSK-AR, "Yüksek enflasyon nedeniyle çalışanlar çok daha hızlı biçimde ikinci ve üçüncü vergi dilimlerine giriyor. Çalışanlar nisan ve mayıs aylarında ikinci vergi tarife dilimine (yüzde 20), ağustos ve eylül ayında ise üçüncü tarife dilimine (yüzde 27) giriyor ve ciddi kayıplara uğruyor" tespitine yer verdi.

Çalışmada DİSK'in gelir vergisi ve kesintiler konusundaki talepleri ise şöyle sıralandı:

- Gelir vergisi ilk vergi tarife oranı ücretlilerde yüzde 10'a düşürülmelidir.
- Gelir vergisi tarife dilimleri yeniden değerlendirilmelidir.
- Asgari ücret istisnası vergiden indirim değil, matrahtan indirim yoluyla uygulanmalıdır.
- İşverenlere uygulanan 5 puan SGK prim desteği çalışanlara da uygulanmalıdır.
- Damga vergisi kaldırılmalıdır.

Fabrikalarda Vergi Eylemi

DİSK üyesi işçiler, fabrikalarda vergide adalet gündemiyle eylem düzenledi. Manisa'da Schneider işçiler fabrika içinde eylem yaparak vergi adaletsizliğine tepki gösterdi. Fabrikalarda yapılan eylemlerde işçiler sık sık, "Vergide adalet istiyoruz", "Sermayeye değil, emekçiye bütçe" sloganları attı.

EKONOMİK KRİZ DİYANETİ TEĞET GEÇTİ!

Türkiye'de giderek derinleşen ve milyonlarca haneyi yoksulluğa sürükleyen ekonomik kriz, Diyanet'i teğet geçti. Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi'nin 2012 yılında 2 milyon 678 bin TL olan sermayesi, son artırım ile 71 milyon 395 bin TL'ye çıkarıldı.

Devasa geliri ve yüksek harcamalarına karşın Sayıştay denetimi dışında olan Türkiye Diyanet Vakfı'na bağlı şirketlerden biri daha sermayesini katladı. 2022 yılında 3,1 milyar TL'si yurttaşlardan toplanan bağışlardan

olmak üzere toplam 4 milyar 68 milyon 358 bin TL gelir elde eden vakfa bağı matbaa şirketinin sermayesi 70 milyon TL'yi aştı.

Şirketin sermayesi, 2023 yılında 2012 yılına göre yüzde 2 bin 565 oranında arttı. Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi'nin sermayesinde 11 yılda yüzde 2 bin 565 oranında artış kaydedildi. Şirketi ticari kayıtlarına göre, Ekim 2012'de 2 milyon 678 bin 903 olan şirket sermayesi 11 yılda toplam yedi kere artırıldı.

Manevi Zenginlik

TDV Yayın İşletmesi, 1982 yılında Ankara'da 40 bin TL sermaye ile kuruldu. Türkiye Diyanet Vakfı'nın iktisadi işletmelerinden biri olarak faaliyet gösteren şirket, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'ndan gelen kitap, dergi, broşür gibi ürünlerin dizgi ve basımını yapmak ile görevlendirildi. Şirketin misyonu ise "Türkiye'nin ilmi, kültürel ve manevi zenginliğini geliştirmek ve insanlığa ulaştırmak" olarak belirlendi. Ankara Bayındır Sokak'ta küçük bir ofiste çalışmalarına başlayan şirket, özellikle AKP iktidarlarında sermayesini katlayarak artırdı. İktidarın destek ve yönlendirmeleri ile Diyanet İşleri Başkanlığı'nın artan etki alanı, Diyanet Vakfı'na da yaradı. Ekim 2012'de alınan karar ile 2,6 milyon TL olarak belirlenen TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi'nin sermayesinde yapılan artışlar dikkati çekti.

Katlanan Sermaye

Şirket Nisan 2014'te sermayesini 5 milyon 599 bin TL'ye yükseltti. Şubat 2015 ve Ekim 2016 dönemlerinde şirketin sermayesi sırasıyla 9 milyon 15 bin TL ve 18 milyon 276 bin TL ile ifade edildi.

TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi'nin sermayesinde çarpıcı artış yaşandı:

Aralık 2019: **33 milyon 439 bin TL**

Haziran 2021: **41 milyon 975 bin TL**

Mart 2022: **50 milyon 975 bin TL**

Nisan 2023: **71 milyon 395 bin TL**

Diyanet'in Kara Kutusu

Kamuoyunda, "Diyanet'in kara kutusu" olarak nitelendirilen Türkiye Diyanet Vakfı, 2022 yılında yüzde 78'i bağışlardan oluşmak üzere toplam 4 milyar 78 milyon TL gelir elde etti. Vakfın 2018 ve 2022 yıllarını da kapsayan altı yıllık dönemde topladığı para, mali kayıtlara şöyle yansıdı:

- 2018: 1,2 milyar TL
- 2019: 1,2 milyar TL
- 2020: 1,2 milyar TL
- 2021: 2,1 milyar TL
- 2022: 4 milyar TL

DIYANET, DEV BÜTÇEYİ TÜKETTİ

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kasasında yalnızca 1,8 milyar TL kaldığı ortaya çıktı. 36,4 milyar TL bütçe verilen başkanlığın, yıllık bütçesinin yüzde 95'ini dokuz ayda tüketerek 34,6 milyar TL harcadığı belirlendi.

Dev bütçesinden yaptığı hoyrat harcamalarla tartışılan Diyanet İşleri Başkanlığı, 12 aylık bütçesinin tamamına yakını dokuz ayda tüketti. Diyanet'in ocak-eylül döneminde yaptığı harcamaların yıllık bütçeye oranı yüzde 94,86 oldu. Başkanlık, dokuz aylık harcamasıyla genel bütçe kapsamındaki 46 kamu idaresinin 26'sını geride bıraktı.

Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin ocak-eylül dönemi harcamaları, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın harcama alışkanlıklarını gözler önüne serdi. Başkanlığın dokuz aylık harcaması 35 milyar TL'ye dayandı.

Rekor Harcama

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 36 milyar 186 milyon 871 bin TL olan 2023 yılı bütçesi, temmuz ayında TBMM Genel Kurulu'ndan geçirilen ek bütçe ile 36 milyar 468 milyon 836 bin TL'ye çıkarıldı. Başkanlık, ocak-eylül döneminde bütçesinden toplam 34 milyar 597 milyon 716 bin TL harcadı. Dokuz ayda yaptığı 34,6 milyar TL'lik harcaması ile

kendi harcama rekorunu kıran başkanlığın, genel bütçe kapsamındaki 26 kamu idaresinden daha fazla para harcadığı bildirildi.

Ağustosta 5,1 Milyar TL

Başkanlık, ocak-eylül dönemindeki harcamasıyla 12 aylık bütçesinin yüzde 94,86'sını bitirdi. Ocak ayında 4 milyar 41 milyon TL, şubat ayında 3 milyar 62 milyon TL, mart ayında ise 3 milyar 76 milyon TL harcayan Diyanet'in nisan-eylül dönemindeki harcamaları aylara göre şöyle:

Nisan: 3 milyar 178 milyon TL

Mayıs: 3 milyar 89 milyon TL

Haziran: 3 milyar 245 milyon TL

Temmuz: 5 milyar 21 milyon TL

Ağustos: 5 milyar 189 milyon TL

Eylül: 4 milyar 692 milyon TL

Diyanet'in ocak-eylül dönemi harcaması itibarıyla geride bıraktığı kamu kurumları da dikkati çekti. Buna göre, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı, Diyanet'ten daha az para harcayan 26 kamu idaresinin arasında yer aldı.

Milyarlarca TL Yetmedi, Yüzde 151 Artış İstendi

2024 Yılı Bütçe Kanun Teklifi, TBMM Başkanlığı'na sunuldu. Merkezi bütçe kapsamındaki 41 kamu idaresi için toplam 12 trilyon 714 milyar 981 milyon 259 bin TL'lik bütçe öngörüldü. Bütçe teklifi, AKP döneminde bütçesi katlanarak artırılan Diyanet İşleri Başkanlığı'na 2024 yılında verilmesi planlanan bütçenin büyüklüğünü de ortaya koydu. Diyanet'in 2023 yılında 36 milyar 468 milyon 836 bin TL olan bütçesinde 2024 yılında yüzde 151'lik artırım öngörüldü.

Meclis Başkanlığı'na sunulan bütçe teklifine göre, Diyanet İşleri Başkanlığı'na 2024 yılında toplam 91 milyar 824 milyon 805 bin TL ödenek teklif edilecek. Diyanet'in 2024 yılı bütçesinde 2023 yılına oranla yaşanan artış yüzde 151 olacak.

Milyarlar Harcayacak

Hemen her yıl on milyarlarca lira para harcayan ve harcamaları ile tartışmalara konu olan Diyanet'in 91,8 milyar TL'lik 2024 yılı bütçesinin 77 milyar 577 milyon 847 bin TL'si personel giderleri için kullanılacak. Bütçe teklifine göre, Diyanet mal ve hizmet alımı için 2024 yılında 2 milyar 503 milyon 361 bin TL'lik harcamaya imza atacak.

Bütçe Katlanacak

Diyanet bütçesinde 2025 ve 2026 yıllarında da çarpıcı artış yaşanacak. Buna göre, başkanlığa 2025 yılında 113 milyar 915 milyon 601 bin TL, 2026 yılında ise 131 milyar 134 milyon 978 bin TL bütçe öngörülüyor.

MEB'İN BÜTÇE PAYI AZALYOR

AKP her bütçeden aslan payının MEB'e verildiğini savunsa da veriler tersini söylüyor. 2014 yılı bütçesinde yüzde 12,8 olan MEB bütçesinin merkezi bütçe içindeki oranı 2024 yılı bütçesinde yüzde 9,8'e kadar geriledi.

Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) 2024 yılı için ayrılması planlanan ödeneğin merkezi yönetim bütçesinin toplamına oranı iktidarın, "Eğitime bütçeden aslan payını verdik" iddiasının doğru olmadığını gözler önüne serdi. 2014 yılı itibarıyla hemen her yıl gerileyen MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranı, 2024 yılında yüzde 10'un dahi altına düştü. MEB'e 2024 yılı için teklif edilmesi planlanan bütçe kayıtlara, 1 trilyon 92 milyar 129 milyon 668 bin TL olarak geçti. Saray'da 17 Ekim'de gerçekleştirilen, "2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi" basın toplantısında konuşan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, "Merkezi yönetim bütçesinden en büyük payı yine eğitime ayırıyoruz" demişti. TBMM'ye sunulan 2024 bütçesinin detayları ise eğitime ayrılan bütçenin giderek eridiğini ortaya koydu.

MEB Bütçesi Eriyor

MEB bütçesinin toplam bütçe oranında yıllar itibarıyla yaşanan erime dikkati çekti. Buna göre, 2014 yılında yüzde 12,8, 2015 yılında yüzde 13,1, 2016 yılında yüzde 13,3 olan MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesi içindeki payı, 2017-2023 döneminde ise yıllara göre şöyle kaydedildi:

2017: Yüzde 13,1

2018: Yüzde 12,1

2019: Yüzde 11,8

2020: Yüzde 11,4

2021: Yüzde 10,9

2022: Yüzde 10,7

2023: Yüzde 9,7

MEB'e 2024 yılı için teklif edilen bütçenin merkezi yönetim bütçesi içindeki payı ise yine yüzde 10'un altında kaldı. 2024'te 1 trilyon 92 milyar 129 milyon 668 bin TL olarak öngörülen MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranı, yüzde 9,8 olarak hesaplandı.

Bakanlığın 2024 yılı için teklif edilen 1 trilyonluk bütçenin harcama birimlerine göre dağılımı ise bütçe cetvellerine şöyle yansdı:

Personel giderleri: 790 milyar 60 milyon TL

Mal ve hizmet alım giderleri: 79 milyar 707 milyon TL

Cari transferler: 27 milyar 794 milyon TL

Sermaye giderleri: 100 milyar TL

Sermaye transferleri: 356 milyar 710 bin TL

KAMU KAYNAKLARI DİNİ EĞİTİME

Kamu kaynaklarından dini eğitimi için harcanan paralara bir yenisi daha eklendi. AKP'li Elazığ Belediyesi'nin 18 milyon TL harcayarak 4-6 yaş Kuran kursu inşa ettireceği öğrenildi.

Kamu kaynakları, bir kez daha dini eğitim için seferber edildi. Şahin Şerifoğulları yönetimindeki Elazığ Belediyesi, 4-6 Yaş Kuran Kursu Hizmet Binası için harekete geçti.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, "Okulöncesi eğitime alternatif model" olarak sunduğu 4-6 yaş Kuran kurslarına bir yenisi daha eklenecek. AKP'li Elazığ Belediyesi, milyonlarca lira harcayarak Diyanet için 4-6 yaş Kuran kursu inşa ettirecek.

18,8 Milyon TL'lik Sözleşme

Elazığ Belediyesi Mali Hizmetler Müdürlüğü 12 Eylül'de, "İlimiz Sürsürü Mahallesinde 4-6 Yaş Kuran Kursu Hizmet Binası Yapımı" ihalesi düzenledi. İhale kapsamında gerçekleştirilecek işlerin yaklaşık maliyeti, 20 milyon 617 bin 908 TL olarak hesaplandı.

Toplam beş geçerli teklifin olduğu ihale, 11 Ekim'de sonuçlandı.

Belediye ile FDC İnşaat isimli şirket arasında sözleşme imzalandı. Belediyenin 4-6 yaş Kuran kursu binası için yaptığı anlaşmanın tutarı kayıtlara, 18 milyon 888 bin 888 TL olarak geçti. Elazığ Merkez'de yer alan Sürsürü Mahallesi'ne inşa ettirilecek 4-6 yaş Kuran kursunun yapımına 11 Ekim'de başlandı. İnşaatın 11 Nisan 2024 tarihine kadar bitirileceği belirtildi. Diyanet'in yanı sıra yerel yönetimlerin de inşa ettirdiği 4-6 yaş Kuran kursları için kamu kaynakları da adeta seferber ediliyor. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında 27 Ocak'ta imzalanan, "4-6 Yaş Kuran Kursu Desteği Programı Protokolü" kapsamında, "Kuran kurslarına gönderilen çocuklar" için bakanlığın bütçesinden Diyanet İşleri Başkanlığı'na toplam 24 milyon 779 bin 550 TL para aktarıldığı biliniyor.

Binlerce kurs, yüz binlerce öğrenci

Diyanet'in yatırım yaptığı 4-6 yaş grubu Kuran kurslarının sayısı ve kurslara katılan öğrenci sayısında yıllar itibarıyla yaşanan değişim dikkati çekiyor. 2018 yılında 2 bin 980 olan kurs ve 87 bin 790 olan öğrenci sayısı, yıllara göre şöyle:

2019: Kurs: 7 bin 963 – **Öğrenci:** 170 bin 513

2020: Kurs: 5 bin 575 – **Öğrenci:** 181 bin 808

2021: Kurs: 4 bin 437 – Öğrenci: 105 bin 369

2022: Kurs: 5 bin 651 – Öğrenci: 168 bin 439

STANFORD'IN 266'DA 1'İ BÜTÜN ÜNİVERSİTELER

Meclis'e sunulan YÖK bütçesine göre Stanford Üniversitesi'nde öğrenci başına 585 bin dolar düşerken Türkiye genelinde 2 bin 199 dolar düşüyor.

Meclis'e sunulan Bütçe Kanunu Teklifinde en dikkat çekenlerden biri yükseköğretim için ayrılan pay oldu. Bütçeden Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ve 129 üniversite için toplam 427,9 milyar TL ayrıldı. Bu bütçenin 285,4 milyar TL'sinin ise personel giderleri için harcanması öngörüldü. Bütçeden en büyük pay da bu kaleme ayrıldı. Bütçe dolar bazında 15 milyar dolar oldu.

En yüksek bütçe 13,2 milyar TL ile Ankara Üniversitesi'nin oldu. Onu 12,7 milyar TL ile Hacettepe ve 12,5 milyar TL ile İstanbul Üniversiteleri takip etti. Ankara Üniversitesi'nin bütçesi 3,9 milyar TL'den bu kadar yükselirken Boğaziçi Üniversitesi'nin bütçesi ise 2,4 milyar TL'den sadece 3,6 milyar TL'ye yükseldi. ODTÜ ve Boğaziçi Üniversitesi'nin en yüksek bütçeli ilk 10 üniversite arasında olmaması dikkat çekti. Bütçe geçen yıla göre artsa da yine dünyadaki üniversitelere göre çok aşağıda kaldı. Ülkede en çok bütçesi olan üniversiteler şöyle:

Ankara Üniversitesi: 13,2 milyar TL

Hacettepe Üniversitesi: 12,7 milyar TL

İstanbul Üniversitesi: 12,7 milyar TL

Gazi Üniversitesi: 10,4 milyar TL

Ege Üniversitesi: 10,8 milyar TL

Dokuz Eylül Üniversitesi: 8,8 milyar TL

Atatürk Üniversitesi: 8,4 milyar TL

Selçuk Üniversitesi: 7,3 milyar TL

En düşük bütçeli üniversiteler ise şöyle:

Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi: 559,1 milyon TL

Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi: 478,2 milyon TL

Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi: 482,5 milyon TL

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi: 503,1 milyon TL

Yükseköğretim bütçesi dolar bazında 15 milyar dolara denk gelirken dünyada ilk sıralarda yer alan üniversitelerin bazıları tek başına bunun yarısı kadar bütçeye sahip. Bazı üniversitelerin dolar bazında bütçesi şöyle:

Harvard Üniversitesi: 5,8 milyar dolar

Stanford Üniversitesi: 8,2 milyar dolar

Princeton Üniversitesi: 2,9 milyar dolar

Yale Üniversitesi: 5,1 milyar dolar

Chicago Üniversitesi: 5,2 milyar dolar

Columbia Üniversitesi: 5,9 milyar dolar

Pensilvanya Üniversitesi: 4,4 milyar dolar

John Hopkins Üniversitesi: 6 milyar dolar

Tsingua Üniversitesi: 5,6 milyar dolar

Toronto Üniversitesi: 3,3 milyar dolar

Charite Üniversitesi: 2,3 milyar dolar

Diğer bir açıdan bakıldığında ise öğrenci başına ayrılan bütçede de büyük farklılıklar var. Dolar bazında ülkede öğrenci başına ayrılan bütçe ile dünyadaki üniversitelerin bütçesi şöyle:

Türkiye geneli: 2199 dolar

Toronto Üniversitesi: 433 bin dolar

Stanford Üniversitesi: 585 bin dolar

Princeton Üniversitesi: 257,9 bin dolar

Yale Üniversitesi: 372,2 bin dolar

Columbia Üniversitesi: 187,5 bin dolar

Pensilvanya Üniversitesi: 156,6 bin dolar

EMEKLİLER ÖLÜMÜNE ÇALIŞMAK ZORUNDA!

Kayseri’de 66 yaşındaki Akkoyun’un beççilik yaptığı inşaatta ölü bulunması, akıllara emekli olması gereken yaşta çalışan diğer işçileri getirdi. Geçinemeyen 65 yaş üstü yurttaşlar güvencesiz çalışmak zorunda kalıyor.

Gün geçtikçe halkın cebini vuran ekonomik kriz nedeniyle emekli olacak yaşta çalışmak zorunda kalan yurttaş canından ediyor. Milyonlarca emekli açlık ve sefalet içerisinde yaşamını sürdürmeye çalışırken geçen günlerde bir inşaatta beççilik yapan işçinin ölümü, yurttaşların yaşadığı durumu ortaya koydu.

Kayseri Kocasinan’da 66 yaşındaki Salih Akkoyun, beççilik yaptığı inşaatta ölü olarak bulundu. Benzer bir ölüm de temmuz ayında Manisa Alaşehir’de inşaattan düşen 65 yaşındaki Ahmet Kurt, hayatını kaybetmişti.

Ülkede yaklaşık 16 milyon emekli bulunuyor, bunların 9 milyonu ise 7 bin 500 liraya geçinmeye mahkûm. SGK’nin nisan ayı verilerine göre 1 milyon 639 bin kişi hem emekli aylığı alıyor hem de çalışıyor. EYT’den emekli olup çalışan sayısı ise 1,5 milyon. Aylık 7 bin 500 lira gıda ve faturalara yetmeyince emekliler çalışmak zorunda kalıyor.

74 Yaşında İş Arıyor

Hem 11 bin 400 TL’lik asgari ücretin hem de Türk-İş’in yayımladığı 15 bin 813 liralık yoksulluk sınırının çok altında kalan 7 bin 500 TL ile geçinemeyen emekli ve yaşlı işçiler, yaşamak için güvencesiz ve ağır koşullar altında çalışmak zorunda bırakılıyor.

Konuya ilişkin değerlendirme yapan Tüm Emeklilerin Sendikası Genel Başkanı Zeynel Abidin Ergen, emekli ve 65 yaş üstü kişilerin ölümünün yanı sıra çok sayıda yurttaşın da iş aradığını dile getirdi. “74 yaşında bir arkadaşım iş aradığını söyledi” diyen Ergen, “74 yaşında işçi çalıştıramayız” yanıtıyla karşılaştıklarını aktardı. Bu nedenle 65 yaş üstü yurttaşların güvencesiz ve merdiven altı yerlerde çalıştığını söyleyen Ergen, “Tamamı sigortasız, iş güvencesinden yoksunlar” dedi.

Örgütlenmek Şart

Emeklilerin 7 bin 500 liraya mahkûm edildiğini dile getiren Ergen, şöyle konuştu: “Emeklilerin çoğunluğu işçi ya da Bağ-Kur emeklisi. Yaklaşık 9 milyon civarı ‘diğer emekli’ 7 bin 500 lira maaş alıyor. Bir insanın bu koşullarda geçinmesi mümkün değil. 7 bin 500 alan bir emekli, çalışarak asgari ücretin altında 8 bin 500 lira kazanıyor. Mesela burada inşaatta çivi söküyorlar. 61 yaşında kum taşıyan insan var, geçimini sağlamak için. Büyük kısmı kayıt dışı olarak çalışıyor. Evleri kira ya da çocukları okuyor. Çok vahim, olabilecek bir şey mi bu? İşveren sermaye sınıfı çok güzel kullanıyorlar bu durumu, ‘zaten iş bulamazsın’ diyerek daha kötü şartlar altında çalıştırıyorlar. Kaldığım yerin yan tarafında inşaattan düştü bir tanesi, boya yapan birisi 3. kattan düşmüş ölmüş. Her ikisi de 60 yaş üzerindeler. Emeklilerin bu durumdan çıkmak için örgütlenmekten başka çareleri yok. Hükümetten ümidimizi kestik.”

ÇALIŞIRKEN ÖLDÜLER

2.326 | 72
2013-2022 | 2023/9

**İSİG Meclisi'nin verileri*

ERDOĞAN'IN MAAŞINA 43 BİN LİRALIK ZAM

Temmuz'da ek bütçe ile 140 bin liraya çıkarılan Erdoğan'ın maaşı, 2024'te 183 bin TL olacak. Milyonlarca ücretli enflasyon oranında bile zam alamazken Erdoğan'ın maaşı, 2023 başlangıç ödeneğine göre yüzde 81,6 oranında artarak enflasyonun da üzerinde zamlanmış oldu

Yüksek enflasyon ve hayat pahalılığı altında ezilen yurttaş için yeterli kaynak aktarımını yapmayan iktidar, Saray'ın bütçesini bir yılda ikiye katladı. Temmuz'da ek bütçe ile 140 bin liraya yükseltilecek AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın maaşı 2024'te 183 bin TL olacak.

Erdoğan'ın imzasıyla TBMM'ye sunulan bütçe teklifine göre Erdoğan, gelecek yıl 2 milyon 195 bin TL maaş alacak.

Böylece Erdoğan'ın yeni maaşı dört kişilik bir ailenin aylık sınırının 13 bin 33 TL'nin 13,7 kat üzerine çıktı.

2023 başlangıç ödeneğinde aylık 100 bin 750 lira olan Cumhurbaşkanı ödeneği ek bütçe ile yüzde 39 artırılarak 140 bin liraya yükseltilmişti. 2024 bütçe teklifinde temmuza göre zam oranı yüzde 30 oldu.

Milyonlarca ücretli enflasyon oranında dahi zam alamazken Erdoğan'ın maaşı, 2023 başlangıç ödeneğine göre yüzde 81,63 oranında artarak enflasyonun da üzerinde zamlanmış oldu.

Teklifte Erdoğan'ın maaşının 2025'te 225 bin TL, 2026'da ise 254 bin liraya çıkacağı tahmin edildi.

MAL VE HİZMET ALIM HARCAMALARI YÜZDE 81,33 ARTACAK

2023'te 6,6 milyar TL olan Cumhurbaşkanlığı Bütçesi, 2024'te 12 milyar 283 milyon 843 bin TL'ye çıkarıldı.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan bütçe teklifinde Cumhurbaşkanlığı personel giderleri 2023 yılına göre yüzde 136 artırıldı. 2023'de 940,3 milyon lira olan başlangıç ödeneği 2024 için 2 milyar 225 milyon liraya çıkarıldı.

Saray'ın mal ve hizmet alım harcamaları için 2024 bütçesinden 6 milyar 931 milyon lira ayrıldı. 2023 bütçesinde bu tutar 3 milyar 822 milyon liraydı.

Gelecek yıl mal ve hizmet alım harcamalarında yüzde 81,33 oranında artış yapıldı.

EMEKLİ 'SOSYAL ATIK' İLAN EDİLİP, 'ÇALIŞAN-ÇALIŞMAYAN' DİYE AYRIŞTIRILYOR!

İktidar, 'çalışmayan emekliye bir kereliğine 5 bin TL ödeme' düzenlemesiyle 16 milyon emekli, dul ve yetimi, aileleriyle birlikte 25 milyon kişilik bir toplum kesimini 'Sosyal Atık' ve 'Bütçeye Yük' ilan etti. Milyonlarca emekliyi 'çalışan-çalışmayan' diye ayrıştırarak, yoksulluğun siyasi istismarını yasa hükmüne dönüştürdü!

Cumhurbaşkanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Hazine ve Maliye Bakanı 'üzerinde çalışılıyor' diyerek milyonlarca emeklinin umut ve beklentilerini aylardır istismar ettikten sonra, geçen hafta 16 milyon emekliyi 'sosyal atık' ilan eden yasa düzenlemesi torba yasaya eklendi. İktidar, emeklilerin seyyanen zam, kök maaşlarda enflasyonla orantılı artış beklediği süreçte sadece çalışmayan emeklilere bir defaya mahsus 5 bin TL ödeme yapmayı kararlaştırdı. Emekli olduğu halde maaşı yetmediği için çalışanlar ödeme kapsamı dışında tutularak

cezalandırıldı. SGK'ya kayıtlı şekilde Sosyal Güvenlik Dayanışma Primi ödeyerek çalışan 3,8 milyon kişi bu ödemede kapsam dışı bırakıldı. Yasaya uyup kayıtlı şekilde çalışan, yıllarca prim ödeyip emekli olduğu halde, şimdi de çalıştığı için SGK'ya dayanışma primi ödeyen milyonlarca emekli bu düzenlemeyle 'kayıt dışı veya kaçak çalışmaya' teşvik ediliyor. Yasaya uyduğu için cezalandırıyor.

En düşük emekli aylığının 7500 TL, açlık sınırının 14 bin, yoksulluk sınırının 42 bin TL olduğu bir ekonomik tabloda bir kereliğine verilecek 5 bin TL'nin hiçbir derde derman olmadığı apaçık. Bu yetersiz ve anlamsız ödemede bile emeklilerin ayrımcılığa tabi tutulması, anayasamızın eşitlik ilkesine aykırı, hukuksuz bir düzenlemedir. Kaldı ki torba yasaya eklenen madde ile 5 bin TL üzerinden dul ve yetimlere yapılacak ödeme dosya başına ve **aylık bağlama oranına** göre verilecek. Dul ve yetim aylığı alan 4 milyon 153 bin SGK'lı bulunuyor. En düşük emekli aylığı 7500 TL olmasına karşın bu kişiler yüzde 50-70 arası aylık bağlama oranına göre şu anda 3250-5250 TL arasında aylık alıyor. 5 bin TL'lik ödemenin 2500-3500 TL'si verilecek.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, emeklilere yapılacak ödemenin bütçeye 61 milyar TL 'yük' getirdiğini iktidar olarak 'fedakarlık' yaptıklarını savunurken emeklileri bütçeye yük gördüklerini itiraf ediyor.

Kur Korumalı Mevduata (KKM) 6 ayda bütçe ve Merkez Bankası kasasından 150 milyar TL ödendiğini, bu tutarın 350 milyar TL'ye ulaştığını söylemiyor.

Emekli dernekleri ve sendikalar iktidarın düzenlemesine; 'Biz yıllarca çalışarak, üreterek, prim ödeyerek ülkemize katkı verdik. Emekliye sosyal atık muamelesi yapılmasını kabul etmiyoruz' diye tepki gösterdi. Emekli örgütleri memurlara verilen 8 bin TL seyyanen zammın tüm emeklilere verilmesini, artışın kök maaşa yansıtılmasını, Cumhuriyet ikramiyesinin en az 10 bin TL olmasını talep ediyor.

IMF'nin tavsiyesiyle '**düşük maaş-düşük zam**' talimatını kabul ettiği anlaşılan iktidar; aileleriyle birlikte 25 milyona ulaşan emekli, dul ve yetimlerin haklı tepkilerine, taleplerine ve çağrılarına karşı duyarsız bir tavır sergiliyor. 5 bin TL ile göz boyama, günü kurtarma peşinde olduğunu gizlemiyor!

EMEK VE ÇALIŞMA YAŞAMINDA TEHLİKE SİNYALLERİ ÇALİYOR

Sosyal Güvenlik Sisteminde Aktif/Pasif Oranı Düşüyor

Basit olarak bir emekli aylığı (dosya bazında) alan kişi başına kaç aktif çalışan sigortalının düştüğünü gösteren sosyal güvenlik sisteminde aktif/pasif oranı temmuzda 1,7'ye kadar geriledi. Bu oran 2022 yılı sonunda 2'ye kadar yükselmişti.

SGK'nın verilerine göre bu yılın ilk sekiz aylık döneminde SGK'ya kayıtlı aktif sigortalı sayısı EYT düzenlemesinin de etkisiyle 1 milyon 141 bin kişi azalarak 24 milyon 903 bin kişiye kadar gerilerken, SGK'dan aylık alanların sayısı ise (dosya bazında) 1 milyon 538 bin artarak 14 milyon 667 bin kişiye çıktı.

Geniş Tanımlı İşsiz Sayısı Artmaya Devam Ediyor

Ağustos 2023'te resmi işsizlik oranı geçen yılın ağustos ayına göre 0,6 puan, bu yıl temmuz ayına göre 0,2 puan geriledi ve yüzde 9,2 oldu. Resmi işsiz sayısı, geçen yılın aynı ayına göre 160 bin, bu yıl temmuz ayına göre ise 56 bin kişi azalarak 3 milyon 223 bin kişiye geriledi.

Sayıları 2 milyon 118 bini bulan kısa süre çalıştığı için daha uzun süre çalışmak için iş arayanlar (zamana bağlı eksik istihdamdakiler) ile sayıları 3milyon 500 bini bulan umutsuzlar (işsiz olduğu halde iş bulma umudu olmadığı için iş aramayan ancak iş bulsa hemen başlayabilecek durumda olan) dahil edildiğinde gerçek işsiz sayısı 8 milyon 841 bin kişi olarak gözüküyor.

Emekçiler Borçlanmaya Devam Ediyor

Vatandaşların bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesi 29 Eylül – 6 Ekim haftasında 7,7 milyar lira azalarak 2 trilyon 458 milyar liraya indi. Söz konusu haftada tüketici kredilerinde 4,1 milyar liralık, kredi kartı borç bakiyesinde ise 3,7 milyar liralık azalış yaşandı.

Buna rağmen yıl başından bu yana ise tüketici kredileri yüzde 32,6 oranında artarak 1trilyon 485 milyar liraya, kredi kartı borç bakiyesi ise yüzde 114,5 oranında artarak 973 milyar liraya yükseldi.

39 Milyon Kişinin Borcu Var

Risk Merkezi'nin verilerine göre Ağustos 2023 sonu itibariyle bankalara tüketici kredisi borcu bulunan vatandaş sayısı 38 milyon 880 bin kişiye çıktı. Borçlu vatandaş sayısında son bir yılda 1 milyon 859 bin kişilik artış yaşandı. Yine aynı tarih itibariyle kredi kartı borcu bulunan vatandaş sayısı ise 35 milyon 479 bin kişiye yükseldi. Kredi

kartı borcu bulunanların sayısında da son bir yılda 2 milyon874 bin kişilik artış kaydedildi Bankalara kredili mevduat hesabı bulunan vatandaş sayısı ise aynı dönemde 1 milyon 523 bin kişilik artışla 27 milyon 885 bin kişiye ulaştı.

Yılın İlk 9 Ayında 1409 İşçi İş Cinayetlerinde Yaşamını Yitirdi

İSİG meclisi verilerine göre Eylül ayında 151 bu yılın ilk dokuz ayında ise toplamda 1409 işçi iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi.

2023 yılının ilk dokuz ayında (Ocak'ta 116, Şubat'ta 195, Mart'ta 130, Nisan'da 124, Mayıs'ta 146, Haziran'da 161, Temmuz'da 183, Ağustos'ta 203 ve Eylül'de 151 olmak üzere) en az 1409 işçi hayatını kaybetti.

İnşaat, Yol işkolunda 261 işçi; Tarım, Orman işkolunda 259 emekçi (109 işçi ve 150 çiftçi); Taşımacılık işkolunda 171 işçi; Konaklama, Eğlence işkolunda 111 işçi; Ticaret, Büro, Eğitim, Sinema işkolunda 90 işçi; Belediye, Genel İşler işkolunda 76 işçi; Metal işkolunda 74 işçi; Sağlık, Sosyal Hizmetler işkolunda 51 işçi; Gıda, Şeker işkolunda 43 işçi; Madencilik işkolunda 36 işçi; Enerji işkolunda 36 işçi; Petro-Kimya, Lastik işkolunda 33 işçi; Tekstil, Deri işkolunda 27 işçi; Gemi, Tersane, Deniz, Liman işkolunda 27 işçi; Savunma, Güvenlik işkolunda 24 işçi; Ağaç, Kâğıt işkolunda 20 işçi; Çimento, Toprak, Cam işkolunda 16 işçi; Basın, Gazetecilik işkolunda 7 işçi; İletişim işkolunda 1 işçi; Banka, Finans, Sigorta işkolunda 1 işçi; elimizdeki veriler ışığında çalıştığı işkolunu belirleyemediğimiz 45 işçi hayatını kaybetti.

2023 yılının ilk dokuz ayında iş cinayetlerinin yaş gruplarına göre dağılımı şöyle:

14 yaş ve altı 21 çocuk işçi, 15-17 yaş arası 23 çocuk/genç işçi, 18-29 yaş arası 289 işçi, 30-49 yaş arası 566 işçi, 50-64 yaş arası 334 işçi, 65 yaş ve üstü 72 işçi, yaşını bilmediğimiz 104 işçi hayatını kaybetti.

EKONOMİK KRİZ, İNTİHARI ARTIRDI

TÜİK'in 2022 intihar verileri toplumun birçok kesiminde ekonomik temelli intihar sayılarının arttığını gösterdi. CHP'li İlgezdi, "Halk temel ihtiyaçlarını bile karşılayamıyor. İktidar bu zeminin hazırlayıcısı" dedi.

AKP'nin ekonomi politikaları, geçim sıkıntısı ve yoksulluk yurttaşları intihara sürükledi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan verilere göre 2022'nin sonunda 300 yurttaş, 2002-2022 arasında ise 5 bin 712 yurttaş geçim sıkıntısı sebebi ile intihar etti.

Yükseköğretimde İntihar Arttı

Başkanlık Sistemi'nin geldiği 2018'den 2022'nin sonuna kadar ise bin 477 kişi geçim sıkıntısı gerekçesi ile intihar etti. İntihar edenlerin dağılımına bakıldığında ise 2022'nin sonunda 635'inin Yükseköğretim mezunu olduğu ortaya çıktı. 2002'de ise bu rakam 146'ydi. Rakamlar yükseköğretim muzanlarındaki intiharın yüzde 334.93 arttığını ortaya koydu.

2022'nin sonunda 15 yaşından küçük 81, 15-19 yaş arası 410, 20-24 yaş arası 544 ve 25-29 yaş arası 568 yurttaş intihar etti. Bu verilerin ortaya çıkmasını sağlayan esas unsurların gelecek kaygılarından kaynaklı olduğu belirtildi.

Verileri paylaşılmayan 2023 yılında da geçim sıkıntısı gerekçesi ile intihar ettiği öne sürülen birçok yurttaş oldu. 20 yaşındaki K.E. 16 Mayıs tarihinde geçim sıkıntısından bahsettiği bir mektup bıraktığı iddia edilerek Marmaray'da intihar etti. Anadolu Üniversitesi Matematik Öğretmenliği bölümü öğrencisi R.A., son mektubunda borçlu olduğunu, Türkiye'de genç intiharların fazla olduğunu ve toplumsal sorunlar yaşadığını ifade ettiği iddia edilen bir mektubu geride bırakarak hayatına son verdi. Kocaeli'de atama bekleyen 23 yaşındaki A.A. da yaşımaya son vermişti.

Sebeplerin Yoksullaşma Ve Umutsuzluk

CHP Milletvekili ve Parti Meclisi (PM) Üyesi Dr. Gamze Akkuş İlgezdi yaptığı değerlendirmede 2022 istatistiklerine göre toplam intihar sayısının 4 bin146 olduğunu açıkladı.

İlgezdi, "Özellikle geçim sıkıntısı, işsizlik, artan gıda ve konut fiyatları yurttaşlarımızı intihara sürüklüyor. Son yıllarda intihar oranlarının artışındaki en büyük sebep insanlarımızın yoksullaşması ve geleceğe dair umutlarının yok olması. Yaşanılan bir sosyal devleti tesis etmekle sorumlu iktidar görevini yerine getirmediği için yurttaşlarımız çaresizlikle intihara yöneliyor. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilen 2017'den bugüne intihar vakalarındaki yüzde 24'lük artış ise tek adam rejiminin getirdiği kötü yönetim, yetersiz sağlık hizmetleri ve artan sosyal-siyasal baskıların da intihar vakaları artırdığının kanıtı."

İktidarın insanları çaresizliğe ittiğini ifade eden İlgezdi, "Ekonomik krizin derinleşmesi, kronik hale gelen işsizlik ve öğretilmiş yoksulluk gibi kökleşen sosyal sorunlar, intihar vakalarını artırdı. İntihar oranlarındaki artış AKP'nin yarattığı ekonomik ve sosyal sorunların büyüklüğüne ve hükümetin bu sorunlarla baş edemediğinin en açık göstergesidir. Ekonomik krizin yarattığı sosyal sorunların çözümsüzlüğü ile intihar eğilimi doğru orantılı olarak artıyor. Temel hakları, yani eğitimi, gıdayı bile insanlarımızı çok gören iktidar bu zeminin en baş hazırlayıcı" diye konuştu.

AVRUPA'DA ÖĞRENCİLER DÜNYAYI DOLAŞIRKEN, TÜRKİYE'DE OKUL KANTİNİNDE YEMEK YİYEMİYOR!

Eğitim sisteminin her kademesinde 'barınma ve beslenme' sorunu yakıcı hale geldi. Yüksek öğrenimde Kredi Yurtlar Kurumu (KYK) yurt kayıtları ve burs başvuruları başlamasına karşın milyonlarca öğrenci, 800 bin kapasiteli KYK yurtlarından dolayı açıkta ve barınma sorunu yaşıyor! Avrupa'da öğrenciler burs ve devlet destekleriyle dünyayı dolaşırken, Türkiye'de okul kantininde yemek yiyemiyor!

İzmir'de üniversite yemekhanesinde yemeğin fiyatını yüzde 250-300 artırarak 6 TL'den 15-20 TL'ye yükselten devlet üniversitelerinde kararı protesto eden öğrenciler, polis müdahalesiyle gözaltına alındı.

Devlet üniversitelerinin yemekhanelerini özelleştiren ve sosyal devletin yükümlülüğü olan sübvansiyonlu öğrenci yemeğini kar-kazanç kapisına dönüştüren iktidar rektörleri, üniversiteleri karakola çevirip sesini yükselten öğrencilerini yaka-paça okuldan atıyor.

Yeni Akademik Yıl Açılışını atadığı rektörleri Saray'a çağırarak yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan ise üniversitelerdeki baskıcı, yasakçı, dayakçı ve dayatmacı tablo kendi eseri değilmiş gibi; 'Üniversitemizin bir daha asla yasakla, baskıyla, kavgayla veya ideolojik dayatmalarla anılmasına müsaade etmeyeceğiz' diyor. Öğrencilerin barınma ve beslenme sorunlarını duymazlıktan gelen iktidar, yemek fiyatlarına yapılan yüzde 250 oranındaki zamları, **Kredi Yurtlar Kurumu'nun** (KYK) yurt ücretlerine yaptığı zamları, ranza eklenerek 15-20 kişiye çıkartılan yurt odalarını protesto eden öğrencileri **'terörist, hazımsız marjinal, bozguncu'** ilan ediyor.

On binlerce üniversite öğrencisi yurtların yetersizliği, kiralının yüksekliği nedeniyle başka ilde kazandığı üniversiteye gidemiyor. Kaydını donduruyor. Öğrenci Yaşam Maliyeti Araştırması'na göre 800 bin üniversite öğrencisinin olduğu İstanbul'da özel yurttaki bir öğrencinin aylık yaşam maliyeti bir yılda yüzde 184, üç kişilik evde kalan öğrencinin aylık yaşam maliyeti yüzde 134 arttı. Pek çok üniversite öğrencisi eğitimini sürdürebilmek için, vasıfsız-güvencesiz-düşük ücretli işlerde çalışmak zorunda kalıyor.

Avrupa'da öğrenciler burs ve devlet destekleriyle dünyayı dolaşırken, Türkiye'de gençler, okul kantininde yemek yiyemiyor. Otobüs biletine, yurt ücretine yetişemiyor. Akademik kadrolar partizan şekilde dolduruluyor. Özel Vakıf Üniversitelerinde eğitim ücretlerine yüzde 500-600'e varan zamlar yapılırken, akademisyenler ve öğretmenler asgari ücret düzeyinde ücretlerle çalıştırılıyor.

Derslik açığının on binlerle ifade edildiği devlet okullarında 60-70 kişilik sınıflarda eğitim görmek zorunda kalan öğrenciler, yeterli hizmetli, hademe, personel olmadığından temizlik, hijyen, sorunlarıyla boğuşuyor. Öğrencilere bir öğün ücretsiz yemek uygulaması, 'bütçede para yok' bahanesiyle 2026'ya kadar ertelendi.

İktidarın ekonomik ve sosyal politikalarıyla milyonlarca öğrencinin yatacak yeri, yiyecek yemeği yok. Milli Eğitim Bakanı, öğretmenlerin ölçüsünü alıp beyaz önlük mecburiyeti getirirken, ders zilinden önce ücretsiz öğünü kesilen **milyonlarca öğrencinin midesi açlıktan zil çalıyor!**

YOKSULLUK DERİNLEŞECEK

İktidar eliyle yaratılan derin yoksulluk daha da derinleşecek. Aile Bakanlığı'na göre, ailesinin yanında bakılamayan çocuk sayısı 210 bine, elektrik faturasını ödeyemeyen hane sayısı 4 milyona, GSS borçlusu ise 9 milyona ulaşacak.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2024 Yılı Bütçe Teklifi, Türkiye'de iktidar eliyle yaratılan yoksulluğun daha da derinleşeceğini ortaya koydu. Bütçe teklifinde yer alan hedefler, sosyal yardıma muhtaç kişi sayısında artış öngörüldüğünü gözler önüne serdi. Bakanlık, ailesinin yanında en temel ihtiyaçları dahi karşılanamayan çocuk sayısı, elektrik tüketim desteğinden yararlanan kişi sayısı ve GSS prim borcunu ödeyemeyen kişi sayısında artış öngördü.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 2024-2026 dönemine yönelik hedeflerinde de Türkiye'deki derin yoksulluğa yönelik çarpıcı veriler yer aldı.

Çocuk Yoksulluğu

Bakanlığın verilerine göre, ailesinin yanında en temel ihtiyaçları dahi karşılanamayan ve ailesinin yanından alınma riski bulunan çocuk sayısı 2022 yılında 157 bin 248 oldu. Türkiye'deki derin yoksulluğun çocuklar üzerindeki etkisini ortaya koyan en çarpıcı veri olan, "Sosyal ve Ekonomik Destek Programından Yararlandırılan Çocuk Sayısı"na yönelik 2023, 2024, 2025 ve 2026 yıllarına yönelik tahminler de dikkati çekti. Bakanlığın, 2023-2026 döneminde SED kapsamındaki çocuk sayısına yönelik tahminleri, yıllara göre şöyle sıralandı:

2023: 155 bin

2024: 170 bin

2025: 200 bin

2026: 210 bin

Desteğe Muhtaçlar

Ekonomik yoksunluk nedeniyle elektrik faturasını ödeyemeyen hane sayısının da artacağı bildirildi. Türkiye'de 2022 yılında 2 milyon 719 bin 745 olan elektrik tüketim desteğinden yararlanan hane sayısının 2026 yılında 4 milyonu aşacağı belirtildi.

Milyonlarca GSS Borçlusu

İşsiz ve çalışmayan yurttaşların kabusu olan GSS prim borcunu ödeyemeyen kişi sayısının da 9 milyona dayanacağı hesaplandı. Genel Sağlık Sigortası primi devlet tarafından karşılanan kişi sayısı, bakanlığın bütçe planlamasına şöyle kaydedildi:

2023: 8 milyon 953 bin 522

2024: 8 milyon 967 bin 143

2025: 8 milyon 976 bin 465

2026: 8 milyon 987 bin 2

YOKSULLUK İNSAN HAKLARI İHLALİDİR

Ülkemizde artan yoksulluk, nüfusumuzun yaşam hakkı ve sosyal güvenliği üzerinde ciddi baskılar oluşturuyor. Cumhuriyet Halk Partisi Yoksulluk Dayanışma Ofisi olarak, 17 Ekim Dünya Yoksullukla Mücadele Günü'nün 30. yılında, 2023'ün ilk 9 ayında Türkiye'nin yoksulluk durumunun önceki yıllara kıyasla daha da kötüleştiğine ve bu artışın insan haklarına verdiği zarara dikkat çekmek istiyoruz. Birleşmiş Milletler tarafından 17 Ekim Dünya Yoksullukla Mücadele Günü'nün bu yılki teması "İnsana Yakışır İş ve Sosyal Koruma: İnsan Onurunu Herkes İçin Hayata Geçirmek" olarak belirlenmişken, her bireyin temel haklarına saygı gösterilmesinin önemini yeniden hatırlatıyoruz.

Küresel Çok Boyutlu Yoksulluk Endeksi'ne göre, **110 ülkedeki 6,1 milyar insanın 1,1 milyarı ağır çok boyutlu yoksulluk içinde yaşıyor**. 18 yaş altı çocuklar ise yoksul insanların yarısını yani 566 milyonunu oluşturuyor.

Tüketici Hakları Derneği'nin Nisan 2023'te açıkladığı araştırma sonuçlarına göre nüfusumuzun yüzde 60,4'ünün yani 51 milyon 600 bin kişinin açık sınırının altında yaşarken, **yüzde 37,6'sı yani 32 milyon 150 bin kişi ise yoksulluk sınırının altında**, zor şartlarda hayatını sürdürmeye çalışıyor. Bu dramatik tablo, sosyal devlet ilkesinin anayasal bir hak olarak değil, sadece kâğıt üzerinde kaldığını göstermektedir.

Bu yılın teması; insan onuru ve insana yakışır iş fakat, İSİG Meclisi'nin hazırladığı rapora göre, **2023'ün ilk 9 ayında en az 1409 işçi hayatını kaybetti**. İSİG'in başka bir raporuna göre ise en az **888 çocuk "işçi"** hayatını kaybetmiştir. Çocukları okulda tutup sokaktan, çocuk işçiliğinden, suça sürüklenmekten uzak tutmak hepimizin ve esas olarak sosyal devletin görevi.

Ayrıca, 2021 - 2022 eğitim öğretim yakında örgün **eğitim dışında olan kız öğrencilerin sayısı, 1,5 milyonu geçmiştir**. Temmuz ayında Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, "Kız çocuklarını okula göndermeyen velilerin argümanlarından biri de 'Ben çocuğumu erkeklerle aynı okula göndermek istemiyorum'" açıklamasıyla kız çocukların okula devam etmemesinin nedenini karma eğitime bağlamıştı. Oysa araştırmalar, kız çocuklarının okul devamsızlığının ve okul terkinin en önemli nedeninin yoksulluk olduğunu göstermektedir. **2020'de tam 8,271 kız çocuğu, 2021'de ise 7,190 kız çocuğu doğum yapmıştır**. Son on sene içinde ise tam 300 bin kez çocuğu evlendirilmiştir. TÜİK'in yayınlamış olduğu Çocuk İşgücü Anketi Sonuçları'na göre, **2019 yılında 5-14 yaş**

aralığındaki 53 bin kız çocuğunun eğitime devam etmeme sebebi eğitim masraflarının karşılanamamasıdır. Yine aynı araştırma sonuçlarına göre, 2019 yılında 15-17 yaş aralığındaki 80 bin kız çocuğunun eğitime devam etmeme sebebi eğitim masraflarının karşılanamamasıdır.

Yetersiz beslenmenin, okul terklerinin arttığı bu dönemde yıllardır söylediğimiz gibi acilen, **Okul Beslenme Programı acilen hayata geçirilmelidir.**

TÜİK verilerine göre 2010 yakında 100 binin altında olan suçta sürüklenen çocuk sayısı **2022 yılında ikiye katlanarak 206 bin 853'e yükselmiştir. Yani 2010 - 2022 arasındaki 12 senede, suçta sürüklenen çocuk sayısı yüzde 148 artmıştır.**

Öğrenme Yoksulluğu, 10 yaşına kadar uygun kısa bir metni okuyamama ve anlayamama durumunu ifade etmektedir. **2019 yılında öğrenme yoksulluğu oranı %22 iken, 2021 ve 2022 yıllarında sırasıyla %15 olarak kaydedilmiştir.** Benzer şekilde, okula kayıtlı olmayan çocuk oranı 2019'da %5 iken, 2021 ve 2022'de sırasıyla %6 ve %5 olarak devam etmektedir. Ancak asgari yeterlilik düzeyini geçemeyen öğrenci oranı 2019'da %18 iken, 2021'de %10'a düşmüş, 2022'de ise tekrar %15'e yükselmiştir.

Acil olarak okul masraflarını karşılayamayan ailelerin **okul masraflarının süresiz karşılanması; köy okullarının açılması;** evsizliğe karşı **sosyal konutların yapılması sosyal yurtların çoğaltılması,** her okulda risk altındaki çocukları n takibi için **"Okul Sosyal Hizmeti"** projesinin hayata geçirilmesi; okula devam etmeyen ve okulu terk eden çocukların ailelerinin takip edilmesi; okul kaydı olan ve **okula gelmeyen kız çocuklarının yeniden okullaştırılması için seferberlik ilan edilmesi;** her devlet okulunda ve üniversite öğrencilerine yönelik ücretsiz **Okul Beslenme Programı uygulanması;** her devlet okulunda zorluk yaşayan ailelere **Ücretsiz Okul Servisi Programı uygulanması;** suçta sürüklenen ya da mağdur olan çocukların okulda ve evde sürekli takibinin yapılması psiko-destek sağlanması; çocuk yaşta evlendirmelere karşı cezai yaptırımların artırılması; çocuk işçiliğine hemen son verilmesi gerekmektedir. Bunlar, onura dair konuşabilmemiz için gerekli asgari adımlar olacaktır.

Onur diyoruz ya... Ülkemizin onurlu gençleri maalesef ne çocuklukta ne de gençliklerinde, hak ettikleri onurlu bir yaşamı yaşayamıyorlar. Ülkenin dört bir yanından gelen intihar haberleri de cabası.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) hane halkı işgücü araştırması sonuçlarına göre gençlerde **işgücüne katılma oranı 2022 yılında yüzde 43,8 oldu.** Bu oran erkeklerde yüzde 56,2 iken genç kadınlarda yüzde 31. Buna göre 10 genç kadından yedisi işgücüne katılmıyor. Gençlerde **işsizlik oranı 2022 yılında yüzde 19,4 oldu.** Bu oran genç kadınlarda yüzde 25,2. Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin oranı ise çok daha yüksek. 15-24 yaş arasındaki gençlerde bu oran 2022 yılında yüzde 24,2 oldu. AB İstatistik Ofisi Eurostat'ın 2022 yılı verilerine göre, **AB ortalamasında bu oran yüzde 9,6. Türkiye listedeki 34 ülke içinde zirvede yer alıyor.**

Türkiye Gençlik Araştırması 2023 verilerine göre, **her 2 gençten 1'inin (%55.4) yaşadığı en büyük zorluk beslenme giderleri** olarak belirtilmiş. Bunu takip eden diğer zorluklar ise, %51.4'lük bir oranla internet ve telefon harcamaları; %50.4 ile eğitim masrafları olmuş. Yani her 2 gençten 1'i hem iletişim hem eğitim hem de beslenme haklarına erişimde zorluk yaşamaktadır. Araştırmaya katılan gençlerin ise sadece %17.3'ü mutlu hissettiğini belirtmiş. Gençlerin geleceğe yönelik en büyük beklentisi, %46.7 ile iyi bir yaşam sürmektir. Öte yandan, iyi bir yaşam için gerekli şeyleri Türkiye'de bulabileceklerinden şüpheliler. Araştırmaya katılan gençlerin **%63'ü, fırsat verilmesi halinde başka bir ülkede yaşamak istediklerini** ifade etti. Gençlerin yarısından fazlası, %71.3'lük bir oranla, kamu sektörü pozisyonları için işe alım sürecinde nitelik ve liyakatin yeterince dikkate alınmadığını düşünüyor.

Açıklanan son verilere göre, 2023 Eylül ayında açlık sınırı 13.334 TL olarak belirlenmiştir. Ancak net asgari ücret 11.402 TL'dir ve bu rakamı alabilen 14,5 milyon insanımız bulunmaktadır. Emeklilerimizin büyük bir kısmı, yaklaşık 7.500 TL ile ay sonunu getirmeye çalışmaktadır. Bu veriler, mevcut ekonomik politikaların insani olmaktan uzak olduğunu ve sosyal devlet ilkesine aykırı olduğunu göstermektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre, 2023 Eylül dönemi Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) yıllık olarak %61,53 ve aylık olarak %4,75 artış göstermiştir. Bu artışların yoksul ve dar gelirli kesimleri daha ağır bir şekilde etkilediğini görmekteyiz. Gıda enflasyonu %118'e kadar ulaşmıştır. Özellikle yoksul kesimlerin temel ihtiyaç maddelerine erişimini zorlaştırmakta ve yaşam maliyetlerini artırmaktadır.

DİSK-AR'ın analizi de işsizlik oranlarının alarm verici olduğunu ortaya koymaktadır. **Geniş tanımlı işsizlik oranı %22,7'e ulaşmıştır.** Son bir yılda 1,4 milyon artarak toplamda yaklaşık 8,7 milyon insanımızın işsiz olduğu anlamına gelmektedir.

Son olarak, kadın işsizliğinin ciddi bir sorun olduğunu ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yansıttığını belirtmek istiyoruz. Türkiye'de dar tanımlı işsizlik oranı erkeklerde %7,5 iken, kadınlarda bu oran %12,6'ya çıkmaktadır. Bu veriler, Türkiye'de kadın ve erkek işsizliği arasında ciddi bir uçurumun olduğunu açıkça göstermektedir.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, sosyal devlet ilkesini hayata geçirilmesi, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal sorunlarını çözecek, her bireyin yaşam hakkını ve onurunu koruyacak politikaların hayata geçirilmesi ve ülkemizin zenginliklerini halkımızla paylaşmak, adil bir ekonomik düzen kurmak, emeklilere, asgari ücretlilere ve işsizlere hak ettikleri yaşam standardını sağlamak için çalışacağız. Yoksulluğun önlenmesi, azalması ve nihayetinde bitirilmesi umuduyla, **sosyal devlet ilkesi gereği insan onuru için mücadelemizi sürdüreceğiz.**

YANDAŞ ŞİRKETLERE SERVET GARANTİSİ!

Garanti ödemeler için 2024 yılı bütçesinden 162,4 milyar lira çıkacak. Bütçe teklifine göre Avrasya Tüneli'ne 4,9 milyar lira, köprü ve otoyollara 73,8 milyar lira, şehir hastanelerine ise 83,6 milyar lira ödeme yapılacaktır.

İktidar tarafından 'cebimizden tek kuruş çıkmayacak' denilen yap-işlet-devret (YİD) modeli ile geçiş garantisi verilen köprü ve otoyolları inşa eden şirketlere gelecek yıl da servet akacak. TBMM'ye sunulan 2024 bütçe teklifinde Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) projeleri için ödenecek tutarlar ortaya çıktı. 2024'de bütçeden, yap-işlet-devret (YİD) modeliyle inşa edilen köprüler, otoyollar ve Avrasya Tüneli ile yap-kirala-devret modeliyle yaptırılan şehir hastanelerine toplam 162 milyar 435 milyon lira ödenecek. Orta Vadeli Program'da (OVP) esas alınan ortalama dolar kuruna göre bu projeler için gelecek yıl 4,7 milyar dolar ödenecek.

KÖİ projeleri için 2017-2023 arasında bütçeden toplamda 221 milyar lira, yaklaşık 16 milyar 844 milyon dolar harcandı.

2026'da Ödeme Yapılmayacaktı

Bütçe teklifinde Avrasya Tüneli için 2024 yılında ödenecek tutarlar da yer aldı. Teklifte tünel için gelecek yıl için öngörülen ödemenin 4 milyar 907 milyon lira olduğu belirtildi. OVP'deki ortalama kur hesabına göre bu tutar 133 milyon dolara denk geliyor. 2018-2023 döneminde toplamda 5 milyar 147 milyon lira ödeme yapılan tünel için bu yıl 2 milyar 750 milyon lira ödeme yapılacaktır.

Eski Ulaştırma Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun 2026 yılı itibarıyla para ödenmeyeceğini açıklamıştı. Karaismailoğlu, 2022'de yapmış olduğu bir açıklamada 2026'da minimum trafik garanti sayısına erişilmesinin öngörüldüğünü anlatarak, "Bu yıldan sonra kamu, gelir paylaşımı yöntemiyle gelir elde etmeye başlayacak. 2039'a gelindiğinde, kamu ödediği tüm garantileri geri almış olacak. 31 Ocak 2042 itibarıyla kamu, borçsuz, masrafsız, işler vaziyette yatırım varlığının sahibi olacak ve tüm gelir kendisine ait olacak. Avrasya Tüneli'nin işletme süresi bittiğinde devlet, vergi ve diğer kazançlar hariç, üste en az 140 milyon dolar para almış olacaktır" ifadelerini kullanmıştı. Ancak bütçede Avrasya Tüneli için 2026'da da ödeme yapılması öngörüldü. Teklifte bu ödemenin 7,7 milyar lira olacağı belirtildi. Türkiye'den Yapı Merkezi ve Güney Kore'den SK E&C şirketlerinin ortak olduğu Avrasya Tüneli İşletme İnşaat ve Yatırım A.Ş.'ye (ATAŞ) yapılan ödemelerin 2018-2026 döneminde toplamda 24 milyar 250 milyon lirayı bulması bekleniyor.

KÖİ GARANTİ ÖDEMELERİ	2024	2025	2026
TOPLAM (MİLYON TL)	162.435	240.837	270.282
AVRASYA TÜNELİ	4.907	6.505	7.690
OTOYOL VE KÖPRÜLER	73.830	136.426	163.206
ŞEHİR HASTANELERİ	83.697	97.905	163.206

Gelecek İpotek Altında

Ülkenin geleceğini ipotek altına alan geçiş garantili köprü ve otoyollara 2023'te yapılan ödeme 53 milyar 650 milyon lirayı buldu. Bu tutar ortalama dolar kuru hesabına göre 2 milyar 246 milyon dolar civarında.

Ülke ekonomisine ağır yükler getiren bu projeler için gelecek yılın bütçesinden ise 73 milyar 830 milyon lira ödeneceği belirtiliyor. 2017-2026 döneminde ise köprü ve otoyolların garantilerine yapılan ödemenin toplamda 17 milyar 302 milyon doları bulması bekleniyor.

Şehir Hastanelerine 83,6 Milyar Lira

Şehir hastanelerinin kiralarına 2024 yılında kamu bütçesinden 83 milyar 697 milyon lira ödenme yapılması planlanıyor. İktidarın 'Beş yıldızlı otel konforunda hastane yapıldı' diyerek propagandasını yaptığı şehir hastanelerine 2017-2023 döneminde 102 milyar 206 milyon lira ödeme yapıldı. Bütçe teklifinde bu hastaneler için yapılan ödemelerin 2025'te 97 milyar 905 milyon lira, 2026'da ise 99 milyar 386 milyon lirayı bulması bekleniyor.

RANTA AÇILAN ASKERİ ARAZİDEN BİLAL ERDOĞAN ÇIKTI

Yapılaşmaya açılan İstanbul'daki Çekmeköy Kışlası arazisinin bir bölümünü AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın oğlu Bilal Erdoğan'ın başkanı olduğu Dünya Etnospor Konfederasyonu'nun aldığı ortaya çıktı. Ranta açılan askeri arazide Dünya Etnospor Konfederasyonu'na bağlı Etnospor Deneyim Merkezi kuruldu. Merkezde ücret karşılığında okçuluk ve binicilik eğitimleri verildiği öğrenildi.

Mart ayında da Dünya Etnospor Konfederasyonu ile AKP'li Çekmeköy Belediyesi arasında organizasyon gerçekleştirmek amacıyla 10 yıllık ortak hizmet protokolü imzalanmasına karar verilmişti.

Parça Parça Talan Edildi

Çekmeköy ilçesinin en büyük yeşil alanı olan ve Kuzey Ormanları'nın başlangıcı olarak kabul edilen devasa büyüklükteki Çekmeköy Kışlası parça parça talan edildi. Geçen yıl tamamen boşaltılan askeri arazi rant projeleri ile betona gömüldü.

İlk olarak 2016'da askeri araziden Kuzey Marmara Otoyolu için 5 kilometrelik bir bağlantı yolu geçirildi. Yolla beraber yüzlerce ağaç da katledildi.

2019 yılında ise Çekmeköy Kışlası'nın 187 bin 750 metrekareselik kısmı imara açıldı. Ardından da Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı'nın gerçekleştirdiği ihaleyi DAP Holding iştiraki Eltes İnşaat ve İstlife İş Ortaklığı aldı ve inşaat projesine Ormanköy adı verildi. Projeye araziye ticari üniteler, konutlar, eğitim tesisi, sosyal ve kültürel tesis alanları inşa edildi. Askeri arazinin bir kısmı ise TRT'ye tahsis edildi.

Son olarak Emlak Konut'un askeri araziye inşa ettiği Çınarköy Evleri projesi için çok sayıda ağaç kesildi. Bin 774 konut, 141 villa ve 56 ticari alanın inşası için ormanlık alan talan edildi. Arazide iş makineleri 24 saat aralıksız çalışırken yüzlerce ağaç ise kesildi. Ağaç kesimini gizlemek için de kışla arazisini çevreleyen duvarların üzerine yaklaşık iki metre yüksekliğinde paravanlar yerleştirildi.

PTT'DEN 'YENİ KONSEPT'E 2 MİLYON TL

Hakkını arayan emekçiyi sürgün ile yıldırıma çalışan PTT, "yeni konsept" çalışmaları için milyonlarca lira harcadı. Konya, Bolu ve Bingöl'deki PTT şubelerinin tadilatına 2 milyon 863 bin TL harcadı.

Türkiye Varlık Fonu'na devredildikten sonra, "kamu zararı ve usulsüzlük" iddialarının merkezine oturan, yetersiz istihdam nedeniyle emekçilerini ağır iş yükü ile karşı karşıya bırakan PTT, "Yeni Konsept" tadilatları için kesenin ağzını açtı.

Şubelerin yeni konseptte uyumlu hale getirilmesi kapsamında yapılan çalışmalar için 2019'da 4 milyon 500 bin 340 TL'lik harcama gerçekleştiren idare, 2023'te de üç şubesinde milyonlarca liralık tadilat yaptırdı.

En maliyetli dönüşüm, 1 milyon 277 bin TL harcanarak Bolu Gerede PTT Müdürlüğü Şubesi'nde gerçekleştirildi. PTT, 2023'de Konya Cihanbeyli, Bolu Gerede ve Bingöl Solhan'daki şubelerini yeni konseptte uyumlu hale getirilmesi için harekete geçti. 6 Eylül, 12 Eylül ve 18 Eylül'de üç farklı ihale düzenlendi.

Milyonluk Dönüşüm Gerçekleşiyor

İdarenin, "Yeni PTT Bank Konsept Tadilatı" adı altında düzenlediği ihalelerden en maliyetlisi, "Bolu Gerede PTT Müdürlüğü Yeni PTT Bank Konsept Tadilatı" ihalesi oldu. İhalede 1 milyon 277 bin TL'lik sözleşme imzalandı. PTT, Bingöl Solhan'daki şubelerini yeni konseptte uyumlu hale getirmek için 798 bin TL'ye, Konya Cihanbeyli'deki şubelerini ise 788 bin TL'ye anlaşma yaptı. Böylelikle, üç farklı PTT şubesinin yeni konseptte dönüşüm tadilatlarının toplam maliyeti 2 milyon 863 bin TL'ye ulaştı. PTT, "Yeni PTT Konsept Düzenlemesi" kapsamında 2019 yılında da

milyonlarca liralık harcamaya imza attı. İdarenin 2019 yılında dönüşümünü gerçekleştirdiği bazı merkezlerin dönüşüm maliyetleri de ortaya çıktı.

Usulsüzlüğe Ödül Verildi

PTT'deki 200 milyon TL'lik dijital arşiv yolsuzluğunda imzası bulunan bürokratlara görevlendirmeler yapıldı. 2019'da dönemin genel müdürü Kenan Bozgeyik'in, görevden alınmasına karşın müşavir kadrosunda PTT'de çalışmaya devam ettiği ve kurumdan maaş aldığı anlaşıldı.

MECLİS 57 LÜKS ARAÇ KİRALAYACAK

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek imzalı Tasarruf Tedbirleri Genelgesi, 17 Temmuz'da tüm kamu kurumlarına gönderildi. Genelge ile kamu kurumlarına, "Harcamaların gözden geçirilmesi" ve "Tasarruf takibinin taviz verilmeden sağlanması" gerektiği bildirildi. Genelge ile öte yandan, zorunlu haller dışında araç satın alma ya da kiralama yapılmaması gerektiği de belirtildi.

Bakan Şimşek'in Tasarruf Tedbirleri Genelgesi, yayımlandığı ay itibarıyla kağıt üzerinde kaldı. AKP'li yerel yönetimler başta olmak üzere kamu kurumlarının tamamına yakını genelgeye aykırı ihalelere imza attı. TBMM de genelgeyi delen kurumlar arasına adını yazdırdı. Türkiye Büyük Millet Meclisi Destek Hizmetleri Başkanlığı'nın 8 Kasım'da, "Sürücüsüz Araç Kiralama" ihalesi düzenleyeceği öğrenildi. İhale kapsamında 57'si lüks binek otomobilden oluşan toplam 113 araç kiralanacağı ifade edildi.

Kiralanacak araçların, TBMM'yi ziyarete gelen yabancı ülke meclis başkanları ve beraberindekilerin ulaşım hizmetlerinin üç yıl boyunca yerine getirilmesi için kullanılacağı kaydedildi.

Özelliklerinde Yok Yok

İhale kapsamında kiralanacak araçların özellikleri ihale dosyasına eklendi. Dosyada, lüks segmentteki 57 binek aracın önce çıkan özellikleri şöyle sıralandı:

- 2023 model veya üstü, sıfır kilometre, sedan, siyah renk.
- Motor hacmi bin 900 cm3 veya üstü.
- Araç uzunluğu 4 bin 900 mm veya üstü.
- Dört silindir, dizel, dizel-elektrikli, benzinli, benzin-elektrikli motor, yedi ileri veya üstü otomatik şanzıman.

İTİBARDAN TASARRUF OLMAZ! SARAY'A 20 ARAÇ DAHA...

Cumhurbaşkanlığı'nın alacağı araçlar için bütçe teklifinde vergi hariç 17 milyon 835 bin lira ödenek ayrıldı. Makam aracı olarak kullanılacak 5 araç için de vergiler hariç 1 milyon 149 bin lira bedel belirlendi.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın TBMM'ye gönderdiği 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nde kamu kurumlarının alacağı araçların sayıları ve cinsleri belirlendi.

Teklifeye göre Cumhurbaşkanlığı'na 20 araç daha alınacak. Bu araçların beşi makam aracı olmak üzere 10'u binek otomobil, beşi 17 kişilik minibüs, beşi de panel tarzı olacak.

Cumhurbaşkanlığı'nın alacağı araçlar için bütçe teklifinde vergi hariç 17 milyon 835 bin lira ödenek ayrıldı. Makam aracı olarak kullanılacak 5 araç için de vergiler hariç 1 milyon 149 bin lira bedel belirlendi. Ancak Hazine ve Maliye Bakanlığı bu rakamları artırmaya yetkili olacak.

Arazi, Servis, Minibüs...

Bütçe teklifine göre, TBMM'ye ise 20'si binek otomobil olmak üzere 27 araç satın alınacak. Bütçede, Dışişleri Bakanlığı'na 15 otomobil, dört arazi tipi binek araç, 17 kişilik üç minibüs, fiyatı bakanlık tarafından belirlenecek 10 otomobil ve 10 servis aracı olmak üzere toplam 42 araç alınacak. Bakanlığın fiyatlarını belirleyeceği 10 otomobil ve 10 servis aracı güvenlik önlemleri olacak. Bakanlığın güvenlik önemli araçların ücreti de dahil olmak üzere araçlara 34 milyon 339 bin lira ödemesi öngörülüyor.

Hazine Ve GİB De Alacak

Emniyet Genel Müdürlüğü'ne güvenlik hizmetlerinde kullanılması için 100 binek otomobil, arazi tipi sekiz kişilik beş araç, 17 kişilik 10 minibüs, altı kişilik 10 pik-up, 57 panel araç, 40 kişilik beş otobüs, 41 kişilik bir otobüs, üç kamyon, bir ambulans, bir cenaze aracı, beş motosiklet ve trafik hizmetlerinde kullanılması için 200 binek

otomobil, trafik hizmetlerinde kullanılması için 30 station- vagon ve 20 arazi tipi binek araç, 40 panel tipi araç ve 50 motosiklet satın alacak.

Gelir İdaresi Başkanlığı ise önümüzdeki yıl 150 adet panel tipi araç alacak.

Hazine ve Maliye Bakanlığı da bu yıl bakanlık merkezi yönetimde idarelerin ihtiyaçlarını karşılamak için 500 taşıt, 17 kişilik bir minibüs, bir de pik-up satın alınacak. Bakanlığın bu alacağı araçlardan 500'nün bedeli kendisi tarafından belirlenecek.

Kurumların alacağı bu araçların vergi hariç en yüksek limitleri de teklifte yer aldı. Dışişleri Bakanlığı'nca devlet hizmetlerinde temsil amaçlı alınacak taşıtlar için 1 milyon 50 bin lira ödenek belirlendi. Yine makamlar için kullanılacak binek otomobillerin sınırı da 1 milyon 49 milyon lira olarak bütçede yer aldı. Diğer binek otomobillerin sınırı ise 450 bin lira. 6 kişilik pick-up için limit 937 bin lira ve bu araç arazi için ise 1 milyon 301 bin lira olarak parasal limiti sınırlandırıldı. Panel tarzı araçların sınırı 499 bin lira, 40 kişilik otobüslerinki 40 milyon 116 bin lira ve 41 kişi ve üstü otobüsler için de 4 milyon 930 bin lira olacak. Motosikletlerde ise motor gücü baz alındı. 600 cc motosikletler için 256 bin lira, 601 cc ve üstü için ise 276 bin lira sınır belirlendi.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tüm bu araçların sınırlarında değişiklik yapmaya yetkili olacak. Bu yetki teklifte, "Bu cetvelde belirlenen azami satın alma bedelleri, her türlü vergi öncesi bedellerdir. Bu fiyatlarda değişiklik yapmaya, bu bedelleri belirli makam ve hizmetler için farklı miktarlarda tespit etmeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir" şeklinde ifade edildi.

FATURA AĞIR OLDU

Hemen her ay yüz milyonlarca lira harcayan İletişim Başkanlığı'nın kasası boşaldı. Başkanlığın bu yılın ilk 9 ayındaki harcaması, 2 milyar TL'ye ulaştı.

Seçimlerin gerçekleştirildiği mayıs ayında 521 milyon 439 bin TL'lik harcama ile kendi harcama rekorunu kıran İletişim Başkanlığı, ek bütçe ile 2,4 milyar TL'ye çıkarılan bütçesinin büyük bölümünü henüz eylül ayında tüketti. Genel bütçeli idarelerin harcama raporlarına göre, başkanlığın ilk dokuz ayda yaptığı toplam harcamanın 12 aylık bütçesine oranı yüzde 82 olarak hesaplandı.

Yüz Milyonlarca Lira

30 Ağustos Zafer Bayramı kutlamaları kapsamında Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde bin 200 drone ile ışık gösterisi düzenleyen İletişim Başkanlığı, ağustos ayında 430 milyon 399 bin TL'lik harcamaya imza attı. 2023 yılı için 1 milyar 631 milyon TL olarak belirlenen bütçesi, temmuz ayında TBMM Genel Kurulu'ndan geçirilen ek bütçe ile 2 milyar 497 milyon TL'ye çıkarılan başkanlığın eylül ayı harcamasının ise 201 milyon 419 bin TL olduğu bildirildi. Başkanlığın ocak-eylül dönemindeki toplam harcaması ise kayıtlara, 2 milyar 59 milyon 340 TL olarak geçti.

Fahrettin Altun yönetimindeki başkanlığın son 6 aydaki harcaması şöyle:

Nisan: **282,9 milyon TL**

Mayıs: **521,4 milyon TL**

Haziran: **125,7 milyon TL**

Temmuz: **133,2 milyon TL**

Ağustos: **430,3 milyon TL**

Eylül: **201,4 milyon TL**

BİR DEV İHALE DAHA AKP'LİYE GİTTİ

Kocaeli'nin Körfez ilçesine inşa ettirilecek konutlar için TOKİ tarafından düzenlenen 1 milyar 394 milyon liralık ihalenin oğlu AKP Kocaeli İl Yönetim Kurulu Üyesi olan Macit Haldız'a verildiği ortaya çıktı.

AKP döneminde yüksek maliyetli hemen her kamu ihalesi, "İktidarın makbul gördüğü kişi ya da kişilere para aktarma aracı" olarak kullanıldığı gerekçesiyle eleştiriliyor.

Pazarlık yöntemli ihaleler, "İstenmeyeni eleme aracı olarak" kullanıldığı gerekçesiyle eleştirilirken açık ihale yöntemi kullanılan ihalelerin teknik şartnameleri de katılımı kısıtlayıcı olduğu gerekçesiyle eleştirilere konu oldu. AKP döneminde en maliyetli ihalelere imza atan kurumlar arasında yer alan TOKİ'nin çok sayıda ihalesi, "Kamu ihaleleri yandaşlara veriliyor" iddialarının haklılığını ortaya koydu.

Yalnızca Bir Şirkette

TOKİ'nin 7 Eylül'de gerçekleştirdiği, "Kocaeli İli Körfez İlçesi İlimtepe Mahallesi Dördüncü Etap 564 Adet Konut ve 16 Adet Dükkan İnşaatları ile Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi" ihalesine tek geçerli teklif verildi. 10 Ekim'de sonuçlanan dev ihaledeki tek geçerli teklifin iktidara yakın bir ismin şirketine ait olması dikkatleri çekti.

Kocaeli'nin en büyük ilçelerinden Körfez'de yapımına devam eden TOKİ konutlarının dördüncü etap ihalesi kapsamında 564 adet konut ve 16 adet dükkan inşa edileceği bildirildi. İlimtepe Mahallesi'ne yapılacak konut ve dükkanların inşaatları ile çevre düzenlemeleri için 1 milyar 404 milyon 991 bin TL'lik yaklaşık maliyet hesabı çıkarıldı. 7 Eylül'de düzenlenen ihale kapsamında toplam altı şirket ihale dokümanını incelese de kısıtlayıcı hükümler nedeniyle ihaleye yalnızca bir şirket teklif sunabildi.

Dev Sözleşme

İhale komisyonu, ihaledeki tek teklifin Haldız İnşaat Otomotiv ve Ticaret Anonim Şirketi'ne ait olduğunu ilan etti. Kamuoyunda, "AKP'nin müteahhidi" olarak bilinen Macit Haldız'ın sahibi olduğu şirket ile TOKİ arasında 10 Ekim'de 1 milyar 394 milyon 500 bin TL'lik sözleşme imzalandı.

'Zengin Ettiği İsim'

AKP'li Haldız'ın şirketinin aldığı ve kayıtlara yansıyan yedi kamu ihalesinin toplam bedeli ise 2 milyar 4 milyon 587 bin TL ile ifade edildi. Kocaeli merkezli gazetelerde, "Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Büyükakın'ın zengin ettiği isim" olarak adlandırılan Haldız'ın şirketinin ihale aldığı üç kamu kurumu ve ihalelerin bedeli şöyle:

TOKİ: 1 milyar 769 milyon 861 bin TL

Kent Konut İnşaat (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi iştiraki): 211 milyon 294 bin TL

Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı: 23 milyon 432 bin TL

AKP'Lİ BAŞAKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN 699 MİLYONLUK İHALESİ YANDAŞ ŞİRKETE GİTTİ

Kamu kaynakları ile iktidara yakın şirketler ihya ediliyor. Bunun son örneği de AKP'nin 'projesi' Başakşehir Belediyesi'nde yaşandı.

Belediye, bir ay içinde iki sel felaketinin yaşandığı ilçe genelinde 8 Eylül'de sokaklar ve caddelerde altyapı ve üstyapı işleri yapılması işi için ihaleye çıktı. 699 milyon 959 bin 486 TL'lik ihaleyi CETAŞ Madencilik İnşaat şirketi aldı.

Söz konusu şirketin yönetim kurulunda yer alan Dursun Ali Özderya ise AKP'nin Ortahisar İlçe Başkan Yardımcısı ve Ekonomi İşleri Başkanı olarak görev yapıyor. Söz konusu şirket aldığı kamu ihaleleriyle dikkat çekiyor. Şirket bugüne kadar 17 kamu ihalesi aldı. Bu ihalelerin toplam bedeli ise 1 milyar 265 milyon 431 bin 644 TL.

77 Kamu İhalesi

Özderya'nın bir diğer aile şirketi Makro Yol Yapı Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi de geçen yıllarda Başakşehir Belediyesi'nden aldığı 'Güvercintepe Kapalı Pazar Yeri ve Katlı Otopark Yapılması' ihalesiyle gündeme gelmişti.

Özderya ailesi bu şirketle birlikte Başakşehir Belediyesi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Ortahisar Belediyesi ise 77 kamu ihalesi aldı. Bu ihalelerin toplam bedeli ise 2 milyar 921 milyon 993 bin 41 TL tutarında

BAKANLIK KAÇAK YAPILARA YOL VERDİ

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın, Kuşadası'nda nitelikli tarım arazilerine üzerine inşa edilen kaçak villalar için imar planı değişikliği yaptığı ortaya çıktı. Belediye ise geçtiğimiz günlerde bölgede kaçak yapıları yıktı.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Aydın'ın Kuşadası ilçesine bağlı Kirazlı Mahallesi'nde 9 bin 212,38 metrelik nitelikli tarım arazilerin olduğu bölgede plan değişikliğine gitti.

Bakanlık, 14 Eylül tarihinde yayınladığı duyuruda alan ile ilgili "Sağlık Odaklı Tatil Köyü ve Teknik Altyapı Alanı-Trafo" kullanım kararlarının getirilen planları 30 gün süreyle askıya çıkardı.

Kamu Yararına Aykırı

Bakanlığın planları değiştirdiği alanda ise geçtiğimiz aylarda Deka İnş. Ltd. şti tarafından villalar yapımına başlandığı ortaya ıktı. Kuşadası Belediyesi ise kaçak yapılaşmaya karşı mücadele kapsamında, nitelikli tarım arazisi üzerine imar kanununa aykırı olarak yapıldığı tespit edilen villaları yıktı. İmar planı değişikliğinin iptali için ise belediye, sivil toplum kuruluşları ve bölge halkı 13 Ekim tarihinde başvuruda bulundu.

İtiraz dilekçesinde, özetle şu değerlendirme yapıldı:

“Planlanan alanlarda, kaçak yapıya zemin oluşturan ve içerisinde kaçak yapılar varken uygulama imar planı teklifinin onaylanmasının planlama ilkeleri, esasları ve hukuk kuralları ile bağdaşmıyor. Bütüncül planlama yapılmadığından kamusal alanlara terk oranının yüzde 1.60 bırakılarak onaylanan planın kamu yararı içermediği, yatırımcı açısından rant odaklı plandır. Analiz ve araştırmaya ilişkin hazırlanması gereken uygulama imar planı teklifinde tarla niteliğindeki taşınmazlar için BOTAş ve Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü gibi planı yönlendiren kurum ve kuruluş görüşleri alınmadı. Yapılan plan değişikliklerinin st ölçekli plan kararlarına aykırı olduğu ve parsel bazında onaylanan imar planları ile bütünde onaylanmış planların dengesinin bozulacağı, dolayısıyla planlama ilkelerine aykırı olduğu açıkça ortadadır. Yapılan plan kamu yararı içermediğinden Meknsal Planlar Yapım Yönetmeliği’nin ‘Planlar, kamu yararı amacıyla yapılır’ şeklindeki hükmüne aykırılık teşkil ediyor. Uygulama imar planının şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına aykırı olması nedeniyle söz konusu plan değişikliklerinin itirazden iptal edilmesini talep ediyoruz.”

FETHİYE ÇAKIL PLAJINA DA YAT LİMANI KURULMAK İSTENİYOR

Fethiye’de ‘Fethiye-Gcek zel vre Koruma Bölgesi’ kapsamında korunan akıl Plajı Akmarin Marina isimli şirket tarafından yapılmak istenen yat limanıyla ilgili nihai ED raporu yayınlanmıştır.

akıl Plajı’na yapılmak istenen marina için vre, şehircilik ve İklım Değerikliği Bakanlığı tarafından 2015 ve 2020’de iki kez ED olumsuz kararı verilmiştir. Projenin boyutları küçültülerek yapılan 3. Başvuru zerine işletilen ED süreci kapsamında hazırlanan Nihai ED raporu, Bakanlık tarafından 10 günlük itiraz süresi için askıya çıkarılmıştır.

Fethiye-Gcek zel vre Koruma Bölgesi’nde gerçekleştirilecek olan proje kapsamında, denizde 3,000 metrekare ve toplamda 6,665 metrekarelik bir alanda inşaat faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Bu inşaatın bir parçası olarak, marinada üç adet toplamda 912 metre uzunluğunda iskele yapılacaktır. Bu iskelelerin inşası için toplamda 21,839 ton elik malzeme kullanılacaktır.

Öte yandan, bu projenin uygulanacağı alan, Aydın Muğla Denizli Planlama Bölgesi 1/100 bin ölçekli vre Düzeni Planı’na göre Kentsel Olmayan Alanlar, 3. Derece Doğal Sit Alanı ve 3. Öncelikli Bölge içerisinde konumlanmaktadır.

Yat limanı yapılmak istenen alan, Bern Sözleşmesi ile koruma altına alınan Akdeniz fokunun yaşama ve üreme alanları içerisinde yer almaktadır. Proje alanı, deniz kaplumbağalarının resmi yuvalama bölgesi olan Fethiye kumsalına 1.7 km yakınlıktadır.

KAMUDA SORUN ARTTI AMA TESPİTLER AZALDI

Kamu kurumlarındaki usulsüzlük, yolsuzluk iddialarına, işleyişteki aksaklıklara ilişkin her gün yeni bir haber duyulurken Sayıştay’ın denetim raporlarındaki tespitler azaldı. Bulgulardaki düşüş yüzde 24’e ulaştı.

Kamu idarelerindeki sorunlar artarken Sayıştay’ın bulguları azalıyor. Rapor Değerlendirme Kurulu’nun (RDK) baskısı altında çalışan kurumda, genel btekli idareler, özel btekli idareler, diğer özel btekli idareler, düzenleyici denetleyici kurumlar, sosyal güvenlik kurumları, döner sermayeli işletmeler ve diğer idarelerde saptanan bulgu sayısında düşüş yaşandı. Bulgulardaki düşüş oranı yüzde 24’e kadar ulaştı.

Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetlemekle sorumlu Sayıştay, raporlarında her yıl daha az bulguya yer veriyor. Denetim raporlarına göre, 2022’de özel btekli idarelerin yüzde 87,67’si, il özel idarelerinin yüzde 24,95’i, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının yüzde 20,18’i, kalkınma ajanslarının yüzde 18,39’u Sayıştay tarafından denetlenebildi.

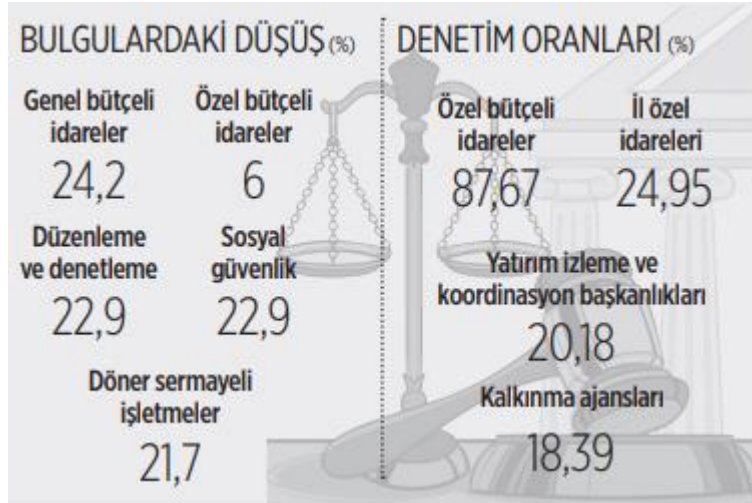
Denetimlerin tüm idareleri kapsamaması, tespitlerde de düşüş getirdi. Genel btekli idarelerin raporlarındaki bulgular bir yılda yüzde 24,2 azaldı. Özel btekli idarelerin bulgularında da yüzde 6’lık düşüş yaşandı. Raporlara göre, özel btekli idareler hakkındaki tespitler yüzde 9,3 oranında düştü. Düzenleyici ve denetleyici kurumların

bulgularında yüzde 22,9, sosyal güvenlik kurumlarının bulgularında yüzde 13, döner sermayeli işletmelerin bulgularında ise yüzde 21,7'lik düşüş yaşandı. 'Diğer idareler'deki düşüş de yüzde 1,8 oldu.

Sürekli Problemler

Sayıştay denetimlerinde, kamu idarelerinin ortak sorunları da vurgulandı. Sayıştay'a göre süreklilik gösteren ve idarelerin tamamına yakınına ilgilendiren sorunlar şunlardan oluştu:

- Mali tablolar, üst yöneticinin sorumluluğu altında bulunan bütün kaynakları içerecek şekilde hazırlanmıyor. Bu durum hesap verme sorumluluğunun tam olarak yerine getirilmesini engelliyor.
- Bazı kamu gelirlerinin tahsilat süreçlerinde idareler arasında koordinasyonu sağlayan bir sistem bulunmuyor.
- Kamu idarelerine ait taşınmazlar tam ve doğru şekilde kayıtlara alınmıyor.
- Taşınmazların işgalli kullanımına ilişkin yaptırımlar uygulanmıyor.
- İhale kanunlarında yer alan temel ilkelere tam uyumun sağlanmıyor.
- Bazı kamu idarelerinde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında karşılanması gereken ihtiyaçların, ilgili mevzuatta belirtilen şartlar gerçekleşmemiş olmasına rağmen, istisna hükümleri kapsamında temin edildikleri tespit edildi.
- İdarelerin onayı alınmadan alt yükleniciler çalıştırılıyor.
- Kamu idarelerinin bütçelerinden ödenen çeşitli ceza, faiz, tazminat ve benzeri ödemelerin kişisel sorumluluğu bulunan personele yönlendirilmesine yönelik süreçler işletilmiyor.
- SGK alacaklarının takibinin yapıldığı yazılımın entegrasyonu yok.

Yüzde 80'ini Denetleyemiyor

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi, CHP Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz, Sayıştay raporlarında yaşanan sorunlar hakkında konuştu. Sayıştay'ın denetim ağının ve raporlarının küçülmesinin sıradan bir işlem olmadığını ifade eden CHP'li Yavuzylmaz, "Sayıştay'ın denetim alanı kütüğünde 3 bin 486 kamu idaresi bulunuyor. Kurum, denetim alanına giren bu kamu idarelerinin her yıl ancak yüzde 17'sini denetleyebiliyor. Kamu idarelerinin yüzde 80'inin denetlenmesi gerektiği halde bu işleme tabi tutulmadığını tespit ettik" dedi. Sorumluların belli olduğunu da bildiren Yavuzylmaz, şunları söyledi: "AKP'li yetkililerin yaptığı baskıların sonucunda Sayıştay raporları adeta 'kuş'a çevrilmiş durumda. 2020 Yılı Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Denetim Raporu 181 sayfa ve 37 bulgu içermektedirken 2021 yılı raporu 91 sayfa ve 22 bulgudan oluşmaktaydı. 2022 yılı raporu ise sadece 28 sayfa. Bu raporun içerisinde de sekiz bulgu var. Koskoca Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nda denetlenecek bir şey bulunamamış. Buna inanmak mümkün değil. Burada görüyoruz ki Sayıştay görevini yeterince yapamamaktadır."

OKULÖNCESİNDE DİNİ EĞİTİME DOĞRU

AKP'nin toplumsal yaşamı dönüştürme çabası, okulöncesinde de dini eğitimi merkeze oturttu. 4-6 yaş Kuran kurslarının sayısı MEB'e bağlı anaokulu sayısını geçti, Dini eğitim okul öncesi kademesine kadar indi.

AKP'nin toplumsal yaşamı dönüştürme çabası en çok eğitim alanında etkili oldu. İlköğretimden yükseköğretime kadar eğitimin tüm kademelerinin merkezine dini eğitim oturtulurken okul öncesi eğitimde de dinselleştirme çabalarına giderek hız verildi. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 4-6 yaş grubundaki çocuklara yönelik Kuran kursları, "Okulöncesi eğitime" alternatif model olarak sunuldu, MEB ise okul öncesi eğitimi Diyanet'in tekeline bıraktı.

Dini eğitimin okul öncesi kademesinde giderek artan etkisi resmi verilere de yansdı. 2013 yılında pilot olarak uygulamaya konulan 4-6 Yaş grubu Kuran kurslarının sayısı 2023 itibarıyla 5 bin 561'e ulaştı. 2013 yılında bin 844 olan MEB'e bağlı anaokulu sayısı ise 2023 itibarıyla yalnızca bin 163 artırılarak 3 bin 47'ye çıkarılabildi.

Pedagoglar Uyarıyor

Pedagogların, "Küçük yaşta verilen dini eğitim, çocukta geri dönülemez zararlara yol açar" uyarısına karşın 2013 yılında pilot olarak uygulamaya konulan 4-6 Yaş Grubu Kuran Kursu projesi kalıcı hale getirildi. Diyanet'in kayıtlarına göre, 2015 yılında 554 olan kurs sayısı yıllar itibarıyla katlanarak arttı. Küçük yaşta çocuklara dini eğitim verilen 4-6 Yaş Grubu Kuran Kursu sayısı 1 Ocak 2023 itibarıyla 5 bin 651'e yükseldi.

Diyanet'in çocuklara yönelik Kuran kurslarındaki öğrenci sayısı da 150 bini aştı. 2015 yılında 15 bin 265 öğrencinin eğitim gördüğü 4-6 Yaş Grubu Kuran Kursları'nda 2022'de eğitim gören öğrenci sayısının ise 168 bin 439 olduğu bildirildi. Diyanet'in 4-6 Yaş Grubu Kuran Kursları'nın sayısı, "fiziki sorunlar" gerekçe gösterilerek kapatılan kursların ardından 2019 yılından sonra görece azalsa da hiçbir zaman 4 binin altına düşmedi. 2021'de 4 bin 437 olan kurs sayısı geçen yıl 5 bin 651'e, 105 bin 369 olan öğrenci sayısı ise 168 bin 439'a yükseldi.

MEB'e Bağlı Anaokulları

Diyanet'in okul öncesi çağıdaki çocuklara yönelik giderek artan etki alanına karşı MEB'in okulöncesi çalışmalarının ağır aksak ilerlemesi dikkati çekti. Örgün eğitim istatistiklerine göre, 2013 yılında bin 844 olan resmi anaokulu sayısı 2022 yılının sonunda ancak 3 bin 47'ye yükseltilebildi. Dini eğitim okul öncesi kademesine öte yandan, "Değerler eğitimi" adı altında da sokuldu. Türkiye'nin hemen her yerinde il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri marifetiyle okul öncesi çağıdaki çocuklara yönelik, "Değerler Eğitimi" adı altında dini eğitim kursları açıldı.

Ayrıca MEB'e bağlı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, İstanbul Kadıköy'deki okullara yazı göndererek, 4-5 yaş grubundaki öğrenciler için Kadıköy Halk Eğitim Merkezi bünyesinde, "Erken çocukluk dönemi din eğitimi" kursları açılması planlandığını duyurdu.

Eğitim Şûrası'nda Oldubitti

İktidarın okul öncesi eğitimi dinselleştirme çabası en çok, 2021 yılında gerçekleştirilen Milli Eğitim Şûrası'nda açığa çıktı. Buna göre, Milli Eğitim Şûrası'nda komisyonda görüşülmeyen, "Okulöncesi kademedede din eğitimi verilsin" teklifi, Genel Kurul'da oylamaya sunuldu. İktidara yakınlığıyla bilinen Eğitim Bir Sen'in önergesi üzerine yapılan oylamanın ardından teklif, oy çokluğuyla komisyona taşındı. Önerinin gerekçesi, "Çocukların da dine karşı talepleri var" olurken komisyon başkanı, "Müfredatla ilgili karar alma yetkimiz yok. Öneri komisyonunun kapsamında değil" diyerek öneriyi geri çevirdi. Ret kararı üzerine sendikanın temsilcisi toplantıdan ayrıldı. Komisyonlarda görüşülen 124 madde 3 Aralık 2021'de MEB Şura Divanı'nda oylandı. Eğitim Bir Sen'in, komisyondan geçmeyen okul öncesi kademesinde dini eğitim önerisi de oylamaya dâhil edildi. Komisyonlarda görüşülmeyen teklif, uzmanların görüşüne dahi başvurulmadan oldubittiye getirilerek Genel Kurul'dan geçirildi.

KREŞLERDE BİLE MESCİT AÇACAKLAR

MEB, yönetmelikte yaptığı yeni değişiklikle kreşlerde dahi mescit yapılmasının önünü açtı. Eğitim-Sen Muğla Şube Başkanı Savran yönetmeliği, "4 yaşındaki çocukların saç telini dahi yasaklayan karanlık, Türkiye tarihinin en büyük saldırısına hazırlanıyor" sözleriyle anlattı.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde birtakım değişikliklere gitti. Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanan değişikliklere göre, okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları ile yatılı bölge ortaokullarının pansiyon kısımlarında mescit yapılmasının önü açıldı.

Ayrıca, okullarda teneffüslerden birinin en az 20 dakika olması sağlanacak. Sınıf geçme konusunda da önemli bir değişiklik var. Daha önce 45 olan sınıf geçme puanı Türkçe dersi için 70'e, diğer dersler için 50'ye yükseltildi. Yönetmelikte öğretmenleri de ilgilendiren bir değişiklik yapıldı. Doğum yapan öğretmenlerin, nöbet tutmama hakkı 2 yıla çıkarıldı.

Yeni çıkan yönetmeliğe tepki gösteren Eğitim Sen Muğla Şube Başkanı Birdal Savran, AKP'nin eğitim sisteminde yarattığı tahribata dikkat çekti. Savran, "Çocuğunun geleceğinden endişe duyan herkesi laik kamusal eğitim mücadelesine çağırıyoruz" dedi.

Fotoğraf: Özel Safa Kelebek Anaokulu

İktidarın ideolojisinin hâkim kılınması için eğitimin sistemini kritik bir öneme sahip olduğuna dikkat çeken Savran, çözüm bekleyen sorunları tek tek sıraladı:

- Eğitimin niteliğinde yıllar içinde yaşanan gerileme.
- Ticarileşme ve dinselleşme uygulamaları.
- Deprem ve salgının olumsuz etkileri okulların fiziki altyapı ile donanım eksiklikleri.
- Kalabalık sınıflar, ikili öğretim, taşımali eğitim.
- Mülakata dayalı sözleşmeli öğretmenlik ve ücretli öğretmenlik uygulamasının sürmesi.
- Ataması yapılmayan öğretmenler sorunu, haksız hukuksuz şekilde işinden edilen eğitim emekçilerinin görevlerine iade edilmemesi.

"Laik Ve Bilimsel Eğitim Mücadelesi Tarihsel Bir Sorumluluk"

"Türkiye'de siyasi iktidarın eğitim sistemini siyasal-ideolojik hedefleri doğrultusunda, dini kural ve referanslara göre biçimlendirme isteği yetkili konumlardaki kişiler tarafından sıklıkla ifade edilmiştir" diyen Savran, "Son yıllarda, Millî Eğitim Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı, dini vakıf ve dernekler arasında çok sayıda iş birliği protokolü imzalanmıştır. Bu ortak projeler üzerinden eğitimi dinselleşme süreci hızlandırılmış, doğrudan laik eğitimi ve laik yaşam tarzını hedef alan uygulamalar hayata geçirilmiştir" ifadelerini kullandı.

Yeni yönetmeliği "4 yaşındaki çocukların saç telini dahi yasaklayan karanlık, Türkiye tarihinin en büyük saldırısına hazırlanıyor" sözleriyle açıklayan Savran, "Bugün için siyasi iktidarın her gün yeni bir adımı ile hızla gerici ve piyasacı bir yönelimle değiştirdiği eğitim hizmetine ve yaratmak istediği hegemonyaya, yeni rejime karşı laik ve bilimsel eğitim mücadelesini yükseltmek tarihsel bir sorumluluktur. Çocuğunun geleceğinden endişe duyan, karanlığa teslim olmayacağız diye haykıran herkesi laik kamusal eğitim mücadelesine çağırıyoruz" dedi.

PANSİYONDA REVİR YOK MESCİT DİRDİNDELER

MEB'in, mescit açmaya hazırlandığı okul pansiyonlarının asıl ihtiyacı bambaşka. Pansiyonların büyük bölümünde revir, sağlık görevlisi ve bekçi dahi bulunmuyor.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Okulöncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde 14 Ekim'de yapılan değişiklik kamuoyunda büyük tepki çekti. Değişiklik kapsamında okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları ile yatılı bölge ortaokullarının pansiyon kısımlarında mescit yapılmasının önü açıldı. Yönetmeliğin ardından gözler, okul pansiyonlarının gerçek ihtiyaçlarına çevrildi. Sayıştay denetçilerinin pansiyonlara yönelik gerçekleştirdiği fiziki denetimlerin ardından hazırlanan rapor, içler acısı durumu gözler önüne serdi.

Çok sayıda lise pansiyonunda revir, sağlık görevlisi ve bekçi bulunmadığı öğrenildi. Kalabalık okul pansiyonlarında yatak odası kapasitesinin mevzuatta öngörülenin üzerine çıktığı, bazı yatılı okullarda bilgisayar odası, kütüphane ve okuma salonu bulunmadığı belirlendi.

Güvenlik Açığı

MEB'in mescit açmaya hazırlandığı okul pansiyonlarında sağlık hizmetleri yürütmek üzere personel bulunmadığı kaydedildi. Pansiyonlardaki güvenlik açığını ortaya koyan bir diğer tespit ise çok sayıda pansiyonda güvenlik görevlisi ve bekçi olmadığını belirten tespit oldu. Öte yandan pansiyonlarda kaloriferci ve teknik personel eksikliğinin de yaşandığı bildirildi.

Pansiyonlar Tıkabasa

Yapılan incelemeler ile kullanım alanları konusunda pansiyonlar arasında bir standart olmadığı da açığa çıkarıldı. Öte yandan pansiyonların büyük çoğunluğunda bilgisayar odası, kütüphane ve okuma salonu gibi sosyal alanların olmadığı fark edildi. Bazı pansiyonlarda revir bulunmadığı, bulunsa bile yatak kapasitesinin yetersiz olduğu, özellikle doluluk oranı yüksek olan pansiyonlarda öğrenci yatak odalarının mevzuatta öngörülen öğrenci kapasitesinin üstüne çıktığı bildirildi.

Ayrımcılık Var

MEB'in pansiyonlu okul verileri de hemen her alanda ayrıcalık sağlanan imam hatip ve meslek liselerinin pansiyon konusunda da kayırdığını ortaya koyuyor. İmam hatip ve meslek lisesinde pansiyon başına 82 olan öğrenci sayısı Anadolu ve fen liselerinde 112'ye yükseliyor.

BOĞAZIÇI KÜLTÜRÜ YOK EDİLİYOR

Boğaziçi Üniversitesi'nde yaşanan baskı ve akademik özgürlüğe yönelik müdahaleler son 1 ayda da sürdü. Son olarak kapalı havuz ve fitness salonuna 'cinsiyet ayrımı' getirildi. Akademisyenler Boğaziçi'nin 100 yıllık tarihinde olmayan tuhaflikların hayata geçirildiğini söyledi.

Boğaziçi Üniversitesi'nde devam eden baskı ve üniversitenin akademik özerkliğine yönelik müdahaleler sürüyor. Sadece son 1 ayda Boğaziçi Üniversitesi'nde birçok tepki çeken uygulama hayata geçirildi. Son olarak üniversitede bulunan kapalı havuz ve fitness salonuna 'cinsiyet ayrımı' getirildi. 'Hisar Kampüs Kapalı Havuz ve Fitness Salonu'yla ilgili 'saat güncellemesi' yapıldı. Boğaziçi yönetimi tarafından atılan e-postaya göre tesis salı 7.30-10.00, çarşamba 17.30-19.00 ve perşembe 07.30-10.00 arasında yalnızca kadınlara; salı 17.30-19.00, çarşamba 07.30-10.00 ve cuma 07.30-10.00 arasında yalnızca erkeklere hizmet verecek. Tesiste daha önce böyle bir uygulama yoktu.

İstifaya Zorlandılar

Son 1 aylık süreçte Boğaziçi'nde hayata geçirilen bazı uygulamalar ise şöyle:

Öğrenci kulüpleri kapatılarak yerine 15 kişilik 'koğuş' diye tanımlanan öğrenci yurtları yapıldı.

Yine Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü, 15 dakikalık sessiz protesto eylemine katılan öğretim üyeleri hakkında disiplin soruşturması başlattı. Eylemlerin "kanuna aykırı" ve "üniversite işleyişini bozucu nitelikte" olduğu iddia edildi.

Üniversite yönetiminin kadro ve izin taleplerini reddettiği Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümünden Emine Fişek ve Hande Tekdemir, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünden Zeynep Kadirbeyoğlu ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsünden Umut Türem, Rektörlüğe istifalarını ilettiler.

Boğaziçi Üniversitesi'nden emekli öğretim üyesi, yazar Murat Gülsoy'un okula girişi yasaklandı. "Murat Gülsoy ile Bilim, Sanat & Edebiyat" etkinliği de iptal edildi

Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı kararıyla, Kuzey Kampüsteki 1'inci ve 2'nci Kuzey Yurdu'nu da içerisine alan bölge 'teknoloji geliştirme bölgesi' ilan edildi. Buradaki yurtların depreme dayanıklı olmadığı gerekçesiyle kapatılması üniversite öğrencileri için hâlâ süregelen bir barınma krizine yol açmıştı. Yayımlanan bu karar, Kuzey Kampüste kütüphaneye kadar uzanan bir alanın öğrenci yurtları yerine yönetime yakın sermaye gruplarına tahsis edilmesi riskini barındırıyor.

100 Yıllık Duruş Bozuldu

Boğaziçi Üniversitesi akademisyenlerinden Cem Say, üniversitenin 100 yıllık tarihinde kimsenin aklına gelmeyen uygulamaların şimdi hayata geçirildiğini belirterek, "Üsküdar Belediyesi'nden Eyüpsultan Belediyesi gibi çeşitli belediyelelerden idari kadroya geçenler oldu. Bunlar da demek ki böyle alışmışlar ki bu uygulamaları hayata geçiriyorlar. Boğaziçinin 100 yıllık duruşu var başka yerlerde gördüğümüz tuhaflikları şimdi burada görüyoruz" dedi. Akademik özerkliğin ve üniversitelerin nasıl olması gerektiği noktasında 1000 yıllık kuralların ve Anayasada da güvence altına özerkliğin çiğnendiğini kaydeden Say, "Bu kurallar çiğnenice burası üniversite olmaktan çıkıyor. Genç öğretim üyeleri tamamen hak ettikleri yükselme gibi şeylerin karşılığını bulamadığı için istifa ederlerse bir yandan da paraşüt yöntemle birilerinin tanıdıkları onların yerine yerleştirilse tabelasında üniversite yazan yüzlerce kurum ve Boğaziçi de onlardan farklı olmaz. Bu Türkiye için iyi mi kötü mü bunu da halkımız düşünsün. Biz ise buranın üniversite olması ve öyle kalması için kendi çapımızda kural dışı atamalar, gece yarısı enstitü kurulması gibi şeylerle dava açarak hukuk boyutunda mücadeleyi sürdürmeye çalışıyoruz" ifadelerini kullandı.

EĞİTİMDE SORUN SARMALI BÜYÜYOR!

Eğitim sisteminin ulusal düzeyde başarı ya da başarısızlığı, sahip olduğu amaçlar ve bu amaçları gerçekleştirmek için belirlediği ilkeler doğrultusunda, istenilen sonuçlara ulaştırıp ulaştırmadığıyla belirlenir. Eğitim sistemi,

belirlenen amaçlar doğrultusunda nesiller yetiştirerek, toplumun birliğini ve devamlılığını sağlar. Tabi bu amaçların ne olduğu hangi hedeflerin öncelendiği de önemlidir.

20 yılın sonucunda eğitim, toplumun refahını ve mutluluğunu arttıran anayasal hak ve hizmet olmaktan çıkmış, insanlarımız için ekonomik ve duygusal bakımdan ağır bir yük, mutsuzluk, geleceğe güvensizlik kaynağı olmuştur.

Son Yayınlanan Meb İstatistiklerinin Bize Anlattığı Durum

MEB istatistikleri eğitim sisteminin Bakan ve bürokratlarının bahsettiği kadar iyi durumda olmadığını ortaya koymuştur. Resmi okullardaki öğretmen sayısı 975 binden 974 bine düşmüştür. Mevcut politikalarla atama bekleyen yaklaşık bir milyon öğretmenin sorununa kalıcı bir çözüm bulunması kısa vadede mümkün değildir. Okul-derslik sayılarına baktığımızda özellikle ortaokul ve ortaöğretim düzeyinde imam hatip okullarına yönelik pozitif bir ayrımcılık yapılmıştır. Pedagojik açıdan eğitimciler tarafından

çok tartışılmalı da eğitimde fırsat eşitliği sağlayan yatılı okulların sayısının her geçen gün azalması, çocuklarımızı vakıf ve derneklere yönlendirmiştir. 4+4+4 eğitim modeli öncesi

4 bin 644 olan özel öğretim kurumları sayısı 14 bin 281'e yükselmiştir. Aynı şekilde öğrenci sayıları da paralel olarak artmıştır. 4+4+4 eğitim modeli ile kamusal eğitimden uzaklaşmış, özel öğretim kurumları desteklenmiştir.

Laik Eğitimden Uzaklaşmaya Çalışılmaktadır.

Eğitimde Laiklik 3 temel prensip ifade edilebilir.

- Müfredatın Laik olması,
- Eğitim Mekanlarının Laik olması,
- Eğitim Personelinin Laik olması,

Oysa Eğitim sistemi hem kamusal, hem bilimsel hem de laik niteliklerinden uzaklaştırılmaya çalışılmaktadır. Aynı zamanda okullar ve eğitim sistemi siyasetin arka bahçesi olamaz.

Okullaşma Oranı

02 Nisan 2023 tarihinde Sayın Bakan Mahmut Özer twitter üzerinden

okullaşma oranlarına ilişkin bir paylaşımda bulundu ve dedi ki "Eğitimin tüm kademelerinde okullaşma oranlarını %99'un üzerine çıkardık.

Okul öncesi(5 yaş) eğitimde de okullaşma oranlarını %99,9"

Oysa Milli Eğitim Bakanlığının **Yıl Sonu Kesinleşmiş** istatistiklerinde bu oran %84,9 olarak gerçekleşti.

Diğer kademelerde de gerçekleştirmelerle söylenenler maalesef aynı olmadı.

Bu ülkede 2012 yılından bu yana 6-18 yaş arası çocuklar için zorunlu eğitim uygulaması yapılmaktadır. Bu nedenle okullaşmanın %100 olmaması durumu, çocuklarımızın okul dışında kaldıkları, devlet güvencesinde olan eğitim haklarını kullanamadıkları anlamına gelmektedir.

2022-2023 MEB İstatistiklerine göre çocuklarımızın eğitim dışında kalmaları eğitim kademesi yükseldikçe artmaktadır.

Yayınlanan istatistiksel verilere göre ilkokullarımızdaki toplam öğrenci sayısı ise 5 milyon 535 bindir. Mevcut okullaşma oranına göre ilkokulda olması gereken 365 bin 888 çocuk okulda gözükmemektedir.

Ortaokulda ise bu sayı daha da artmaktadır. Ortaokulda olması gereken 533 bin 28 çocuk okul sıralarında oturmamaktadır. Liselerde ise durum daha da vahimdir. 2022-2023 MEB İstatistiklerine göre 714 bin 551 çocuğumuz zorunlu lise eğitiminin dışındadır.

Haklı olarak soruyoruz bu çocuklarımız nerededir?

Anayasa ve yasalarımıza göre Milli Eğitim Bakanlığının çocuklarımızın eğitim hakkından yararlanmalarını sağlamanın yanında bunu takip etmesi de gerekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Ceza Kanununun 112. maddesinde düzenlenen “Eğitim ve öğretim hakkının engellenmesi” suçunda ve “Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali”ni düzenleyen 233. maddede çocuklardan yana taraftır. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı şu sorulara cevap vermek durumundadır:

Türk Ceza Kanununun bu iki maddesi gereği Milli Eğitim Bakanlığı bugüne kadar çocuklarımızı korumak, onların eğitim haklarını kullanmalarını sağlamak adına cumhuriyet savcılıklarına herhangi bir suç duyurusunda bulunmuş mudur? Bulunmuş ise bunun sayısı ve yıllara göre dağılımı nedir?

2024 Eğitim Bütçesi

2024 yılı merkezi yönetim bütçesinin 1.615.200.000.000 TL olması öngörülmüştür.

Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim Kalite Kurulu, Kredi ve Yurtlar Kurumu-Diğer bütçeleri toplamı 2024 yılı için 1 Trilyon 440 milyar TL, Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi ise 1 Trilyon 90 milyar TL olarak öngörülmüştür.

Tablo 1: 2023 Yılı Eğitim Bütçesi

EĞİTİM BÜTÇESİ

Milli Eğitim Bakanlığı	1.090.229.668.000 TL
YÖK ve Üniversiteler	345.800.000.000 TL
ÖSYM	4.692.832.000 TL
Diğer-KYK(Yaklaşık)	167.977.500.000
TOPLAM	1.615.200.000.000

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Eğitim bütçesinin dağılımı

2024 yılında toplam eğitim bütçesi 1.090.229.668.000 TL olarak belirlenmiştir. Toplam eğitim bütçesinin; %67,49'unu MEB, %21,4'ünü YÖK ve Üniversiteler, %0,29'unu ÖSYM bütçeleri, %10,39'unu ise KYK ve diğer bütçeler oluşturmuştur.

Eğitim bütçesi toplamda 2024 yılı için,

1.615.200.000.000 TL olarak belirlenmiştir. 2024 eğitim bütçesinin Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya (GSYH) oranı %3,92; merkezi yönetim bütçesine oranı ise %15,92 olarak gerçekleşmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı 2024 yılı bütçesi,

1.090.229.668.000 TL olarak belirlenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı 2024 yılı bütçesinin Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya (GSYH) oranı %2,64; merkezi yönetim bütçesine oranı ise %10,68 olarak gerçekleşmiştir.

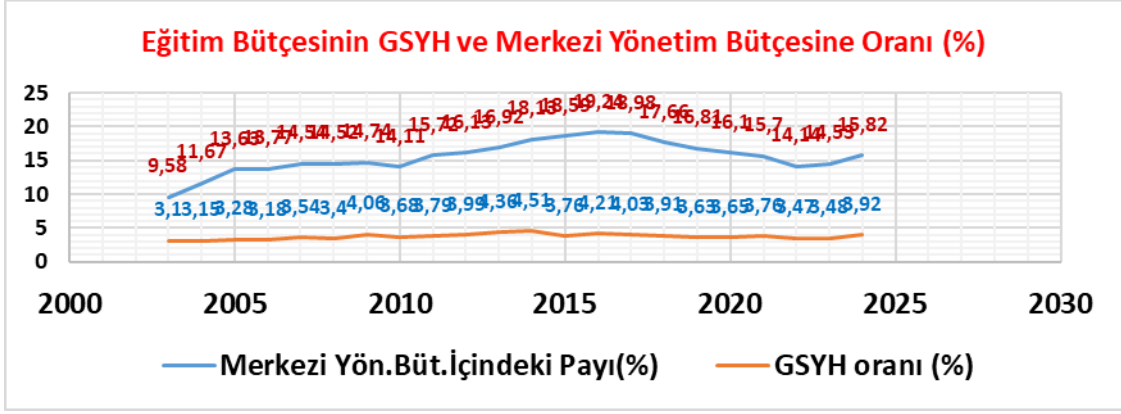
Ekonomik sınıflandırmaya göre 2023 yılı MEB bütçesinin;

%73'ü personel giderlerine, %9'u sosyal güvenlik kurumu devlet primi giderlerine, %7'si mal ve hizmet alım giderlerine, %9'u sermaye giderlerine, %2'si cari transferlere, %0,1'i ise sermaye transferlerine ayrılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinden yatırımlara ayrılan pay (sermaye giderleri)

2023 yılında 39.964.000.000 TL iken 2024 yılında 100.000.000.000 TL olmuştur.

Grafik 1. Eğitim bütçesinin GSYH ve merkezi yönetim bütçesine oranı.

Bazlı Yeni Milli Gelir Serisine Göre Hesaplanmıştır.

Tabloya göre eğitim bütçesi 2016'dan buyana GSYH içerisinde ve Merkezi Yönetim Bütçesi içerisinde azalma eğilimine girmiştir. 2016 yılında eğitim bütçesinin GSYH içerisindeki

payı %4,21 iken 2024 yılında bu oran %3,92 olmuştur. 2016 yılında merkezi

yönetim bütçesinden eğitime %19,24 oranında pay ayrılırken

bu oran 2024'te %15,82'ye gerilemiştir.

Bu veriler eğitime ayrılan bütçenin sürekli azaldığını ortaya koymaktadır.

Okul Öncesi Eğitimin Paralı Hale Getirilmesi

22.738.300 çocuğun %33,7'si (766.800) çocuk maddi yoksunluk çekiyor ve beslenemiyor.

Okul öncesi eğitimdeki çocukların önce sütünü kestiler, sonra beslenme desteğini yani bir öğün yemeği kestiler çok gördüler, şimdi de okul öncesi eğitim ücretsiz olacak şeklinde seçim vaatlerini bir kenara atıp **katkı payı** adı altında ücret getirdiler.

Bakın eski ve yeni yönetmelik maddesini okuyorum.

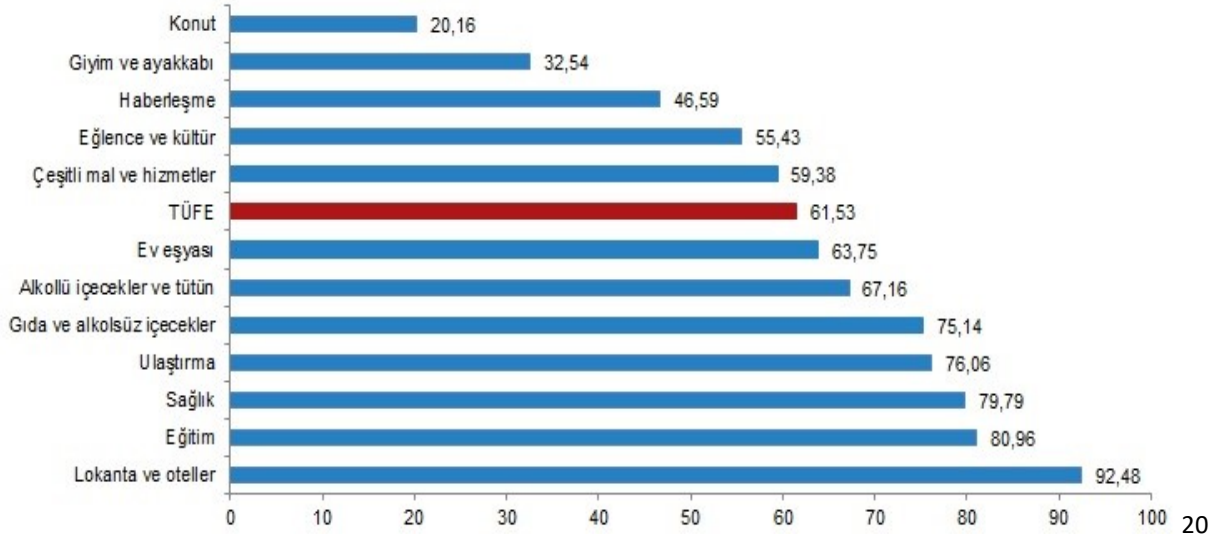
Eski Hali	Yeni Hali
<p>Okul öncesi eğitim hizmeti</p> <p>MADDE 67- (Başlığı ile Birlikte Değişik:RG-12/5/2023-32188)</p> <p>(1) Okul öncesi eğitim hizmeti resmî okul öncesi eğitim kurumlarında ücretsizdir.</p> <p>(2) Beslenme saatlerinde çocuklara refakat etmek zorunda olan öğretmen ve yardımcı personel okuldaki yemek hizmetinden ücretsiz yararlanır.</p> <p>Günlük yemek ücretini ilgili hesaba haftalık veya aylık peşin olarak yatırmaları kaydıyla okulun diğer çalışanları da yemek hizmetinden faydalanabilir.</p>	<p>MADDE 26- Aynı Yönetmeliğin 67 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.(11 Ekim 2023)</p> <p>"Okul öncesinde eğitim hizmeti"</p> <p>MADDE 67- (1) Okul öncesi eğitim hizmeti resmî okul öncesi eğitim kurumlarında ücretsizdir. Ancak okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların okulda geçirdikleri süredeki temel ihtiyaçlarını, öz bakım süreçlerini ve eğitim programının uygulanmasını desteklemek amacıyla katkı payı alınır. Alınacak bu katkı payı, katkı payı tespit komisyonunca nisan ayında tespit edilir.</p> <p>(2) Bu komisyon, okulun bulunduğu il/ilçe millî eğitim müdürünün başkanlığında; okul öncesi eğitimden sorumlu il millî eğitim müdür yardımcısı veya şube müdürü, anaokulu ve bünyesinde ana sınıfı bulunan her derece ve türden birer okul müdürü ve alan/bölüm şefi ile anaokulu, ana sınıfı ve uygulama sınıfı öğretmenleri arasından seçilecek birer temsilci, iki okul-aile birliği başkanı ve varsa bu işte görevli memur veya döner sermaye saymanından oluşur. Kararlar oy çokluğuyla alınır. Oyların eşit olması durumunda başkanın oyu iki oy sayılır.</p>

Oysa vatandaşa öyle söylememişlerdi oy isterken. Bir yönetmelik değişikliği ile hukuk açısından da çok kötü bir örnek oluşturdu. Ayrıca; zaten 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında veliler ücretlerini ödememişlerdi, ücret alınmayacağına geçerli olacağı öğretim yılı 2023-2024 olacaktı o da ortadan kalktı.

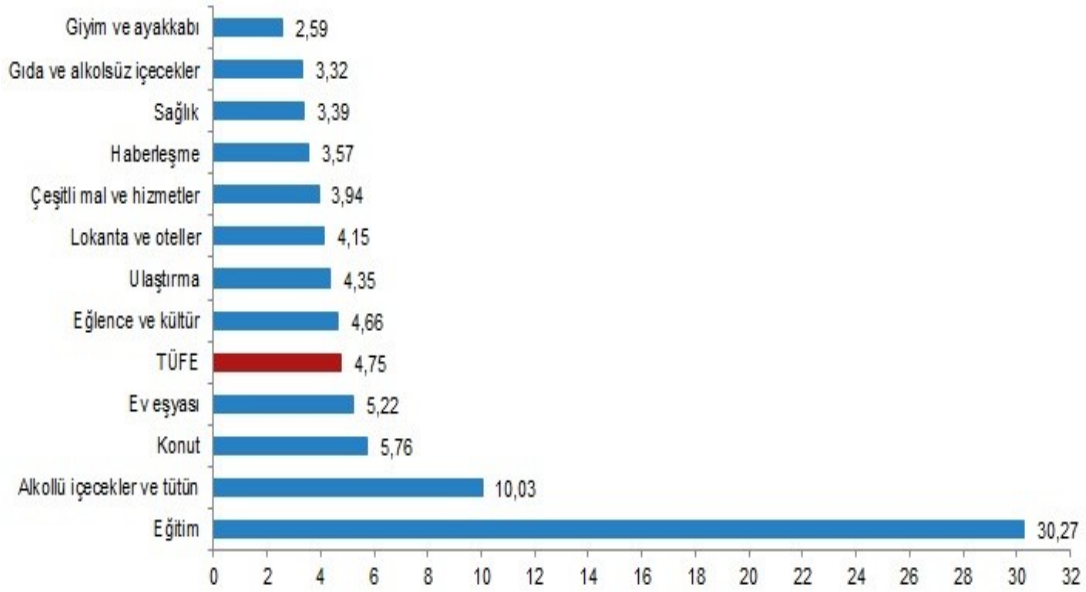
Oysa Anayasanın 42.maddesine göre "ilköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır" der.

Eylül Ayında En Fazla Fiyat Artışı Eğitimde Oldu

TÜİK Eylül ayı tüketici Endeksi bültenini yayınladı. Bültende yer alan bilgilere göre bir önceki yılın Eylül ayına göre 2023 Eylül'ünde eğitimdeki fiyat artışı %80,96 oldu. TÜİK yayınladığı raporla, okulların açıldığı Eylül ayında eğitimdeki artışı gözler önüne sermiş oldu.

23 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre artışın en yüksek olduğu ana grup %30,27 ile eğitim oldu.

TÜİK' in Aylık olarak en yüksek artış gösteren maddeler ve değişim oranları tablosunda ise en fazla artışın olduğu birim üniversite eğitimi.

	(%)
En yüksek artış gösteren temel başlıklar	Bir önceki aya göre değişim oranı
Basic headings indicating the highest increase	Monthly rate of change
Üniversite eğitim	
Tertiary education	127,72
Diğer konaklama hizmetleri	
Accommodation services of other establishments	30,21
Otobüs ile şehir içi yolcu taşımacılığı	
Passenger transport by local bus	26,90
Sosyal hizmetler	
Social services	22,81
Demiryolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı	
Passenger transport by train	17,73
Sigaralar	
Cigarettes	11,08
Yumurta ve yumurta ile ilgili ürünler	
Eggs	9,52
Kahve	
Coffee	8,31
Şeker	
Sugar	7,75
Taze süt	
Milk, whole, fresh	7,73

TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi, Eylül 2023

Öğretmenlik Meslek Yasası

- Anayasa Mahkemesi Öğretmenlik Mesleğinin Kariyer Basamaklarına (aday öğretmen-öğretmen-uzman öğretmen-başöğretmen) ayrılmasına ilişkin madde hükmünü yine iptal etti.

(Bazı küçük hükümlerde değişiklik olsa da, geneli etkilemiyor)

Bizim Konuya bakış açımız yine aynıdır. Görev, yetki farklılaşması olmadan, öğretmenlerin mesleklerinde geçirdikleri süre ve sınav ile unvan dağıtarak farklılaştırılması doğru değildir.

Ayrıca bu uygulamanın öğretmenlerin görev başında niteliklerini geliştirici özelliğe de sahip olmadığı ortaya çıkmıştır.

Doğru, uzman ve başöğretmenlik için öngörülen ücretlerin koşul aranmaksızın kademe ve derecelerine göre bütün öğretmenlere verilmesi ve yeni bir Öğretmenlik Meslek Yasasının Bakanlık ve Öğretmen Örgütlerinin katılımıyla hazırlanmasıdır.

Öğretmenlere Önlük Hediye Edilecek

Bakan Yusuf Tekin 24 Kasım Öğretmenler Gününde “önlük” hediye edeceklerini açıkladı.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 21 Ağustos 2023 tarihli genelgesinde “**Öğretmenlerin, mesleki temsil ve öğrencilere rol model olma bakımından önlük giymeyi tercih etmeleri teşvik edilecektir.**” ifadelerine yer verilmiştir. **Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, eğitimin kök ve kronikleşmiş yüzlerce sorunu varken dikkatleri başka noktaya çekmeye çalışıyor. 25 yıllık bir öğretmen 25 bin lira maaş alırken**, açlık ve yoksullukla mücadele ederken, kirasını ödeyebilmek için ek iş yaparken; eğitimcilerin başka hiçbir sorunu kalmamış gibi “önlük” meselesini tartışmaya açmak abesle iştirğaldir.

Öğretmenlerin Hazırlık Ödeneği

Öğretmenlere her yıl Eylül ayında öğretim yılına ait hazırlık ödeneği veriliyor. 2002 yılında öğretim yılına ait hazırlık ödeneği 175, asgari ücret ise 187 TL idi. Başka bir ifade ile 2002 yılında öğretmenler asgari ücretin %95' i kadar öğretim ödeneği aldılar.

2023 yılına geldiğimizde öğretim yılına ait hazırlık ödeneği **1.400 asgari ücret ise 11.402 TL oldu. Öğretim yılına hazırlık ödeneği asgari ücretin %12' sine geriledi.**

ÖĞRETİM YILINA HAZIRLIK ÖDENEĞİ ASGARİ ÜCRET 2002-2023 (TL)

Yükseköğretim Öğrencisi Barınamıyor, Geçim Sıkıntısı Çekiyor Ve Eğitimine Devam Edemiyor

Planlanamamış yurt hizmeti çoğu ilimizde, özellikle büyük şehirlerde üniversite öğrencilerinin sadece belli bir oranına yurt olanağı sağlayabiliyor. Çok sayıda yükseköğretim öğrencisi barınamıyor, kiralara yüksek, ailelerin geçim sıkıntısı var, aldıkları bursun 6 ayını toplasa

1 aylık kira ödeyebilir ancak, o da büyük illerde zaten çok zor. Yurtların yetersizliği, kiralara yüksekliği nedeniyle çok sayıda öğrenci başka bir ilde kazandığı üniversiteye gidemiyor ya da zor şartlarda çalışmak zorunda kalıyor.

Az önceki tabloda üniversite eğitimindeki maliyetlerin geldiği noktayı da görmüş olduk.

Oysa Yüksek Öğretimi doğru planlayan ve her öğrencisi için erişilebilir kılan ülkelerde öğrencilik hayatı çok farklı, bu konuda doğru bütçelerin yapılıyor olması, öncelikler, doğru planlama, kamusal eğitimi destekleme, yeterli burs imkanları son derece önemli.

Diğer taraftan ülkemizde okul kantinindeki artan fiyatlara itiraz eden ya da ranza yöntemiyle kapasite arttırdıkları için uygun olmayan koşullara itiraz eden öğrenciler de gözaltına alınıyor.

BASKI, TACİZ, İSTİSMAR VE EĞİTİMSİZLİĞE MAHKUM EDİLEN KIZLARIMIZ!

Türkiye, 11 Ekim'in 'Dünya Kız Çocukları Günü' olarak kutlanmasını içeren karar tasarısını 2012'de Birleşmiş Milletlere sunan üç ülkeden birisiydi. Kabul edilen karardan 11 yıl sonra, dünyada kız çocuklarının en ağır baskı, taciz, istismar, eşitsizlik ve eğitimsizliğe mahkum edildiği ülkelere birisinin Türkiye olması, acı veriyor!

Türkiye, Kanada ve Peru tarafından hazırlanan ve Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kuruluna sunulan karar tasarısı, 2012 yılında 193 üye ülkenin tamamının oylarıyla kabul edilerek her yıl 11 Ekim'in 'Dünya Kız Çocukları Günü' olarak kutlanması kararlaştırıldı. Peru insandan sayılmayan kız çocuklarının en ağır şartlarda varlığını sürdürmesine karşı, toplumsal duyarlılık ve farkındalık için tasarıya katıldı. Kanada, ülkenin kuruluşunda 50

binden fazla Kızılderili çocuğun açılan hapisane benzeri okullarda planlı asimilasyon ve katliamla yok edilip toplu mezarlara gömülmesinden dolayı 2008’de özür dilemişti.

Türkiye ise 2011’de Kadının Korunması, Kadınlara ve Çocuklara dönük cinsel ayrımcılık, şiddet, istismar, tecavüz, cinayetlerin vb. önlenmesi, kadının toplumsal statüsünün ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin güvenceye alınması adına İstanbul Sözleşmesi’ne öncülük ettikten sonra, 2012’de de Dünya Kız Çocukları Günü için karar tasarısı hazırlayan öncü üç ülkeden birisiydi. Tüm ülkelerin oyuyla kabul edilen kararda; BM’nin ‘Binyıl Kalkınma Hedeflerine’ ulaşılması, kız çocuklarının kendileriyle ilgili kararlara katılımı yönünde desteklenip güçlendirilmesi, eğitimlerine ve toplumsal varlıklarının güçlendirilmesine yatırım yapılması öneriliyordu.

Acı olan bu tasarımı hazırlayıp tüm dünyaya onaylatan Türkiye, aradan geçen 11 yılda iktidarın politikaları ve uygulamalarıyla dünyada kız çocuklarının, kadınların en ağır baskı, ayrımcılık, şiddet, eşitsizlik, cinayet ve istismarlarla karşı karşıya olduğu, haklarının kısıtlandığı, hayatlarının ve varlıklarının değersizleştirildiği ülkelerden birisi olarak ön sıralarda yer alıyor. BM Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü UNESCO’nun rapor ve araştırmalarına göre kız çocukları dünyanın pek çok ülkesinde hâlâ en ağır koşullarda varlık ve yaşam mücadelesi veriyor. Çocuk gelinlerde Avrupa’da birinci, dünyada ilk sıralardaki Türkiye, kız çocuklarının toplumda, ailede, okulda, tarikatlarda istismarına karşı cezasızlığın yaygınlaştığı bir ülkeye dönüştü. 11 yıl önce, tüm dünyaya kız çocuklarına sahip çıkma çağrısı yapan AKP iktidarının 2023’te vaat ettiği Türkiye Yüzyılında, yüz binlerce kız çocuğu hâlâ okula gidemiyor. Çocuk yaşta evlendirilen, doğum yapan, kız çocuğu sayısı geçen yıl 21 bin oldu. 2022’de çocuk istismarı davaları önceki yıla kıyasla yüzde 32,5 artarken, çok sayıda küçük kız çocuğu taciz ve tecavüze uğradı. Öldürülüp dere kenarı, kuyu ve ormana atıldı. Aile ve Sosyal Yardımlar Bakanlığı yurtlarına emanet edilen kız çocuklarının fuhuş, uyuşturucu, tecavüz, intihara sürüklenmesi kabul edilemez.

Kız çocukları, varlıklarının ve geleceklerinin güvencede olduğu, eğitim ve ekonomik bağımsızlıklarının sosyal devlet yükümlülüğünde sağlandığı bir Türkiye’de özgüvenle yaşamayı fazlasıyla hak ediyor. Bunu sağlayacak insani, toplumsal ve yasal altyapıyı kurmak sadece yılda bir gün anmayla değil, yaşamın her alanında hepimizin sorumluluğu, kız çocuklarına ve tüm çocuklara borcumuzdur.

SAĞLIKTA KADROLAR BOŞ KALDI

Sağlık Bakanlığı’nın 2023’ün ilk atamalarında 2 bin 669 kişilik uzman tabip kadrosuna sadece 39 atama yapılmış, tüm alanlarda 19 bin 252 kişilik kadro açılmasına karşın sadece 6 bin 792 kişi atanmıştır.

Bakanlığın 2023 için açtığı ikinci atamalarda da, 2 bin 739 kadrodan 774’ü tercih edilirken çocuk yan dallarının ağırlıkta olduğu 22 branş tercih edilmemiştir.

25 branş için açılan kadro yüzde 20’nin altı oranında dolmuş, tercih sonuçlarına göre 31 branş için doluluk oranı yüzde 20- 50 arasında kalırken sadece 5 branşın doluluk oranı yüzde 50’nin üstünde olmuştur.

Tercih sonuçlarına göre çocuk göğüs hastalıkları bölümü için açılan beş kadroya, el cerrahisi için açılan 12 kişilik kadroya yerleşen olmamıştır. Çocuk hematolojisi ve onkolojisi bölümünde açılan 13 kadroya bir kişi yerleşirken, kulak burun boğaz hastalıklarında açılan 123 kadroya 23 kişi yerleşmiştir.

Şanlıurfa’da kulak burun boğaz bölümünde hekim eksikliği nedeniyle hiçbir hastanede MHRS üzerinden randevu bulunamazken, son atamalarda açılan 17 kulak burun boğaz kadrosuna kimse yerleşmezken, Hatay’da açılan 213 kadronun 23’ü, Kahramanmaraş’ta 127 kadronun sadece dördü tercih edilmiştir. Adıyaman’da açılan 114 kadronun ise hiçbiri tercih edilmemiştir. MHRS’deki ana sorun yan dal branşlarında hiç başvuru olmamasıdır.

Bugün için açıklanan kadrolar boş kalmakta, kamu, hiçbir şekilde özel sektörle rekabet edemez duruma gelmiştir.

SAĞLIKTA YASAKLAR ZİNCİRİ...

Olumsuz çalışma koşulları ve şiddet nedeniyle sağlık çalışanlarının yurtdışına göçü sürerken Sağlık Bakanlığı’nın yayımladığı genelge, üniversite hastanelerinde görev yapan hekimlerin üzerinde yeni bir baskı yaratmıştır.

Anayasa Mahkemesi, 2014’te aldığı kararla tıp fakültelerinde öğretim üyesi olarak çalışan hekimlerin, 2014’ten sonra özel muayenehane açamayacağına karar vermiştir. Ancak hekimler, muayenehanesini 2014’ten önce açtıysa bu hakları saklı kalmaktaydı. Fakat bu kararın anayasanın “eşitlik” ilkesine aykırı olması iddiasıyla hekimler tarafından davalar açılmış, bu kapsamda Danıştay tarafından tüm öğretim üyesi hekimlerin muayenehane açabileceğine dair bir hüküm kabul edilmiştir.

Danıştay'ın bu kararının ardından Türkiye genelinde yaklaşık 1500 öğretim üyesi hekim muayene açmıştır. Ancak Danıştay, son bir yıldır 2014'ten sonra muayenehane açan öğretim üyesi hekimlerin muayenehanelerinin kapatılması yönünde kararlar vermeye başlamıştır.

ETTE HEM FİYATLAR ARTIYOR HEM DE HALKIN ET TÜKETİMİ AZALIYOR!

İktidar, Cumhuriyetin 100'üncü yılında market zincirlerine indirim çağrısı yaptı. Gıda market zincirleri yüzde 50'ye varan indirim kampanyaları açıklarken, ette hem fiyatlar artıyor hem de halkın et tüketimi azalıyor. Besicilere hayvan başına verilen destek tutarı, güncel enflasyon ve reel fiyatlarla bir torba yeme yetmiyor!

Yüzde 75'e yükselen gıda enflasyonu ve temel gıda maddelerinde olağanüstü fiyat artışlarına çözüm üretemeyen iktidar, Cumhuriyet'in 100'üncü Yılı için tüm sektörlerden, gıda market zincirlerinden indirim kampanyası istedi. Üretimi desteklemek, üreticinin maliyetlerini düşürmek yerine sürekli ağır para cezası ve yaptırım söylemine başvuran iktidarın tehditleri sonrası, önde gelen zincir marketler ekim-kasım aylarında farklı ürünlerde indirim yapacaklarını duyurmaya başladı. Üretim artışı, temel girdiler ve üretici maliyetlerinde destek ve düşüş olmadıkça marketlerin sınırlı sayıda ürünlerde bir aylık indirimlerle kalıcı bir sonuç yaratılması olanaksız. İndirim kampanyalarına karşılık kırmızı ve beyaz ette üretim yetersizliği son günlerde yeni zamları beraberinde getirdi.

Türkiye'nin büyük ve küçükbaş canlı hayvan varlığının gerilemesi et üretimi ve arzında düşüşe neden olunca et fiyatı otomatik olarak zamlanıyor. Buna karşılık alım gücünün enflasyonla erimesi, gelirlerin yetersiz kalması et tüketiminde düşüşe neden oldu. Besiciler, kırmızı et üretici birlikleri, kombina ve işletme sahipleri, kasap esnaf odaları temel sorunun besiciye verilen desteğin 10-15 yıldan bu yana enflasyon ve maliyet artışları karşısında yetersizliğinden kaynaklandığını dile getirerek iktidara enflasyona endekli reel destek çağrısı yaptı. Binlerce küçük besici piyasadan çekilmek zorunda kaldı. Piyasa az sayıda büyük besici-kombina-et işletmesi ve ithalatçıların kontrolüne geçti. Et ve et ürünleri piyasasını düzenleme-regüle etmekle görevli **Et ve Süt Kurumu (ESK)** 20'yi bulmayan perakende satış mağazalarıyla et fiyatını dengelemekte yetersiz. Birkaç büyük ithalatçı ve market zinciriyle anlaşmak zorunda kalan ESK, ucuz ve sağlıklı kırmızı ete erişim olanağı sağlayamıyor.

Gıda fiyatlarındaki indirim kampanyalarına karşılık, et fiyatı geçtiğimiz hafta yine zamlandı. Fiyat artışları tüketiciyi daha ucuz olan sakatat ürünleri veya beyaz et tüketimine yönlendirince bu ürünlere talep artışı, sakatat ve beyaz et-tavuk fiyatlarının artmasına neden oldu. Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği, ESK'nın ithalat izni ve yetki verdiği az sayıda büyük işletmenin sektördeki hakimiyetinin, fiyat belirleme gücünün arttığını dile getirerek iktidara çağrıda bulundu. Kırmızı Et Üreticileri Birliği, ithalat yetkisine sahip işletmelerin kilosunu 120 TL'ye mal ettikleri eti 220-250 TL'ye satarak fahiş kazançlar elde ettiğini, yerli üreticinin ise kilo maliyetinin 200 TL düzeyinde olduğunu duyurdu. Yerli besici-et üreticisi ithal hayvan ve et fiyatlarıyla rekabet edemez konumda.

İktidarın 10 yıl önce hayvan başına verdiği destek 300 TL, bugün 500 TL. O dönemde 300 TL ile 20 torba yem alan besici, bugünkü hayvan başına 500 TL destekle bir torba yem alamıyor. İktidar, 'para yok' gerekçesine sığınıp yerli besiciyi kaderine terk ediyor. Ülke hayvancılığı, et üretimi hızla tükenme ve tıkanmaya giderken, **alım gücü düşen halkın temel gıdalardan ete erişimi olanaksız hale geliyor!**

CANLILARI KATLEDİP VERİLERİ GİZLİYORLAR

Av turizmi adı altında para karşılığı hayvan katli sürüyor. 15 kentte 159 yaban keçisi ve koyununun avlanması için ihale aşamasına gelindi. Her yıl avlanan hayvan sayısını açıklayan bakanlık ise bu yıl verileri sakladı.

Av turizmi adı altında hayvanlar para karşılığında öldürülmeye devam ediyor. Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar (DKMP) Genel Müdürlüğü, 15 farklı kette tam 159 çengel boynuzlu dağ keçisi, Anadolu yaban koyunu ve yaban keçisinin öldürülmesi için ihale düzenleneceğini duyurdu. Düzenlenecek ihaleler ile canlılar para karşılığında öldürülecek.

Öte yandan İktidar sağlıkla ilgili verilerden kadına şiddet verilerine kadar birçok veriyi gizlemeyi alışkanlık haline getirdi. Kamu kurumları tarafından yıllarca açıklanan veriler, AKP iktidarıyla birer birer gizlenmeye devam ediyor. Şimdi de para karşılığında katledilen hayvanlara dair verilerin gizlendiği ortaya çıktı.

Av turizmi adı altında öldürülen hayvanlara ve devletin kasasına giren katliam gelirine dair her yıl düzenli olarak veri açıklayan Doğa Koruma ve Milli Parklar (DKMP) Genel Müdürlüğü, 2022 yılı verilerini açıklamadı. Verilerin neden açıklanmadığına dair de bir açıklama yapılmadı.

DKMP Genel Müdürlüğü'nün açıkladığı son veriler ise 2020-2021 av sezonuna ait. Bu verilere göre ise 2020-2021 sezonunda bin 835 hayvan katledildi. Devlet bu katliamdan toplam 26 milyon 857 bin TL gelir elde etti. Para karşılığında avlattırılan canlılar arasında yaban keçisi, yaban domuzu, çengel boynuzlu dağ keçisi, karaca, kızıl geyik, anadolu yaban koyunu ve kızıl geyik de yer alıyor.

Yurtdışından Geliyorlar

Ayrıca, 2020-2021 av sezonunda 891 avcıya hayvanları katletmesi için izin verildi. Bu avcılarının 558'i ise yurtdışından gelen yabancı avcılardan oluşuyordu.

DKMP'nin verileri göre 2000 ile 2021 yılları arasında yurtdışından tam 21 bin 496 avcı, Türkiye'deki hayvanları katletmek için geldi. Türkiye'de ise 6 bin 735 yerli avcı hayvanları öldürdü. Yine 2000-2021 yılları arasında toplam 32 bin 116 yaban domuzu, 4 bin 268 yaban keçisi, 324 çengel boynuzlu dağ keçisi, 978 karaca, 664 kızıl geyik, 88 Anadolu yaban koyunu, 2 kurt, 31 ayı ve 60 ceylan para karşılığında avlattırıldı.

Öte yandan Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, her yıl 'Avcılık Eğitim Kursu' düzenliyor. Avcılık eğitim kursunda eğitimlerin profesör, doçent, öğretim görevlisi ve okutmanlar ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı öğretmenler tarafından verildiği belirtiliyor.

Parayı Veren 159 Canlıyı Öldürecek

25 Ekim: Isparta ve Antalya / 30 dağ keçisi

1 Kasım: Gümüşhane / 2 yaban keçisi

23 Ekim: Adana, Hatay Kayseri, Mersin ve Niğde / 65 yaban keçisi

24 Ekim: Adıyaman / 7 yaban keçisi

26 Ekim: Erzincan / 7 yaban keçisi, 1 çengel boynuzlu dağ keçisi

27 Ekim: Karaman / 4 yaban keçisi, 1 Anadolu yaban koyunu

1 Kasım: Giresun / 10 yaban keçisi

2 Kasım: Van / 4 yaban keçisi

26 Ekim: Bingöl / 6 çengel boynuzlu dağ keçisi, 2 yaban keçisi

ASIL SORUMLULARIN YARGI ÖNÜNDEN KAÇIRILMASINA BİR SON VERİLSİN

CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu ile CHP Genel Başkan Yardımcısı Hasan Efe Uyar, 14 Ekim 2022'de Amasra Türkiye Taşkömürü Müessesesi'nde yaşanan faciaya ilişkin Bartın Adliyesi'nde görülen davanın 4. duruşması öncesinde basın açıklamasında bulundu.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Bankoğlu "Bu cinayetin sorumluları yargı önünde hesap verecek ve siyasi siyasi hesabı da sorulacak" dedi.

Sorumluların Yargı Önünden Kaçırılmasına Bir Son Verilsin

Bankoğlu açıklamasında "Maden faciasının üzerinden bir yıl geçti. 43 madencimizi kaybettik, ocaklarımıza ateş düştü. Evlatların, annelerin, babaların, ailelerin acısı çok büyük. Bizler de onların acısını paylaşıyoruz ama ateş düştüğü yeri yakıyor. Üzgünüz ama öfkeliyiz de ama adaletin bir an önce tecelli etmesini bekliyorlar. Biz de onların bu mücadelesinin yanındayız. Bir yıl oldu ancak bu 4. duruşma, Meclis'te Araştırma Komisyonu'nda aylarca çalıştık. Burada şunu söylemem lazım; gerçek ve asıl sorumluların yargı önünden kaçırılmasına bir son verilmesi lazım. Burada sadece Amasra Müessesesi'ndeki yetkililer sorumlu değildir. Amasra Taşkömürü İşletmesi, Türkiye Taşkömürü Genel Müdürlüğü'ne bağlıdır. Türkiye Taşkömürü Genel Müdürlüğü, Bakanlığa bağlıdır. Bakanlık ve hükümet bu ölümlerden sorumludur. TTK Genel Müdürü'nü burada soruşturmaya dahil edip, bakanlık müfettişlerini burada soruşturmaya dahil edip, ifadelerini almak yerine yargıdan kaçımaya çalışıyorlar. Buna bir son verilmesi lazım." dedi.

Adalet Bakanı "Yargımıza Güveniyoruz" Diyor, Hangi Yargı?

"Soruşturmada ifade vermesi gereken Türkiye Taşkömürü Genel Müdürü Emeklilikte Yaşa Takılanlar kapsamında emekli edildi. Sayın Adalet Bakanı açıklama yapmış "Adalet tecelli edecektir. Biz yargımıza güveniyoruz" diye. Hangi yargı? Kozlu'daki, Ermenek'teki, Soma'daki yargı mı? Takipteyiz, diyorlar. Hükümet takipte değil, adeta tetikte gibi. Bu insanların bir nebze olsun acılarını hafifletecek bir şey varsa, yargı önünde bu

insanların hak ettiği cezayı almalarıdır. Ama bunun için bütün sorumluların bu yargılamaya dâhil edilmeleri gerekiyor. Bütün sorumlularının yani Türkiye Taşkömürü Genel Müdürünün, yardımcılarının, bakanlık müfettişlerinin, bakanlık yetkililerinin yargı önünde hesap vermesi için bu mücadelenin takipçisi olmaya devam edeceğiz. İlk günden beri söz verdiğimiz, söz verdiğimiz gibi ailelerin yanında olmaya çalışıyoruz. Yanındayız. Bu duruşmayı da bu davayı da sonuna kadar takip edeceğiz. Bize kader, fitrat diyenlere karşı da bu mücadeleyi sürdüreceğiz. Öngörülebilir ve önlenemez hiçbir kaza kader ya da fitrat değildir. Çok açık ve çok net, bu bir cinayettir. Amasra Maden Faciası öngörülmüştü ve önlenebilirdi ama yapılmadı. Bu cinayetin sorumluları yargı önünde hesap verecek ve siyasi siyasi hesabı da sorulacak.”

İş Güvenliği İçin Gereken Adımı Atmayanlar Kader Planından Söz Edemez

CHP Genel Başkan Yardımcısı Hasan Efe Uyar ise maden faciasının önlenemez olduğunu vurgulayarak “Bir yıl önce Amasra faciasında kaybettiğimiz 43 emekçi için adalet arayışı sürüyor. Bugün burada bir dava görülecek; fakat bu bir kaza sonucu yaşanan bir dava değil. Kazanın bilimsel tanımında ‘öngörülemezlik unsuru’ vardır. Ne yazık ki, 43 canımızı biz göz göre göre kaybettik. Tüm deliller, ihmal zincirini ortaya koymuştur. AKP Genel Başkanı o günlerde konvoylarında buraya gelip “burada bir kader planı var” demişti. Hiçbir şekilde bu faciayı kader planı arkasına saklayamazlar. İş cinayetinde her gün en az 5 işçi hayatını kaybediyor. İşçinin iş güvenliği için gereken adımı atmayanlar kader planından söz edemez. Biz bu mücadeleyi bırakmayacağız. Bugün bu davanın sorumluluğunu aramızda olmayan 43 maden emekçisine bırakmayı kimse aklından geçirmesin. Biz bu davadan desteğimizi esirgemeyeceğiz.” dedi.

İSTANBUL'DA YABANCI NÜFUS 10 KAT ARTTI

İBB Genel Sekreteri Buğra Gökce, İSKİ verilerine göre kentte yaklaşık 2,5 milyon yabancıya yaşadığını belirtti. Gökce "Şehirlerimizin geleceği için yabancılara konut satışı durdurulmalı" dedi. Göç uzmanları da yoğunluğu artıranların konut alanları olduğunu vurguladı.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Buğra Gökce, İSKİ su tüketim verilerine göre kentte yabancı uyruklu abone sayısının 8 yılda 10 kat arttığını bildirdi. Yabancı uyruklu abone sayısının bu yıl 255 bin 985'e çıktığını bildiren Gökce, yabancı abonelerde hane halkı büyüklüğünün 8-10 düzeyini dahi aşabildiğine işaret etti.

2,5 Milyon Yabancı Nüfus

Gökce'nin sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, İSKİ su tüketim verilerine göre, İstanbul'da yaklaşık 2,5 milyon yabancı yaşıyor. Gökce, “İstanbul'daki yabancı sayısı tek başına bir şehir olsaydı Avrupa'nın en büyük 9'uncu şehri olacaktı. Paris şehir merkezinde 2,1 milyon insan yaşarken, Viyana nüfusu 1,9 milyon, Barcelona sadece 1,6 milyon” dedi.

2019 yılında 145 bin yabancı uyruklu abone varken bu sayının bu yıl 255 bin 985'e çıktığına dikkat çeken Gökce, “Ortalama hane büyüklüğü 3,3 düzeyindeyken, yabancı abonelerde birçok hane birlikte yaşadığı için hane halkı büyüklüğü 8-10 düzeyini dahi aşabiliyor. Geçici sığınmacı, konut satışı ile vatandaşlık almış şahıslar, geçici çalışma veya ikamet izni olanlar ile kaçak göçmenler dahil toplam yabancı nüfus vatandaş nüfusumuzun yüzde 16'sına ulaşmış durumda” ifadelerini kullandı. |

Yabancı uyruklu kişilerin yaşadıkları konutların deprem ve afet riskinin de belirsiz olduğuna dikkat çeken Gökce, “50 ile 500 bin arasında binaların deprem ve afet riski de belirsiz. Özellikle kaçak göçmenler kayıtsız bir şekilde barındıkları için buldukları yapıları tespit ve kontrol etmek, daha sonra da yenilemek olanak dahilinde değil” dedi.

Gökce sosyal medya hesabında son olarak şunları söyledi: “Dünyada herhangi bir şehrin 8 yıl gibi bir zaman zarfında 2,5 milyon nüfus artışının gerektirdiği sosyal donatı, eğitim kurumları, park, rekreasyon alanı üretmesi, toplu taşıma ağını bu büyük nüfus artışına uygun geliştirmesi mümkün değil. Artan yabancı nüfus, düzensiz ve kontrolsüz göç zaten ekolojik limitlere dayanmış İstanbul'un limitlerini daha da aşındırıyor. Hem yaşadığımız konut krizi nedeniyle hem de şehirlerimizin geleceği için yabancılara konut satışı uygulaması durdurulmalı, kaçak ve düzensiz göçle de etkin mücadele edilmesi gerekiyor.”

Yükü Artıran Konut Alanlar

Gökce'nin paylaştığı verileri değerlendiren Göç Uzmanı Prof. Dr. Hatice Kurtuluş, su saatlerine kayıtlı yabancı uyruklu kişilerin birçoğunun İstanbul'da konut almış olan varlıklı yabancılar olduğuna dikkat çekti. Kurtuluş, “Göçmenlerin evlerindeki su saatleri çoğunlukla ev sahiplerinin üzerine kayıtlı. O sayısal veriyle görülen yabancı

nüfus daha çok konut sahibi olanlarla ilgili. Ayrıca İstanbul zaten kendi yerli nüfusu olarak kendi limitlerini aşmış bir şehir” dedi. Kurtuluş, “İstanbul’daki emek pazarının büyük olması ve işgücü ihtiyacı nedeniyle bu insanların istihdam edilmesi üzerine bu insanlar buraya geliyor. İstanbul’un sanayi, turizm sektörü büyüdükçe emek göçü alacak ve en ucuzu göçmenlerden olduğu için göçmen göçü alacak” ifadelerini kullandı.

Kurtuluş şunları söyledi: “İstanbul’da emlak şirketleri gelir elde etsin diye sürekli alınan satılan bir emlak var. Alt orta sınıfların erişemeyeceği bir konut üretimi var ve bunların satılması için İstanbul turizm için cazip bir şehir olması lazım. İstanbul’a yapılan yatırımlar burayı daha turist hale getirmek için ki bu yükü artırıyor. Tekstil atölyesinde fabrikada çalışan göçmen İstanbul’un yükünü artırmıyor, yapısal sorununu onlar oluşturmuyor. Bu nedenle daha kapsamlı çözümler gerekiyor.”

Birçok Avrupa Şehrinden Fazla Nüfus

İstanbul’daki yabancı nüfus: 2,5 milyon

Paris şehir merkezi nüfusu: 2,1 milyon

Viyana nüfusu: 1,9 milyon

Barcelona nüfusu: 1,6 milyon

DAVET EDİLECEK YABANCI KUVVET, ÖSO MU?

Irak ve Suriye’ye sınır ötesi askeri operasyon yetkisinin 2 yıl daha uzatılmasını içeren Cumhurbaşkanlığı tezkeresinde, Cumhurbaşkanına yabancı silahlı kuvvetleri Türkiye’ye davet etme yetkisi de isteniyor. İktidar, milyonlarca Suriyeli-Afgan Türkiye’de iken şimdi de eğitip donatıp maaşa bağladığı Suriyeli milisleri mi getirecek?

İçişleri Bakanı, Türkiye’de kayıtlı-düzenli göçmen sayısının yaklaşık 5 milyon ve bunların 3 milyon 700 bin kişinin Suriyeli sığınmacılar olduğunu açıkladı. Suriyelilerin ardından Afgan ve Iraklılar geliyor. Resmi açıklamalara göre ikamet izinleriyle birlikte ülkedeki yabancı sayısı 6,5 milyona ulaşıyor. Ancak hepimizin bildiği gibi düzensiz göçmenler, kaçak göçmenlerle birlikte bu sayı çok daha yükseğe çıkıyor. Bu da ülke asayiş, güvenliği, toplumsal huzur açısından çok ciddi bir risk unsuru oluşturuyor.

Tablo böyle iken milyonlarca sığınmacıyı yıllardır ev sahipliği yapan Türkiye’nin sınır güvenliği giderek hayati önem kazanıyor. Sınır ötesi operasyonlar sıklıkla ifa ediliyor. Son olarak geçen hafta TBMM’ye gönderilen Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ile TSK’nın Irak ve Suriye’ye yönelik askeri hareket, sınır ötesi operasyon düzenlemesi, TSK’nın yurt dışına gönderilmesi için Cumhurbaşkanına tanınan yetkinin 30 Ekim 2023’te dolacağı gerekçesiyle, TBMM’den bu yetkinin 2 yıl daha uzatılması istendi.

Tezkerede dikkat çeken hususlardan birisi amacı-kapsamı-hedefi Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmek üzere, yabancı silahlı kuvvetleri Türkiye’ye davet etmek için de Cumhurbaşkanına TBMM’nin yetki vermesi. **Diğer deyişle TBMM’ye ait olan bu yetkinin Cumhurbaşkanına devredilmesi!** Tezkerenin ilgili bölümünde bu çerçevede şu ifadeler yer alıyor; ‘Hudut, şümul, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerektiği takdirde sınır ötesi hareket ve müdahalede bulunmak üzere yabancı ülkelere gönderilmesi ve aynı amaçlara matuf olmak üzere yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye’de bulunması, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması’

İktidar sözcüleri ve Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye’ye davet edilmek istenen ‘yabancı silahlı kuvvetlerin’ kim ya da hangi ülke olduğu yönündeki sorulara karşı yanıt vermekten kaçınıyor. Suskunluğu tercih ediyor.

Terör örgütlerine sınır ötesi operasyon yıllardır yapılıyor. Suriye’deki operasyonda bir SiHA’mız ABD tarafından düşürüldü. YPG ile ittifak yapan, SiHA’yı düşüren ABD ve 33 askerimizi şehit eden Rus askerlerinin daveti söz konusu olamaz.

Bu çerçevede; sınırlarımızda Esad yönetimine karşı yıllardır eğitilip donatılan, maaşa bağlanan, Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) veya Suriye Milli Ordusu (SMO) diye anılan Suriyeli milis güçleri akla geliyor! Şam yönetimi normalleşme için terör örgütü saydığı ÖSO-SMO’nun lağvedilip silahsızlandırılmasını şart koşuyor. İktidar ÖSO-SMO’yu Türkiye’ye dahil edip içeride terörle mücadele veya güvenlik amacıyla kullanmayı mı planlıyor? **Milli Savunma Bakanı, hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde TBMM’ye açıklamada bulunmalıdır.**

COĞRAFYAMIZDA KAN VE GÖZYAŞI BÜYÜYOR!

İSRAİL İLE HAMAS ARASINDA BAŞLAYAN SAVAŞ, ÇATIŞMALARIN BÖLGEYE YAYILMASINI TETİKLEYEBİLİR!

İsrail ile Hamas arasında başlayan ve Gazze'nin ağır bir insani felaketle karşı karşıya kalmasına yol açan savaş, Doğu Akdeniz'de sıcak gelişmeleri, çatışmaların bölgeye yayılmasını tetikleyebilir. Batılı ülkelerin doğrudan İsrail'e sınırsız askeri destek ve açık çek vermeleri, çözüm ve müzakere ihtimalini zora sokmaktadır!

İsrail'de Binyamin Netanyahu Başbakanlığında kurulan, aşırı sağcı-Radikal Siyonist Dinci ve Ultra Milliyetçi hükümet, aylardır ülkede ağır baskıcı bir yönetim tarzı uyguluyordu. Hakkındaki yolsuzluk ve rüşvet soruşturmaları nedeniyle Başbakan Netanyahu'nun Yüksek Mahkemenin Yasamayı ve Yasaları Denetleme yetkisini elinden alma düzenlemesi, kitlesel protestoları beraberinde getirdi. İsrail ordusu ve dış istihbarat örgütü Mossad bile düzenlemeye karşı olduklarını duyurdu. Ortodoks-Radikal Yahudi partilerinin koalisyon ortağı olduğu Netanyahu hükümeti sallantıdaydı. Sürekli yeni Yahudi yerleşim merkezleri kurma, Filistinlileri evlerinden tahliye etme, sık sık bakanların yer aldığı Mescidi Aksa baskınlarıyla dini ve milliyetçi duyguları öne çıkartarak ayakta kalmaya çalışıyordu. Bu tabloda gerek İsrail vatandaşı Arapları gerekse Batı Şeria ve Gazze'deki Filistinlileri çaresizlikle karşı karşıya bırakmayı amaçlayan Netanyahu hükümetinin tahrik ve kışkırtma siyasetinin toplumsal öfkeye yol açması bekleniyordu.

. Gazze şeridinde hakim olan Hamas, 7 Ekim'de başlattığı saldırıyla **Netanyahu'nun sallantıdaki iktidarına can suyu vermiş oldu.**

İsrail'in BAE, Bahreyn, Fas, Sudan ile imzaladığı İbrahim Anlaşmalarıyla Arap ülkelerince tanınırlığını genişletmesi, Suudi Arabistan ile ABD aracılığında süren normalleşme müzakerelerinde sona yaklaşılması, terk edilen yalnız bırakılan Filistinlileri harekete geçmeye yönlendirdi. Arap Birliği tarafından kabul edilen, Oslo Anlaşmasıyla İsrail ve Filistin arasında mutabık kalınan Barış Planı'ndaki iki devletli çözümü rafa kaldıran İsrail, aksine işgal ettiği topraklardan çekilmeden, Filistinlilere haklarını vermeden Arap ülkeleriyle normalleşme ve topraklarını genişletmeye girişti. Filistin devletinin resmi temsilcisi Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) ve Devlet Başkanı Mahmut Abbas ile Gazze'de yönetimi elinde tutan İhvancı Hamas-İslami Cihad ittifakının liderleri arasındaki ayrışma, bölünme ve anlaşmazlıklar Filistin mücadelesini zayıflattı. Hamas'ın başlattığı beklenmedik harekât ilk başta İsrail'i zor durumda bıraksa da İsrail ordusunun Gazze'ye karşı giriştiği misilleme, elektrik, su, akaryakıt, gıda ambargosu büyük bir insani felaketi gündeme getirdi. Mısır'ın Gazze'deki Refah Kapısını kapalı tutması, geçiş ve göçleri engellemesi insani felaketin büyümesini beraberinde getiriyor.

İsrail'in kara harekatiyle Gazze'ye girip Filistinlileri Gazze'den sürerek tahliye etmesi ihtimali güçleniyor. ABD ve İngiltere başta olmak üzere batılı ülkelerin İsrail'e sınırsız askeri-mali-silah desteği vermeleri, Doğu Akdeniz'e uçak ve savaş gemileri yağmaları çatışmaları İran-Lübnan-Suriye'ye yayabilir. Türkiye'nin bu süreçte soğukkanlı, akılcı bir diplomasiyle taraflara eşit mesafede aracılık yürütülmesi, insani boyutu, sivil ölümlerinin engellenmesini öncelmesi, Birleşmiş Milletler kararlarının hayata geçirilmesine dönük çözüm süreçlerinde yer alması ülkemiz adına en doğru tavidir.

ABD, BAŞKAN BİDEN'İN İMZALADIĞI KARARNAMEYLE TÜRKİYE'Yİ 'ABD'NİN ULUSAL GÜVENLİĞİNE TEHDİT' İLAN ETTİ.

Suriye'de TSK'ya ait SİHA'yı düşüren ABD, Başkan Biden'ın imzaladığı kararnameyle Türkiye'yi 'ABD'nin ulusal güvenliğine tehdit' ilan etti. Biden, 14 Ekim 2019'da yayınlanan 'Acil Durum' kararnamesinin süresini bir yıl daha uzattı. Dışişleri, karara sert tepki gösterdi!

Kuzey Suriye'de TSK'ya ait Silahlı İnsansız Hava Aracı'nı (SİHA) Ürdün üssünden havalanan F-16'larla düşüren ABD, Türkiye'den özür dilemeye gerek duymazken, Türkiye'yi 'ABD'nin ulusal güvenliği ve dış politikasına olağanüstü tehdit' ilan etti. ABD Başkanı Biden, önceki Başkan Trump'ın aynı gerekçeyle 14 Ekim 2019'da yayınladığı kararnamenin süresini bir yıl daha uzattı. Biden'ın açıklamasında; 'Suriye içindeki ve Suriye bağlantılı durum ve özellikle de Türkiye Hükümeti tarafından Suriye'nin kuzeydoğusuna askeri taarruz eylemleri, Irak ve Şam İslam Devleti'ni mağlup etmeye yönelik harekâtı aşındırmakta, sivilleri tehlikeye atmakta, ayrıca bölgedeki barış, güvenlik ve istikrarı zayıflatma yanında, ABD'nin ulusal güvenliği ve dış politikasına yönelik alışılmadık ve olağan dışı bir tehdit oluşturmayı sürdürmektedir' denildi. 'Kuzeydoğu Suriye'de düzenlenen askeri hareket ve operasyonların sivillerin ölümüne yol açtığı' öne sürülerek Türkiye suçlandı.

Dışişleri Bakanlığı, Başkan Biden'ın ulusal güvenlik tehditleriyle ilgili olarak Türkiye'yi ve TSK'nın operasyonlarını hedef alan suçlamalarına sert karşılık verdi. Açıklamada; 'ABD Başkanınca yinelenen bu Kararnamede mesnetsiz iddialara konu edilen Barış Pınarı Harekati, esasen BM Şartı'nın 51. maddesinden kaynaklanan meşru müdafaa

hakkı ve BM Güvenlik Konseyi'nin terörizmle mücadeleyle ilişkin kararları uyarınca icra edilmiş ve bölgede huzur ve istikrar ortamı sağlamıştır' denildi. ABD'nin bölücü terör örgütü ile angajmanını sonlandırmasını, 17 Ekim 2019 tarihli mutabakat hükümlerini yerine getirmesini bekliyoruz' talebi dile getirildi.

TSK'nın 9 Ekim 2019'da YPG-SDG'ye karşı başlattığı Barış Pınarı harekâtı ile kuzey Suriye'de Türkiye sınırından itibaren 30 kilometre derinlik ve 120 kilometre genişlikteki bir alanın PKK-YPG-SDG'den arındırılarak 'güvenli tampon bölge' oluşturulması öngörülüyordu. Harekâtın başlaması ardından ABD ve Rusya harekâtı durdurma çabasına giriştiler. Bu çerçevede Rusya ile Moskova Mutabakatı imzalandı. Dönemin ABD Başkanı Trump ise Yardımcısı Mike Pence'i Ankara'ya gönderdi. 17 Ekim 2019'da varılan 13 maddelik Ankara Mutabakatında ABD, 'müttefik' ilan ettiği SDG-YPG güçlerini sınırdan 30 km. derinliğe geri çekmeyi, ağır silahlardan arındırmayı ve mevzilerini boşaltmayı taahhüt etmişti. Harekâtın başladığı 9 Ekim'de ABD Başkanı Trump Türkiye'ye yaptırım kararı alırken, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a gönderdiği mektupta çok ağır ifadelerle yer vermişti. İktidar o zaman Trump'ın mektubuna suskun kaldı. Ankara Mutabakatı sonrası Barış Pınarı harekâtı sonlandırıldı.

ABD, bugüne kadar mutabakattaki taahhütlerini yerine getirmediği gibi YPG-SDG'ye silah ve askeri desteğini artırdı. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın Suriye ve Irak'ta Türkiye'nin güvenliğine yönelik 'meşru hedef' uyarıları dikkate alınmadığı gibi gerek SİHA'nın düşürülmesi gerekse Biden'ın kararnamenin süresini uzatması, **ABD'nin YPG-SDG'ye desteği sürdüreceğini gösteriyor.**